

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERÇUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

JANEZ PAVEL VELIKI

"Prihodnji četrtek (16. oktobra, op. ured.) bo poteklo 25 let, odkar sem na čelu Cerkve. Ob 18. uri bom na Trgu sv. Petra daroval slovesno zahvalno mašo. Že sedaj se zahvaljujem vsem, ki se mi bodo pridružili z molitvijo in se bodo zahvalili Bogu za njegovo nenehno in skrbno varstvo!... Rad bi videl, da bi mladi tudi danes vedeli, da računam nanje!" je dejal sveti oče Janez Pavel II. minulo nedeljo, 12. t.m., ko je s svojega okna na Trgu sv. Petra v Rimu med molitvijo angelskega češčenja nagovoril okrog trideset tisoč vernikov z vsega sveta. Papež Janez Pavel II. se je med nagovorom tudi spomnil svojega prvega angelskega češčenja, ki ga je pred 25 leti kot novoizvoljeni Petrov naslednik zmolil skupaj z verniki in je že takrat, med prvim angelskim češčenjem mladim, dejal: "Vi ste prihodnost sveta, vi ste upanje Cerkve, vi ste moje upanje!"

Janez Pavel II. je tretji papež v zgodovini, ki najdlje vodi Cerkve. Na mesto prvega moža v Cerkvi je prišel iznenada in nepričakovano, prišel je od daleč, iz Poljske, od koder je prinesel v Večno mesto temeljito poznavanje trpljenja pod dvema velikima totalitarizmoma 20. stoletja, nacizma in komunizma, a prinesel je tudi slovansko dušo in poznavanje sveta, ki ga drugi papeži, njegovi predhodniki, niso poznali tako dobro, kot ga je on.

Papež Karol Wojtyła je najprej duhovnik, ljudski duhovnik, dušni pastir, ki ima trdno vero, je mistik in je človek sodobnega časa. V vatikanske hodnike je prinesel nov veter, saj je bil prvi človek na čelu Cerkve in eden prvih ljudi na vidnem in odgovornem položaju v svetu, ki je začel misliti in delovati globalno. Že pred petindvajsetimi leti je spregovoril o globalizaciji, o svetu kot o veliki vasi, in to že takrat, ko še ni bilo tako jasno, kaj sploh globalizacija je, kot je danes, ko se s tem pojmom in učinki globalizacije srečujemo vsak dan.

Janez Pavel II. je velik papež in velik človek, ena najvidnejših moralnih avtoritet na svetu, če že ne edina.

Kot prvi papež je začel nagovarjati ves svet in ne samo vernike katoliške Cerkve. Preko sto pastoralnih potovanj v svet samo priča o tem, kako se sedanji papež zaveda pomena stika z ljudmi in verniki. Janez Pavel II. je od samega začetka vedel in ve, kaj so mediji, kaj so javna občila; posluševal se jih je in javna občila se poslužujejo njega in tudi njegove današnje starosti in bolezni.

"Za križem je vstajenje, za trpljenjem je večno življenje!" je oznanjal in danes s svojo boleznijo oznanja v javnosti sveti oče, ki ve, da svet gleda tudi njegovo trpljenje, a ve, da mora s svojim trpljenjem pokazati vsemu svetu, da ima tudi bolan, star človek svoje dostojanstvo, kajti prav vsak, še najmanjši in najbolj odrinjen človek na svetu ima svoje dostojanstvo, ker je narejen po Božji podobi.

Zato je sveti oče nagovarjal in nagovarja vse ljudi, zato si je prizadeval in si prizadeva za medverski dialog med krščanskimi Cerkvami in med velikimi verstvi sveta.

Jurij Paljak

Velika antološka razstava v palači Attems v Gorici Poklon Zoranu Mušiču

Dogodek je našel velik odmev tudi v vsedravnem tisku

FOTO JKP

Odprija antološke razstave goriškega slikarja svetovnega slovesa Antona Zorana Mušiča, ki smo mu prisostvovali v palači Attems v Gorici minulo soboto, 11. t.m., je dogodek, ki bo za dolgo časa zaznamoval vse tiste, ki smo mu prisostvovali, predvsem pa bo označil neko dobo, katere pomena se najbrž niti ne zavedamo, saj dejansko danes še nikomur ni jasno, kaj bo v resnici in vsakdanjem življenju pomenil dokončni padec državne meje na Goriškem ob bližnjem vstopu Slovenije v Evropsko unijo.

V ta kontekst namreč spada razstava velikega sina Goriške, svetovljana, predvsem pa slavnega umetnika Zorana Mušiča, ki je s soprogo Ido Cadorin Barbarigo ganjen prisostvoval odprtju razstave in s tem jasno pokazal, da se svojih slovenskih in goriških korenin še danes, pri skoraj 95 letih, zaveda.

Predsednik goriške pokrajinske uprave Giorgio Brandolin, goriški župan Vittorio Brancati ter deželni odbornik za kulturo Roberto Antonaz so spregovorili lepe, pomenljive besede o umetniku samem in o tem, da je Goriška od nekaj večnarodna, odpr-

ta in večjezična, da je Evropa v malem.

Nabito polna dvorana lepo prenovljene palače Attems in zares velika množica ljudi pred njo, ki je prek ekrana prisostvovala dogajanju, pričata o velikem dogodku, ki je našel velik odmev v italijanskem vsedravnem in krajevnem tisku ter drugih sredstvih obveščanja.

FOTO JKP

Med številnimi udeleženci odprtja Mušičeve antološke razstave je bilo ogromno Slovencev od vsepovsod, žal nobenega vidnega predstavnika slovenske države, pa čeprav je Saša Quinzi, kustos Pokrajinskih muzejev, na slovesnosti čakal, da bo prevajal slovensko besedo. Prav njegova je tudi zasluga, da je prevedel podnapise pod Mušičevimi slikami v slovenski jezik.

Za to se je izrecno zavzel predsednik goriške pokrajinske uprave Giorgio Brandolin, ki je pred dnevi in tudi med samo prireditvijo večkrat poudaril, da je razstava Mušičevih umetnin izrazito politično dejanje, ki presega goli kulturni pomen odlične razstave.

O razstavi bomo še pisali. Obenem seveda toplo vabimo vse naše bralce, naj si jo ogledajo, ker gre za prvovrstno razstavo, ki jih pri nas ni ravno veliko.

Ostaja pa grenak občutek, da na sicer imenitni kulturni prireditvi, ki so se je udeležili vidnejši deželni predstavniki javnega življenja, ni bila dostojno predstavljena slovenska država s svojimi predstavniki.

Zakaj je treba videti Mušičevo razstavo

Mušičevo razstavo v palači Attems je treba videti iz več razlogov.

Prvič si jo morate ogledati zato, ker gre za izjemno razstavo, saj je na ogled 120 prvovrstnih Mušičevih umetniških del, ki kronološko prikazujejo umetnikovo pot od konca 2. svetovne vojne pa vse do leta 2001, ko je naslikal svoja zadnja dela, ki doslej še niso bila na ogled javnosti.

Drugič je treba razstavo videti zato, ker je na ogled veliko Mušičevih del iz zasebnih italijanskih, francoskih in švicarskih zbirk, ki jih po vsej verjetnosti ne bo več mogoče videti kmalu, pri nas gotovo ne zelo dolgo, če sploh še kdaj.

Tretjič je ogled Mušičeve razstave obvezen zato, ker sta Zoran Mušič in njegovo likovno delo dobesedno poosebljenje iskanja odgovora na temeljno vprašanje likovne in drugih sodobnih umetnosti, ki se glasi: "Je po preživetju v nacističnem taborišču umetnost še sploh možna?"

Odgovor so iskali mnogi, nekateri, ki so strašno izkušnjo koncentracijskega taborišča preživeli, ga niso našli, drugi so našli odgovore v Božjem in v bogoskateletstvu, v Bogu samem, tretji v smrti, nekateri sploh niso iskali več, so samo še čakali ne večni odgovor, ki ga prinese s seboj smrtna kosa.

Zoran Mušič je iskal odgovore v krajinah Dalmacije, Siene, Umbrije, konjičkih, odslikavanju pretanjene narave, a se iskanju odgovora na temeljno vprašanje sodobne umetnosti ni mogel izogniti. Zato je naslikal enega najbolj pretresljivih nizov likovnih del 20. stoletja v svetovnem merilu, ki mu je dal pomenljiv naslov *Nismo poslednji*.

Ta Mušičeva dela je treba videti!

Tega Mušiča, našega Mušiča, je treba videti, ga dolgo nositi v sebi! In najti sami odgovore na večno vprašanje, kaj je človek, od kod prihaja, kam gre, zakaj je tu, komu in zakaj je namenjen.

JUP

Zbiranje pomoči za prizadete v Kanalski dolini

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO
PLANIKA iz Kanalske doline, SLOVENSKA
KULTURNO GOSPODARSKA ZVEZA
in SVET SLOVENSkih ORGANIZACIJ
so dali pobudo za zbiranje pomoči
za prizadete v Kanalski dolini. Sredstva
zbiramo tudi na našem uradništvu.

Intervju

Doberdobski
župnik
Ambrož
Kodolja o
duhovništvu,
Cerkvi in sebi.
(stran 3)

Kiparsko srečanje

V Štandrežu
so prizadevni
domaćini
postavili
na ogled
lesene kipe.
(stran 16)

02 Drago Legiša
FINI IŠČE SVOJO POT

02 Alojz Tul
VLOGA SLOVENSkih IZVOLJENIH PREDSTAVNIKOV

02 Breda Susič
RAZOČARANJE V IRAKU

06 Iva Koršič
PRVA PREMIERA SSG

13 Marjan Drobež
PRODI BO PRIŠEL V GORICO IN NOVO GORICO

Italijanska notranja politika

Fini išče svojo pot

Podpredsednik vlade in voditelj Nacionalnega zaveznitva Gianfranco Fini bo konec tega tedna vložil v poslanski zbornici zakonski predlog, po katerem se priseljencem priznava glasovalna pravica na upravnih volitvah, če prizadeti izpolnjujejo določene pogoje. Med temi je treba predvsem omeniti stalno zaposlitev, večletno stalno bivališče in redno plačevanje davčnih dajatev. Po zadnjih podatkih je v Italiji milijon in 600 tisoč tujcev, ki opravljajo tudi in predvsem dela, katera Italijani odklanjajo. Odločno proti temu predlogu je Severna liga, katere voditelj Bossi, ki je minister za ustavne spremembe, je celo zagrozil z izstopom iz vlade ter pozval ministrskega predsednika Berlusconi, naj naredi red v Domu svoboščin. Ta je, kot znano, prevzel oblast po zmagi na državnozbornih volitvah leta 2001. Predsednik vlade je izjavil, da koalicijski program ne predvideva priznanja volilne pravice tujcem in da ni nikdar razmišljal o tem vprašanju, češ

da se mora vlada spoprijemati z mnogimi drugimi važnejšimi problemi. Izrazil pa je prepričanje, da bodo znotraj Doma svoboščin našli sporazum tudi o tem vprašanju.

Kdor pobliže spremlja dogajanje v vladni koaliciji, pa meni, da je priznanje volilne pravice priseljencem problem izrazito politične narave. Šlo naj bi v resnici za določitev mesta in vloge, ki naj jo ima italijanska "zmerna desnica" v prihodnjem desetletju. Takega mnenja je med drugimi uvodničar v milanskem dnevniku Corriere della sera z dne 12. t.m. Izrazila in glavna predstavnica zmerne desnice pa naj bi bili sam Fini in minister Buttiglione ter poslanec Follini, ki pripadata UDC (Zveza krščanskih demokratov). Današnja zmerna desnica je zaradi politične teže, ki jo v Domu svoboščin ima Severna liga, odvisna od razmerja Berlusconi - Bossi, kakršnega poznamo v sedanji zakonodajni dobi, zaradi česar se Nacionalno zaveznitvo in sredinici čutijo odrinjene na rob po-

litičnega dogajanja. Fini in voditelji sredine bi zato radi dosegli, da bi Severna liga imela takšno politično težo, kakršna ustreza stranki, ki na volitvah zbere 3 do 4 odstotke volilnih upravičencev. Če pa bi se to zgodilo, piše uvodničar milanskega dnevnika, krajšega konca ne bi potegnil Bossi, temveč Berlusconi. To bi že bil uvod v "nasledstveno vojno", kar naj bi tudi dejansko pomenila zadnja Finijeva politična poteza, s čimer očitno soglašajo tudi ostali petdesetletniki v vrstah "zmerne" desnice. Bo Dom svoboščin stopil na to pot, dokler so njegovi ključni še trdno v rokah Silvia Berlusconi? Nihče v tem trenutku ne more z gotovostjo odgovoriti na to vprašanje, vsekakor pa drži, kako znotraj Doma svoboščin obstaja zmerno sredinsko krilo, ki ne prenaša več Bossijevega "nasilja".

Kot smo že omenili, je Fini trdno odločen vložiti v poslanski zbornici zakonski predlog o priznanju volilne pravice priseljencem, pri čemer je pripravljen tudi na "soočenje z opozicijo", kar pomeni, da bi za njegov zakon mogli glasovati tudi pripadniki opozicije.

/ stran 6
Drago Legiša

Potreba po skupnih programih

Vloga slovenskih izvoljenih predstavnikov

Na volitvah za izvolitev predstavniških organov krajevnih ustanov, dežele in tudi parlamenta nastopajo v večjem ali manjšem številu tudi slovenski kandidati in nekateri od teh so potem tudi izvoljeni. Tako imamo danes slovenske svetovalce tudi v Trstu in Gorici, in sicer tako v občinskem kot pokrajinskem svetu, da ne omenjamo okoliških občin. Na zadnjih deželnih volitvah junija letos je bilo izvoljenih kar pet slovenskih svetovalcev, kar se ni nikdar zgodilo v štiridesetletni zgodovini Furlanije-Juljske krajine. To je treba pripisati ne samo teži slovenskih volivcev, temveč tudi nakaterim naklo-

njenim okoliščinam in seveda zmagi levosredinske naveze, v okviru katere so nastopali slovenski kandidati.

Uspeh na deželnih volitvah je vtil slovenski manjšini novega upanja, da se bodo namreč njeni problemi pozitivno reševali. Ob tem pa moramo tudi povedati, da v krogih nekaterih italijanskih strank menijo, da je pet slovenskih svetovalcev nesorazmerno s številom pripadnikov manjšine, in že namigujejo, da bo morala nova volilna zakonodaja urediti to vprašanje. Takoj po izidu volitev so mnogi izrazili pričakovanje, da bi slovenski deželni svetovalci tvorili neke vrste skup-

no predstavništvo. Slovenski ljudje na splošno tudi pričakujejo, da bodo omenjeni svetovalci vsaj složno zastopali interese slovenske narodne skupnosti. Danes je sicer še prezgodaj ocenjevati njihovo delovanje, vendar je vtis, da nimajo še izdelanega skupnega programa in zato nastopajo vsak po svoji uvidenosti in občutljivosti do posameznih problemov.

Po drugi strani pa stanje v tržaškem občinskem svetu, v katerega so bili izvoljeni trije slovenski svetovalci, postaja nekoliko problematično. Svetovalca Dolenc in Canciani sta po izvolitvi v deželni svet nakazala možnost, da se odpovesta mandatu v tržaškem občinskem svetu.

/ stran 6
Alojz Tul

Irak / Novi hudi atentati

Med Iračani (in Američani) se večja razočaranje

Minulo nedeljo je v Bagdadu, v bližini hotela, kjer je sedež ameriških varnostnih služb in obveščevalne agencije (CIA), odjeknila eksplozija, ki je zahtevala 7 mrtvih in 14 ranjenih. Do atentata je prišlo samo nekaj dni po drugem zelo podobnem dogodku, v katerem je v napadu dveh iraških samomorilcev na policijsko postajo v šiitskem predelu Bagdada umrlo 10 ljudi, skoraj 30 pa jih je bilo ranjenih.

Odpor Iračanov do "okupacije" zahodnih sil postaja torej vedno bolj očiten in grozeč. V Iraku povprečno umre en ameriški vojak na dan, kljub temu da se je vojna uradno zaključila že pred šestimi meseci. Napadi postajajo vedno bolj odmevni in ciljajo na sam vrh nove iraško-ameriške vojaške sil so najhujše atentate doživeli prav predstavniki OZN z napadom 22. septembra, v katerem so iz-

gubili življenje tudi vodja iraške misije de Mello in nekateri iraški voditelji, npr. članica nove vlade Akila Al-Hachimi in šiitski voditelj Mohammed Baqer Al-Hakim.

Vprašanje varnosti v državi je eden osrednjih problemov tudi za same prebivalce Iraka. Pol leta po vojni je vedno več takih, ki so hudo razočarani. Tisti, ki so do zadnjega verjeli v Saddamovo vrnitev, se lahko potolažijo samo še z mitom o njegovi nepremagljivosti, saj ga zavezniške sile še vedno niso uspele ujeti. Tudi za najzvestejše pa je sedaj postalo že jasno, da bo iraški diktator ostal le še prikazen. Tisti pa, ki so stopili na stran zaveznikov, so razočarani, ker ti niso izpolnili obljub in ker postaja njihova prisotnost vedno bolj arogantna. V državi vladajo kaos, huda brezposelnost, revščina, kriminal.

Nihče si niti v ZDA ne dela več utvar, da se v resnici vojna nadaljuje, čeprav v drugi,

podtalni, morda celo bolj nevarni obliki. Zato je Bush na začetku oktobra tudi v samih Združenih državah začel novo propagandno kampanjo, da bi pred vedno bolj skeptičnimi državljani opravičil nadaljevanje ameriške misije v Iraku. Vzporedno pa se njegov zunanji minister Colin Powell ukvarja s prepričevanjem zahodnih zaveznikov, da bi podprli novo resolucijo v Varnostnem svetu OZN. Resolucija bi morala zagotoviti večje mednarodno angaziranje v Iraku; več vplivnih evropskih držav pa zahteva tučen časovni načrt predaje suverenosti iraški vladi in manjšo vlogo ameriških sil, z istočasno podelitvijo večjih pristojnosti OZN. S tem pa se ZDA ne strinjajo. Vprašanje, ali bodo prišli do kompromisa do 24. oktobra, ko bo v Madridu donatorska konferenca o Iraku, ostaja torej še vedno odprto.

Breda Susič

Po referendumu v Kaliforniji Schwarzenegger guverner

Prejšnji teden je znani filmski igralec avstrijskega rodu Arnold Schwarzenegger odločno zmagal na referendumu o odpoklicu dosedanjega demokratskega guvernerja Kalifornije Grayja Davisa in izbiri njegovega naslednika. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, se je za novega guvernerja Kalifornije potegovalo kar 135 kandidatov.

Republikanec Schwarzenegger se je po zmagi zahvalil svoji zvezi z družino (demokratov!) Kennedy, ženi Marii Shriver, saj se zaveda, da brez nje ne bi zmagal. Zahvalil se je tudi za velikodušne čestitke Davisa in uka-

zal svoji politični ekipi, naj se z nasprotniki med tranzicijo obnašajo spoštljivo. Zaveda se, da ga čaka težko delo, tudi zato je verjetno obljubil, da bo "guverner ljudstva".

Referendum je postal mogoč zaradi nezadovoljstva volivcev s proračunsko krizo, visokimi davki, upadanjem delovnih mest, energetske krizo in še čem drugim, s čimer se bo moral Schwarzenegger hitro in učinkovito spopasti. Brez svoje filmske slave najverjetneje ne bi zmagal. Ker pa je v ameriški politiki zelo pomembna osebnost človeka na oblasti, lahko Schwarzenegger tudi presenetli.

Referendum je dobil pozornost šele, ko se je za kandidaturu odločil filmski zvezdnik, ki je bil dovolj slaven in je deloval dovolj odločno, da so volivci začeli verjeti, da lahko kaj spremenijo. Čas pa bo pokazal, česa je sposoben.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

Pritisk časa je vse večji

Vse bolj se zdi, da je pritisk časa na nas vse večji. Da se zdi, je prava beseda, ker za dokončno trditev kot da nimamo dovolj dokazov. Toda dovolj je pogledati na letošnji pričetek jeseni, pa ne bomo imeli več nikakršnih dvomov. Tako rekoč vsakdo med nami se pritožuje nad takšno ali drugačno utrujenostjo, poleg tega so kar lepo število ljudi zajeli virusni prehladi, da seveda ne govorimo o tistih, ki jih je napadla vročina. Na čelu vseh popoletnih tednov slednjic izstopa nizanje obremenitev oziroma hitenje iz enega obveznega in obvezujočega opravila v naslednjega. Dan je prekratek, da bi bili vsemu kos in zato verjetno predolg, da bi bil vselej prijeten in navdušujoč. Sicer je podobno vsako jesen, toda v kolikor pogledamo nekoliko skozi leta nazaj, se zdi, da se pritisk časa na nas stopnjuje, da ni slučajen in da se verjetno ne bo odmaknil kar sam od sebe. To se kaže tudi v tem, da prav na ta pritisk časa vse večkrat nanese naša beseda, ko takole priložnostno izmenjavamo vsakodnevne izkušnje in počutja.

Še kako prav je, da izmenjavamo izkušnje in počutja, ki se nanašajo na naše težave sredi vse bolj brzečega časa, še kako prav zato, ker bomo le na ta način našli odgovor na te svoje nemajhne težave, ki jih nikakor ne gre podcenjevati. Le na ta način bomo našli odgovor in odkrili nove poti, saj jih bomo slej ko prej morali najti oziroma odkriti. Morali jih bomo odkriti, ker čas svoj korak pospešuje in bo sicer na nas izvajal vse večji in vse bolj neu-

smiljen pritisk. Morali bomo najti odgovore in odkriti nove poti, ker nas bo čas - in to se zdi njegov nedobronamerni cilj - sicer vse bolj atomiziral, oddaljeval enega od drugega, nas osamljal in zato toliko bolj izčrpaval. V bistvu vse to že dolgo počenja: oddaljuje nas enega od drugega, osamlja nas, nas atomizira ter izčrpa in dokazi so zelo jasni. Vse manj imamo namreč časa za drugega, za bližnjega in manj bližnjega, bojimo se "izgubljati" svoje dragocene trenutke za sočloveka in soljudi in bolj ko na ta način mrzlično hitimo, iz dneva v dan, bolj se oddaljujemo od drugih, bolj smo sami in bolj brez moči in bolj šibki. Krog se tako zlovesče sklene: ker nimamo več časa za sočloveka, ker nimamo več časa za drugega, smo si zaprli edino pot do naše rešitve.

Naša rešitev je namreč v odpiranju sočloveku, naša rešitev je v iskrenem veselju do drugega, naša rešitev je, da imamo zares čas za tega drugega in, ko imamo zares čas za tega drugega, nismo več osamljeni, in ker nismo več osamljeni, postanemo močnejši. Res, močnejši lahko postanemo samo skupaj z drugim in, ko postanemo zaradi tega močnejši, potem čas nad nami izgubi svojo moč in nas neha preganjati skozi dan in potem spet skozi naslednje dneve. Potem se nič več ne šibimo pod krutim brzenjem sekund, ur in vseh stvari, ki jih bomo morali opraviti. Ustavimo se in se v svoje dobro umirimo. Tedaj do kraja prepoznamo, da smo doživeli olajšanje in da smo odkrili rešilno pot. Jo odkrili, ker smo pustili sočloveku do sebe.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJAK

IZDAJATEL ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA;

PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN,

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949

POD ZAPOREDNO ŠTEVIKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 45 EVROV, SLOVENIJA 48 EVROV,

INOZEMSTVO 65 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 85 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

34170 GORICA, PIAZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 550 330
FAX 0481 548 808
E-MAIL gorica@noviglas.it34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 548 276
E-MAIL uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

Intervju / Ambrož Kodelja

“Cerkev ljudi ne privlači, če ni pričevalna”

Gospod Ambrož Kodelja je župnik v Doberdolu in naš dolgoletni sodelavec. Pravzaprav bi lahko rekli, da je poznan publicist, saj se s svojimi največkrat nevsakdanjimi zapisi javlja tudi v drugih časopisih. Bogato znanje je razvidno iz njegovih kratkih, a poglobljenih člankov, ki jih piše za naš Novi glas in še prej za Novi list, saj je g. Kodelja v njih že dodobra prikazal stičišča med katoliško in pravoslavno Cerkvijo, zadnje čase pa tudi med islamom in krščanstvom. Je pozoren opazovalec in pronicljiv pisec, predvsem pa duhovnik, ki vodi na Goriškem eno največjih župnij. Zato smo ga povabili na pogovor, na katerega je rad pristal, želel pa je izrecno spregovoriti o molitvi.

Gospod Ambrož, ali se lahko predstavite?

Rojen sem v bližini, saj kilometri danes ne pomenijo veliko. Mala vasica Zagora pri Plaveh je to. Poznana je iz prve svetovne vojne in prav zanimivo se mi je zdelo, ko sem odkril nemško knjigo s tem naslovom. Opisuje boje iz prve svetovne vojne na tem področju.

Moje prvo duhovniško mesto je bilo v Idriji, kot nedeljski kaplan, potem petnajst let na Grahovem ob Bači, kjer sem soupravljal še Nemški Rut in Obloke. To je Bevkova in Kosmačeva dežela. Poznam jo, zato sem tudi posegel v debato o TIGR-u, čeprav so me zaradi tega “spucali”, vendar do “španskih” po Baški grapi z mojimi sogovornikom še ni prišlo, ne vem zakaj. V zamejstvo sem prišel v času, ko je prišel novi nadškof Bommarco. Nekaj časa so me prenašali v idilični vasi, ki slovi po češnjah, grozdju, vinu in zdrahah. Potem so me prekucnili na Kras. Sedaj sem tu in upam, da Doberdolu ne bo moj grob! (Pa tudi če bo!)

Kaj mislite o duhovnih poklicih pri nas?

Marsikaj! Mladi so kritični, to je dobro. Kritični so tudi do stanja, ki je v naših slovenskih zamejskih župnijah, zato se raje odločajo za druge oblike duhovništva. Odločajo se! Duhovniki obstajamo tudi zato in ne samo zato, da Bog prihaja k ljudem po ljudeh. Tako prihajamo tudi duhovniki do Njega po ljudeh. Med duhovniki se najde tudi kdo, ki ima za koga pravo besedo. Ta beseda se ob delovanju Duha človeka tudi dotakne. Lahko rečemo, da Bog nekoga nagovori po duhovniku, da uredniči svojo usmeritev. To ne velja samo za duhovne poklice, velja lahko tudi za zakon, ko zaročenca potrebujeta neko potrditev “od zunaj”, da se končno odločita za skupno življenjsko pot. V tem je vsa skrivnost osebne odločitve. Iz naših zamejskih slovenskih župnij bodo prišli tudi za naše potrebe novi duhovni poklici, ko jih bomo vredni in ne samo potrebni! Zato zanje molimo.

Kako Vi pojmuje svoje duhovništvo?

Tako: ni namen duhovnika, da teka za ljudmi in jih z najrazličnejšimi vabami vleče v Cerkev. To smo poznali od “balona” do prosvete. Sam kot duhovnik skušam imeti pogum, da se postavim nasproti prevladujoči miselnosti. Zato jih velikokrat dobim po grbi! Pavlova beseda “Ne ravnejte se po tem svetu” ohranja trajno veljavo posebno še danes, ko

se ljudje pustijo slepo voditi večinskemu mnenju.” Tu velja resnica: “Samo mrtve ribe plavajo s tokom!” Prenova Cerkve ni v tem, da teka za človekom, ampak da gre pred človekom in ga vodi! Duhovnik mora hoditi korak pred ljudstvom. Med njim in verniki pa je semafor osebne vesti pri posamezniku. To lahko tako ponazorimo: ko na semaforju gori rdeča luč, ljudje sledijo duhovnikovemu poslanstvu, ko gori rumena, razmišljajo, nekateri se bodo ustavili, drugi bodo šli dalje skupaj s tistimi, ki čakajo zeleno luč, ker jih Cerkev ne privlači, niso se odprli Božjemu Duhu, ki vedno deluje še po tako slabem duhovniku! Duhovnik ne izgubi nič, razen če zataji svoje duhovništvo. Izgubi človek, če ne sledi Duhu, ki ga oznanja še tako slab duhovnik.

Imate župnijski svet?

Da, dva, za vsako župnijo enega. **Se kdaj na župnijskem svetu skregate, ste sitni?**

Če sem siten, ne vem, to naj povedo člani ŽPS. Smo pa včasih tudi glasni in sem hvaležen, če mi povedo, kar je res in kar tudi dejansko pripomore k temu, da se kaka stvar razjasni. Člani mi morajo pomagati, da naša doberdolska božja “far-

Mladi so kritični, to je dobro. Kritični so tudi do stanja, ki je v naših slovenskih zamejskih župnijah, zato se raje odločajo za druge oblike duhovništva.

mačija” funkcionira. Nisem jaz “ustvaril” župnije, tudi uničiti je ne morem! Nikoli se nisem imel za kakšnega velikega dobrotnika župnije, če delam v njej in zanjo, saj je to moja dolžnost.

Vaš najsrečnejši trenutek?

Ko sem sam s svojim Bogom!

Ste velikokrat?

Hvala Bogu, da, velikokrat!

Ali radi molite? Kakšen je

Vaš odnos do molitve?

Jesusovo bivanje je za mnoge in tudi zame vodilo moje (tudi naše) molitve. Križ simbolizira Božji objem in popolno predanost ljudem. Za molitev je potreben napor in zato se pač trudim, da sem pred Njim zbran v vsej svoji ponižnosti. Kaj pa sem? Prah in pepel, kot vsi ostali! Da, rad molim, zelo rad mo-

lim! Srečen sem, ko lahko molim!

S kom se najraje pogovarjate?

Najrajši, hm, da, s sobratom, ko se dobiva vsak teden na kavi, da se sprehodiva po mestu, da kaj rečeva, pa tudi zato, da se “spucava”, saj tudi midva potrebujeva Božji pralni stroj. Sicer pa imam kar nekaj sogovornikov, kjer ne štedimo besed.

Se kdaj nasmejete?

Seveda, še kako! Zlasti, ko dobim svoje umotvore “popičene in povečane” in mi lektorica pripiše, recimo: “Poslušaj, to moje kracanje, ob robu ali na koncu besedila, je imelo namen povedati Ti, da se drži svoje smeri vožnje, ostani zvest svoji poti, drugo naj te ne vznemirja! Bog je zvest, nespremenljiv, njegova pota pa so med zemljo in visokim nebom, nešteto jih je, le smer je ena sama in čudovito jo je slutiti pred seboj in ji slediti!” ... “Delo, pamet in srce v roke, pa drži se (pokonci in Boga)” ... “Križana gora, kaj misliš, da bodo jedli vsi čebulo, če imajo rajši korenje. Hi-Hi!” Takih pripisov k mojim sestavkom je veliko in škoda, da si jih nisem izpisoval. Neka ugledna dama redno začne pismo takole: “Prečastiti gospod don Kihot s Krasa, ki se borite z zamejskimi mlinci na veter! Niste še spoznali, da ti mlinci meljejo tudi tedaj, ko ni burje? Pazite, da Vas ne zmeljejo v otrobe in boste odlična krma za osle! Ne dajte se!” Potem nadaljuje s pismom. Pred leti sem v neki vasi povozil psa. Namesto da bi povrnal, sem se ustavljal. Zbralo se je pol vasi. Lastnica me je krepko “oblajala”. Ko smo se pobotali, da ji plačam tristo tisoč lir, so mi dovo-

lili, da grem dalje. Za nekaj dni sem prinesel denar in kmalu je bil zbran bataljon radovednic. Ženici izročim denar, se ji opravičim in jo prosim odpuščanja, ona pa je še naprej vpila. Ko mi je bilo vsega dovolj, ji rečem: “Veste kaj, ko bi vedel, bi vam bil kupil nagobčnik!” in odpeljem. “Boste že videli!” je zakričala za menoj. Letos za Petrovo se je oglašil neki gospod s pismom. Na ovojnicu je pisalo: “Pokojnica X.Y. je zapustila ta denar gospodu, ki ji je povozil psa z namenom, da opravi on /! / sto maš za zdravo pamet!” Vidite, svet je ena sama komedija!

Ste kdaj žalostni?

Da, tedaj, ko opazim, da se pri vzgoji dela škoda in da starši ne naredijo nič, ker jih velikokrat ne briga nič ali pa so tako zaverovani sami vase in v svoj prav. To me zelo zabolj! Zabolj pa me tudi, ko vidim, da kdo zavestno razbija moje delo, ki ni za ta svet, ampak za večnost...

Se Vam zdi, da je danes vera v krizi?

Zavedati se moramo, da krščanstvo ni veleblagovnica. Trgovina mora svojo reklamo prilagajati modi, želji in okusu kupcev. Zato vere ne moremo primerjati trgovini, ampak božji “lekarni”, ki se ne sme /! / ravnati po želji in okusu potrošnikov, če jih noče spraviti v grob! Duhovnik je tisti, ki ljudi opozarja, da se odvrnejo od svojih namišljenih potreb, ki so njihova bolezen, in jih povabi, da se dajo voditi veri. Če je kje kriza, je v krizi človek, ki se ni dal voditi Božjemu Duhu, in ne vera! Cerkev ne obstaja

Zavedati se moramo, da krščanstvo ni veleblagovnica... Zato vere ne moremo primerjati trgovini, ampak Božji lekarni...

zaradi sebe, ampak obstaja za človeka in svet. Cerkev ni prodajni pult in vera ni potrošno blago, ki se prilagaja kupcem. Duhovnik mora človekov okus oblikovati in privzgoditi “okus za božje in sveto”. Vera ni bila nikoli v krizi, v krizo prihaja človek!

Torej je Cerkev v krizi?

Dunajski kardinal Schönborn je na nekem predavanju takole povedal: “Skozi vsa stoletja Cerkev spremlja skušnjava, da bi sanjala o neki

‘zlato dobi’ vere. Zapeljivo je upati na takšno dobo vere, na čas, v katerem bo Cerkev zablestela, v katerem bodo nasprotovanja prenehala in bo vera zmagala. Dejstva kažejo, da je sekularizacija na Zahodu močno izpraznila cerkve, da je komunizem na Vzhodu pustil strahotne ruševine, da je Azija za Cerkev težko odklonilna njiva, v Latinski Ameriki gre Cerkev skozi preizkušnjo sekt. Občutek je, kot da se ob začetku novega tisočletja množijo stiske Cerkve. Takšen položaj Cerkve se zrcali tudi v položaju posameznika, pri njegovi osebni veri.” Za vse čase veljajo besede sv. Avguština: “Cerkev nadaljuje svoje romanje med preganjanji sveta in tolažbami Boga, med zlom in dobrim!” Cerkev ljudi ne privlači, če ni pričevalna, če ni podoba odrešenosti. Sredi vseh mogočih ponudb mora imeti na sebi (v sebi) nekaj drugega! Ostane ji le to, kar je imela od začetka: Jezusovo odrešenje, osvobojenost od vsega nepomembnega, vse drugo se dobi drugje. Cerkvi ne bo nikoli zmanjkalo tolažbe Boga, nikoli nadlog sveta.

Vaša najljubša knjiga?

Sveto pismo!

Kaj je za Vas kultura?

Kultura se začne pri kulturi srca! Če te ni, nimamo kaj govoriti o kulturi. Če kdo ne pozna kulture srca, lahko marsikaj ustvari, se pa pri tej njegovi stvaritvi pozna, da ji manjka “duša”. Ta kultura srca se začne oblikovati že v materinem naročju in se razvija pri vsakem posamezniku, dokler je živ. Kultura srca živi s človekom, je v njem in iz te kulture srca se odraža človekova stvaritev neglede na kulturno področje. Stik s človekom: nekoga srečaš in si ob njem hladen, pa si misliš, da bi bilo bolje, če bi ga ne videl. Drugi te razveseli in si vesel, da si ga srečal, ker nekaj “v sebi nosi”. Isto se zapiše pri vsaki kulturni zvrsti. Čudoviti akvarel je mrzel, ker je naslikan za denar. Knjiga ostane v spominu, ker je napisana z neko toplino, ki bralca ob branju obogati. Pesem je odlično zapeta, ker se hoče zbor z njo izkazati, a srce pusti hladno. Bogu sem bil hvaležen, ko je harfistka v rojstni vasi na Vipavskem ob igranju skladne pričarala nekaj, kar je med preproste podeželske poslušalce prineslo radost, ki je nihče ni pričakoval. S to radostjo so odšli domov in tega večera niso pozabili. To je sad kulture srca!

Tako, hvala, gospod Ambrož, za te misli. Pa kdaj drugič še kaj!

Jurij Paljč

Upadanje rojstev

Italijanski “rekordi”

Italija ima svetovni rekord, kar zadeva upadanje rojstev. Število prebivalstva v Italiji že vrsto let narašča le po zaslugi priseljevanja ali imigracije; volja po varčevanju peša, čeprav so mobiteli postali prava potrošna dobrina; zaskrbljujoč je tudi podatek, da vsak tretji Italijan danes zaužije vsaj eno tableto dnevno, hiše pa se podirajo in rušijo, kot da bi kdo rekel, da ne služijo več nikomur in ničemu.

V Italiji je po podatkih Osrednjega statističnega urada (ISTAT) leta

1998 kar osem milijonov mladih v starosti od 18-34 let živelo s starši. Gre za 60% ljudi, ki pripadajo omenjeni starostni dobi. To kar v zadovoljivi meri pomaga, da razumemo, kje so z zgolj statističnega in aritmetičnega vidika vzroki tolikšnega upadanja rojstev. Obstajajo seveda tudi drugi vzroki, vendar drži, da v široki javnosti še ni zavesti, kako je nujno nekaj ukreniti, če se hočemo izogniti usodi, ki postaja že moreča: ta dežela ima pred seboj

malo desetletij materialno in duhovno avtonomnega življenja z gotovo prihodnostjo. V zgodovini ne poznamo primerov narodov in držav, ki bi preživele kljub propadanju življenjskega duha, ki prihaja zlasti do izraza v mlajših rodovih.

V Italiji zelo redki posamezniki z desetletno zamudo odkrivajo, kako le del današnjih mladih sorjakov ni prepričan, da uživanje tablet, ki med plesanjem v disko klubih povzročajo evforijo, škoduje telesnemu in umskemu zdravju. To pomeni, da za mnoge teh imata življenje in smrt isti smisel. Tako kot

imata za vedno večji odstotek mladih isti smisel poroka in svobodna zveza med fantom in dekletom, med moškim in žensko. Splan je že postal del uradne miselnosti. V zakoniti obliki se sicer manjša, a očitno narašča v “prikriti” obliki in v oblikah, ki jih dovoljuje biokemija. Italija, kakršna izhaja iz dnevnih kronik in statističnih podatkov, je torej dežela, v kateri za mnoge dr-žavljan nima več veljave naravni zakon, to je splet norm, ki pripadajo sami človekovi naravi, iz katere so nato v tisočletjih nastale pisane norme.

“Italijani so se osvobodili - bere mo v knjigi, ki je pravkar prišla iz tiskarne, ideologij, KPI in DC, zgodovine, socializma, vere, a v svoji notranjosti še vedno mislijo kot v petdesetih, štiridesetih, tridesetih letih. Politično oblast je prevzel milijarder, ki so ga volili tudi revni z upanjem, da bodo deležni mrvice z bogatinove mize. Najvidnejši znak velike preobrazbe zadnjih desetletij obstaja v tem, da je zlom politike razgalil evforično in brutalno Italijo, v kateri vlada logika klana in takšne ali drugačne naveze”.

(Po raznih virih napisal DL)

Nadškofov pastirski obisk v župniji Rupa-Peč-Gabrje-Vrh sv. Mihaela "Čuvajte nad svojimi družinami!"

Goriški nadškof msgr. Dino De Antoni nadaljuje svoje odkrivanje in spoznavanje slovenskih župnij in stvarnosti na Goriškem. Od 6. do 12. oktobra je s svojo očetovsko ljubeznijo obiskal vernike iz Gabrij, Rupe, s Peči in Vrha sv. Mihaela.

4

"Spoznal sem vašo vsakdanjnost," je dejal v nedeljo, 12. t.m., med praznično mašo ob 10. uri v Gabrijah, ko je sklenil svoj obisk, "in sedaj vas želim spodbuditi, da gledate naprej in krepkeje vstopate v božje kraljestvo: vaše župnijske skupnosti naj bodo kraj enotnosti in oznanjevanja! Radi se srečujte!" Cerkev sv. Nikolaja v Gabrijah je bila za to priložnost polna, udeležili so se je verniki vseh štirih vasi. V imenu vseh se je Verena Čevdek uvodoma zahvalila gostu, ker je preživel teden z njimi.

Nadškof je povedal, da je rad spoznal najrazličnejša društva in krožke, obiskal je otroke v vrtcih in šolah: "Vesel sem bil, ko sem videl otroke v vaši skupnosti. Velikodušno darujte življenje otrokom!" Tudi vernikom v teh vaseh ob Vipavi je položil na srce, kar je že svetoval našim ljudem v Štandrežu in Gorici, in sicer, naj bodo kraj, delavnica, kjer se drugačnost doživlja kot bogastvo. "Lepo je videti tudi mešane družine, v katerih otroci srkajo dve kulturi in dva jezika..."

Največ pozornosti je v svoji nedeljski homiliji namenil prav družini in skrbi zanjo. Povedal je, da zlasti v večjih mestih lahko primerjamo družino "Benetkam, ki se počasi potaplja". In še: "Družina tr-

pi, je ogrožena kot sredozemska medvedjica (it. foca monaca) ali kot panda, živali, ki počasi izumirata. Zakonci se ločujejo, otroci se ne rojevajo, ostareli živijo sami..." Zato, je poudaril nadškof, imajo vasi in manjši kraji posebno poslanstvo: oblikujejo naj družine kot kraje, kjer se posamezniki čutijo ljubljani. "Čuvajte nad svojimi družinami! Bodite trdne družine!" je pribil in pozval starše, naj posredujejo mladim trajne vrednote. "Ali je tako pomembno kopiciti bogastvo in gnotne dobrine? Konec koncev ostane to, kar imate v sebi..." Po vaseh si ljudje lahko pomagajo premagovati male vsakdanje težave.

V tem bogatem tednu se je nadškof rad srečal z našimi ljudmi in se z njimi pogovarjal. "Videl sem veliko lepih stvarnosti." V ponedeljek se je njegov obisk začel na pokopališču, kjer je zmolil za rajne. Na srečanju z župnijskim svetom je pozval prisotne, naj bodo zgled drugim. Dan kasneje se je srečal z otroki v vrtcu in šoli, pa še s skvati, mladimi in starši ter orožniki. Nadalje se je srečal s Kraškimi krti, pa tudi s člani zbora Rupa-Peč; te je spodbudil, naj nikdar ne opustijo ne pevske ne verske tradicije. V četrtek je obiskal člane športnega društva Vipava in kotalkarjem

spregovoril o pomenu vztrajnosti. V petek se je srečal z birmanci in prvoobhajanci, pa še z lovci, krvodajalci in člani društva Skala. V soboto je nagovoril starše veroukarjev in njihove botre ter jih pozval, naj otrokom posredujejo smisel življenja. Med tednom je obiskoval in mazilil bolnike ter maševal.

Med sklepno mašo je msgr. De Antoni napovedal, da bo potem ko bo o izkušnji v Gabrijah, Rupe, na Peči in Vrhu sv. Mihaela bolje razmislil, posredoval točnejše napotke, saj "je treba imeti vedno sposobnost narediti še en korak naprej... Za zdaj pa vam ponavljam: bodite kraj občestva in oznanjevanja! Prav male skupnosti namreč lahko veliko naredijo, da se družine ohranijo trdne in zdrave!"

Pred koncem nedeljske maše se je župnik Viljem Žerjal prisrčno zahvalil nadškofu, ki je s svojo prisotnostjo "utrdil vero, upanje in ljubezen." Po obredu in pred prijetno družabnostjo v bližini cerkve pa je nadškof želel stisniti roko prav vsakomur.

Tudi župnika v Gabrijah, Rupe, na Peči in Vrhu smo vprašali, kako ocenjuje nadškofov obisk. Povedal nam je marsikatero lepo misel. A o tem prihodnjic.

Danijel Devetak

Od 20. do 26. oktobra Pastirski obisk v Števerjanu in na Jazbinah

Goriški nadškof msgr. De Antoni bo naslednji teden obiskal naše vernike v Števerjanu in na Jazbinah. Spored: **ponedeljek, 20.10.2003:** od 9. do 12. in od 15. do 17. ure obisk bolnikov in ostarelih na domu; ob 17.30 občinski svet; ob 18.30 maša; ob 20.30 v veliki dvorani Sedejevega doma srečanje z vinogradniki, kmeti in zaposlenimi v drugih dejavnostih

Torek, 21.10.2003: ob 9. osnovna šola Alojz Gradnik; ob 10. otroški vrtec; ob 11. postaja orožnikov v Števerjanu; ob 11.30 finančna straža v Števerjanu; ob 12. finančna straža na Jazbinah; ob 20.30 kulturni dom na Bukovju, srečanje s KD Briški grič

Sreda, 22.10.2003: ob 19.30 srečanje za upokojece; ob 20.30 srečanje z društvom F.B. Sedej in cerkvenim mešanim pevskim zborom Sedej

Četrtek, 23.10.2003: Jazbine, ob 17. obisk pokopališča, molitve za rajne; ob 19. maša; po maši srečanje v cerkvi z vernim občestvom na Jazbinah

Petek, 24.10.2003: od 16. do 20.30 spovedovanje; ob 17.30 oseben pogovor z nadškofom; ob 19. maša; ob 20.30 v veliki dvorani Sedejevega doma srečanje s starši birmancev, lanskim in letošnjim prvoobhajancev, zakoncev, staršev

Sobota, 25.10.2003: ob 16. obisk pokopališča v Števerjanu, molitve za rajne; ob 16.30 srečanje za birmance in prvoobhajance (leto 2002); ob 19. maša; ob 20.30 v veliki dvorani Sedejevega doma srečanje za župnijski pastoralni svet, župnijski gospodarski svet, skupino žena in deklet, ki skrbijo za lepoto hiše božje

Nedelja, 26.10.2003: ob 9.30 v Števerjanu maša in sv. birma; ob 11. na Jazbinah maša in sv. krst

SKRIVNOST ZAKONSKE LJUBEZNI

P. MIRKO PELICON

POZNATI ŽELJE SOPROGA

Evagrij Pontik, velik puščavniški duhovni lik tretjega stoletja, je pustil zapisano, da je pomembno gledati sebe in druge tako, kakor jih gleda Bog. Kaj to pomeni? Bog nas gleda take, kot smo, vendar brez naših napak, ni zazrt v vsa naša pomanjkanja caritatis (ljubezni). Bog ne motri v nas greha, čeprav je prisoten v nas, rekel bi, usodno kot sopotnik našega življenja. Bog nas gleda tako, kot bomo, ali, v drugih besedah, kot smo poklicani, da postanemo. Bog nas gleda kot svoje podobe, torej brez greha. Tako Evagrij.

To je lepa intuicija puščavnika, ki je privedla meništvu do izrednih likov svetosti. Menih je imel za cilj to, da postane tisto, kar je že, vendar v očeh Boga čist, prozoren, dobresedno brez greha.

Tudi zakonca sta poklicana, da v Bogu dozorevata v notranjem prečiščevanju do mere, da postaneta zrcalo božje ljubezni, do skrajne mere ljubezni, ki ne pozna več greha, pomanjkljivosti. Pot je zahtevna, saj Kristus pravi, da je laže kameli iti skozi šivankino uho kot pa bogatašu stopiti v božje kraljestvo. Bogataš je neosvojen človek, ki je odvisen od ljubezni do sebe; to se pozna tudi v odnosu do materialnih dobrin, do žene in otrok. V zakonu je potreb-

na spodbuda, ki zahteva empatijo, razpoložljivost, da sozakovec gleda na stvari tako, kot jih gleda njegova druga polovica. Treba se je naučiti, kaj je pomembno za soproga/o. Samo tako po eni strani pomagaš svojemu sozakoncu rasti in obenem tudi ti rasteš. Če sozakovca želita, da se njun odnos ohrani in obenem raste, je potrebno, da poznata želje drug drugega; in če hočeta rasti v ljubezni, morata poznati to, kar sozakovec hoče. Prav je v teh pristnih človeških in družinskih dinamikah obuditi duhovno plat molitve kot prečiščevanje srca. Kako rasti v čistem srcu, ki se hoče oprijeti lepega, božjega v zakonskem življenju in ga živeti prozorno in čisto z ženo, možem, otroki? Morda v naslednjih rubrikah. Potemtakem je Evagrij, kljub temu da je bil menih, dojel pravilno na podlagi Jezusovih besed: "Blagor čistim v srcu, ker ti bodo Boga gledali".

Nočno bdenje mladih "Iščem Jezusov obraz"

V sklopu Srednjeevropskega katoliškega shoda bo potekalo tudi nočno bdenje mladih. To noč bodo v molitvi povezana nekatera mesta vseh osmih dežel. Osrednje slovensko bdenje mladih bo v mariborski stolnici v soboto, 18. oktobra, od 20. do 2. Program: ob 19.30 zbiranje, ob 20. glasbeni program (Živa voda) in uvod škofa, ob 20.45 molitvena ura ob liku matere Terezije (Skupnost Emanuel), ob 22. duhovni nagovor (p. Mirko Pelicon DJ), ob 22.30 čiščenje Najsvetejšega (molitev v tišini), ob 23. rožni venec, ob 23.30 maša, ob 1. pričevanje bivših odvisnikov (skupnost Cenacolo iz Hrvaške), ob 2. agape. Informacije: 00386 2 2514790.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU B

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

29. NAVADNA NEDELJA - MISIJSKA

Iz 53, 10-11; Ps 33; Heb 4, 14-16; Mr 10, 35-45

"Nebeško kraljestvo si s silo utira pot in močni ga osvaja" (Mt 11, 12). Lahko prevedemo tudi tako: povsod trpi silo, nasilje. Vsa tri berila, ki jih lahko beremo na današnje, misijonsko, nedeljo, so naravnost prežeta s trpljenjem Božjega Sina. Prerok Izaija sega v list Hebrejcem, ki ga beremo po kratkih stavkih skozi več nedelj. Tako Izaija, kakor list Hebrejcem pa se srečata v evangeliju. Povsod se torej danes nudi središnji nauk o trpljenju in vstajenju Jezusa, Božjega služabnika.

Učencema na poti v Emavs rahlo očita: "Mar ni bilo potrebno, da je Mesija to pretrpel in šel v svojo slavo?" (Lk 24, 26).

Le s težavo odkrivamo, in še to po Jezusovi moči, pomen trpljenja Boga za naše odrešenje. V njegovem trpljenju pa odkrivamo pomen in smisel našega trpljenja. Izaija trdi, da "je bilo Gospodu po volji, da svojega služabnika stre z bridkostjo: če da svoje življenje v daritev za greh, ... bo podaljšal svoje dni ... Za muko svoje duše bo videl luč ... bo moj pra-

vični služabnik mnoge opravičil, njihove krivde bo naložil nase" (Iz 53, 10-11).

Pri takih smelih trditvah pa nam odpove naš razum, ker ne moremo razumeti, kako da Bog trpi za človeka, ki ga je zatajil in pozabil.

Etiopski evnub bere preroka Izaija, pa nič ne razume od tega, kar bere. Tedaj mu diakon Filip razloži mesto, ki se glasi: "Kakor jagne so ga gnali v zakol, in kakor ovca ne da glasu pred tistim, ki jo striže, tako on ni odprl svojih ust. Ker se je ponižal, je bila sodba nad njim razveljavljena. ... Zakaj njegovo življenje je vzeto z zemlje..." (Apd 8, 26-40; Iz 53, 7-8).

Jezus sočustvuje z našimi slabostmi, je kakor mi prizkušan v vsem, vendar brez greha (Heb 4, 15).

Jezus je kar trikrat govoril apostolom o hoji v trpljenje in smrt (Lk 9, 22.44; 18, 31-33), vendar so ga kratko malo preslišali. Niti spremenitev na gori jih ni takoj prevzela, prej jih je prestrašila. Le Mojzes in Elija sta z Jezusom govorila o trpljenju in smrti, ki ga je čakala v Jeruzalemu. Samo onadva sta ga tolažila. Le onadva sta verjela v njegovo vstajenje. Navzoči apostoli so ga v danem trenutku ali zatajili ali so zaspali v svoji nemoči, ko je potil krvavi pot in umiral osamljen v žalosti že na Oljski gori. Gotovo so še sanjali o prvih mestih in ne o kelihu in krvavem krstu (Mt 20, 20-28).

Pri vsem tem pa občudujemo Učiteljevo potrpežljivost pri vztrajnem poučevanju o zadnjem mestu in služenju drugim. A 'groš se je vendarle zakotalil v skrinjo', čeprav šele čez leta. Saj so vsi apostoli, razen Juda Iškarijota, častno izpričali svojo vdanost in ljubezen do Jezusa s svojo krvjo in s svojim

življenjem. 'Če je namreč konec dober, tedaj je vse dobro'.

Jezus je po križu in vstajenju tako prevzel apostole, da so postali neustrašeni. Začeli so ga oznanjati po vsem tedanjem svetu s pogumom, ki ga daje Sveti Duh (Lk 24, 49; Apd 2, 4). Tudi verni so v času zgodovine prezirali preganjanja, ječe in smrt. Ko beremo pisma sv. Ignacija Antiohijskega, ki goduje te dni (17.10.), ali evangelij po zdravniku Luku (njegov god je 18.10.) in spise Stare zaveze v luči Nove, strmimo nad Božjo ljubeznijo, ki se je do danes tako bogato razodela človeku in svetu.

Bog je namreč poslal Sina na svet, da bi nas pridobil za ljubezen, za Boga, ki je ljubezen (1 Jn 4, 8.16).

Zato je Sin po vstajenju, tik pred odhodom v Očetovo slavo, poslal apostole po celem svetu, da bi ljudi naredili za njegove učence (Mt 28, 19).

Cerkev pa, katere rojstvo so apostoli videli na križu, kako je izšla iz prebodene strani, iz Božjega srca, četudi je takrat še niso razumeli, nadaljuje to poslanstvo, ta misijon. Brezštevilne množice fantov in deklet pa tudi starejših z navdušenjem nosijo oznanilo življenja vsem ljudem v tako imenovanih misijonih. Izžarevajo pa ga tudi v svoji okolici. Živ primer je v tem sv. Terezija Deteta Jezusa, ki je v Cerkvi zavetnica misijonov, čeprav ni nikoli bila v misijonih. Toda njena ljubezen je misijonarska.

Misijonarje spremljamo s hvaležnostjo in občudovanjem, z molitvijo, zanimanjem ter z materialno pomočjo. Gospoda žetve pa prosimo, naj tudi danes prevzame mlade ljudi za delo v misijonu in doma (Lk 10, 2).

Aktualno

Razpad Jugoslavije in islam

Prof. dr. Jože Pirjevec je lani izdal knjigo z naslovom: *Jugoslavanske vojne 1991-1999*. V njej nas seznanja, da se je v tem času Evropa bala, da bi se na Balkanu rodila muslimanska država. Francoski predsednik Mitterand se je zelo bal muslimanskega fundamentalizma. Prav tako iz knjige izvemo, da tega bosanski islam ni poznal...

O bosanskem islamu se danes piše različno. Tisti, ki ga skušajo poveličevati, poudarjajo, kako se je v bivši Jugoslaviji boril proti ateizmu, zopet drugi pa zatrjujejo, da ni bilo tako. Fundamentalizem v bosanskem islamu ves čas obstaja. Bil je zaznaven tudi v času bivše Jugoslavije. Dobro se spominjam, kako so vojaki muslimani v tedanji jugoslovanski armadi bili pod zelo močnim nadzorom in vplivom, da ne rečem terorjem posameznikov, ki so bili tudi vojaki, bili pa so tudi v vojski nekakšni tajni muslimanski verski voditelji. Vse to se ni javno odražalo, vidno pa je bilo vsaj tistim, ki so to hoteli videti. ("Vse to je bilo vodstvu armade znano!")

V akademskem letu 1965/66 sem imel sorazmerno veliko stikov s sarajevskimi muslimani profesorji in nekoliko manj s študenti. V Sloveniji so bili v tistem času, kot tudi prej, redki izbranci, ki so imeli štipendije za študij v tujini. Iz tedanje Bosne je bilo kar lepo število študentov, ki so imeli muslimanske štipendije za študij medicine v Bagdadu, na arhitekturi v Kairu, na ekonomiji v Istanbulu, pa še kje drugje v muslimanskih državah. Vsi ti študentje niso bili "povprečni" verniki, še manj

neverniki-ateisti. Imeli so med študijem zlasti pa med počitnicami, ko so se vrnili domov, svoje verske obveznosti, ki jih drugi študentje muslimani, ki so študirali doma ali po Evropi, niso poznali. Prav tako so jim določene obveznosti ostale tudi po diplomah, z razliko od drugih, ki so diplomirali kje drugje, pa teh obveznosti niso poznali.

Ali je v Bosni obstajala muslimanska država? Evropska diplomacija je bila velikokrat slepa, ali pa se je delala nevedno o stanju, ki je obstajalo tam. Na zunaj, v politični ureditvi Bosna in Hercegovina v bivši Jugoslaviji ni kazala posebnosti, bile pa so posebnosti znotraj, v republiki sami. Vsi smo poznali politično neopredeljene muslimane v državnih funkcijah, ki so tedaj pripadale določenemu sloju politično usmerjene garniture. Prav tako so bile muslimanske policijske patrulje. Poznali smo muslimanske ambulante in celo rdeči polmesec je velikokrat bil prekrit z rdečim križem na tem ali onem vozilu, ali pa niti to ne. Obstajali so muslimanski servisi za finansiranje, za stike s poslovnimi... Vsega tega je bilo znatno več, kot si danes mislimo. Ob tem pojasnilo: "Jugoslovanski komunizem je pojem neopredeljeni musliman uradno rabil samo v Bosni in Hercegovini, ne pa za Sandžak, Kosovo, Metohijo in Makedonijo. Tam so jih imenovali Albance ali pa Šiptarje.

Vse to potrjuje, da je bila Bosna že v času bivše Jugoslavije neka oblika države v državi, na osnovi islama, kar danes marsikdo tudi prizna.

Ambrož Kodelja

Mali ljubitelji zanimivega, poučnega in razvedrilnega branja bodo takoj ugotovili, kdo je še manjkal za prijeten potek novega šolskega leta, ki se je začelo že pred mesecem dni: Pastirčka še ni bilo na spregled! Toda pojavil se je, kot ponavadi, v prvih oktobrskih dneh s svojo dvojno številko in z njo razveselil svoje stare znanke, pa tudi nove, saj so jo šolarji prejeli brezplačno z željo, da bi bilo naročnikov v letošnjem letu še več kot lani. Z letošnje naslovnice poredno škili navihani svinčnik z uro na roki in torbico ob sebi; izšel je iz domišljije Urške Čebren, četrtsoolke OŠ A. Sirk iz Sv. Križa. Z njim si je Urška priborila prvo nagrado na Pastirčkovem natečaju za naslovno stran, za katero je prispelo 306 risbic iz Goriske in Tržaške. Da so bili prispevki zelo kakovostni, pričajo kar štiri druge in štiri tretje nagrade in pohvala šolam iz Romjana, Zgonika, Pevme, Šempolaja, Barkovelj, Ric-

Prva in druga številka Pastirčka S šegavim svinčnikom v 58. letnik

manj in Šandreža za obilico poslanih risbic. Glavni urednik, g. Marjan Markežič, vabi otroke k čim živahnejšemu sodelovanju z likovnimi in pisnimi prispevki - priromati morajo na uredništvo Pastirčka, na Travnik št. 25, do pet-

najstega v mesecu! -, da bo revija tem bolj privlačna in izvirna. S tem v zvezi Pastirčkova časnikarja Miha in Tina v Časnikarskem kotičku nago-varjata mlade pisce, ki se bodo potegovali za naslov časnikarja meseca, in jim dajata navodila, naj pišejo o resničnih dogodkih iz šolskih klopi. Mladi časnikarji, kar veselo na delo! Tega se je zelo "resno" že lotil Patek s kopico napak, ki jih bodo bistrice glave v hipu popravile.

V novem letniku beleži Pastirček imena svojih zvestih, dolgoletnih sodelavcev, ki bodo olepšali šolske dni. Danila Komjanc, Aleksandra Maraž in Paola Bertolini, tri znane ilustratorke, bodo s svojimi risanimi zgodbicami nago-varjale najmlajše, Berta Golob, V. T. Arhar, Zlata Volarič,

Mariza Perat, Olga Tavčar in še kdo drug pa "starejše" bralce. Tokrat se omenjeni pisci oglašajo s pesmico o sončnici, ki "s soncem Stvarnika časti", z enodejanko Pastirček - Zvesti prijatelj, z nežno zgodbico Igre in delo, s pravljico Škrat Pedenjped in drvar Ivan (o delu, ki osrečuje), z novo rubriko Kuža Pazi in domače živali. Kdo je kaj napisal, pa bodo ugotovili bralci sami, ko bodo prelistavali dvojno Pastirčkovo številko, ki vsebuje še druge rubrike za plemenito rast mladih src, kot npr. Naredimo veselje drugim ljudem, ki se opira na Jezusove besede: "Ljubite se med seboj, kakor sem vas jaz ljubil". Predvsem pa so v Pastirčku pomembne in dobrodošle središčne strani, ki jih s prispevki in čudovitimi risbicami napolnijo mladi bralci. Tokrat jih je kar 12! Lepe so, živahne, polne veselja in ljubezni do narave, ljudi in stvari, da bralec ne more ravnodušno mimo njih!

Iva Koršič

Katinara / Ob prenovitvi župnijskega doma Solidarnost msgr. Evgena Ravignanija brezposelnim

Katinara, ta mala stara vasica, na griču s pogledom na tržaški zaliv, je v zadnjih desetletjih doživela veliko sprememb. Središču mesta sta jo zblizala divja urbanizacija in val cementa (glej naselje Melara in bolnica). Kljub temu se je v vaškem jedru le ohranila pečica naših ljudi, ki v prenovljenih domovih kljubujejo raznarodovanju in mrzličnemu prometu, ki mu ga je dodelila nova bolnišnica in v kratkem še hitra cesta, pravkar v gradnji.

Vsemu temu se upira čudovita cerkev Sv. Trojice, ki združuje ljudi iz Lonjerja, Katinare, del Rocola in Rovt. V njej je slikar Tone Kralj v 30. letih s svojim monumentalnim Križevim potom izpovedal vso tesnobo našega človeka v tistih temnih časih. Prav tu je bilo v nedeljo, 5. oktobra popoldne, veliko slavje ob blagoslovu obnovljenega župnijskega doma Sv. Tarcizija. Služil naj bi vsem župljanom dobre volje, posebno pa mladim, ki si utirajo pot v

združenje krščansko življenje.

Obred se je pričel s sv. mašo, ki jo je daroval škof msgr. Evgen Ravignani z vikarjem za slovenske vernike mgs. Francem Vončino, openskim dekanom g. Milanom Nemačem in župnikom Antonom Žužkom, kateremu gre vsa zasluga in zahvala za ves trud in živce, ki jih je vložil v to zahtevno delo.

Gospod škof se je v svoji homiliji med drugim spomnil tudi težkega položaja delavcev tržaške železarne in bodisi njim kot vsemu ške-dnjem prebivalstvu izrazil vso svojo solidarnost v časih ki jih preživljajo.

Iz pozdravnih nagovorov v slovenščini in italijanščini pa je izšla želja po odprtosti do bližnjega in drugačnega. Lepo petje cerkvenega pevskega zbora pod vodstvom g. Oskarja Kocijančiča pa je dalo sv. maši še slovesnejši pečat. Za prijetno presenečenje pa so poskrbeli letošnji birmanci ob narodnosti, ki so za to priložnost naštudirali nekaj pesmi v slovenščini, italijanščini in latinščini.

Res lepo slavje na tem skrajnem koščku slovenske zemlje, kjer se poleg šole še vedno obeh narodnosti, ki so za to priložnost naštudirali nekaj pesmi v slovenščini, italijanščini in latinščini.

O. Pečar

Ponovno v Sveti deželi

Pismo iz Izraela (7)

En Kerem, 25. julija 2003
V zavodu St. Vincent je vsak dan maša ob 19.15. Če si v službi do devetnajstih, lahko "z malo sreče" prisostvuješ. Delo se namreč rado zavleče tudi čez delovni čas, saj imamo opravka z otroki. Danes mi uspe, da lahko grem k maši. Kapela je v prvem nadstropju, nasproti uradov, preprosta in majhna; sprejme nekaj čez dvajset ljudi, a je le poredko bolj polna. Navadno se nas pri sveti daritvi zbira poleg redovnic le kakih pet, šest prostovoljcev iz Italije in Francije. Katoliških nemških prostovoljcev je okrog deset, a so vsi mladinci in grejo po službi takoj k večerji. Mladi so pač... in lačni. Odrasli pa se radi združimo s sestrami okrog oltarja kot mala družina, da vse - delo, otroke, kolege, potrebe in zahvale - prinesemo pred nebeskega Očeta. To so dragoceni trenutki povezanosti, sprejemanja in "polnjenja baterij". Potem te ni nič strah, ko vse izročiš v prave roke.

Danes zopet mašuje pater Thomas, ki je po rodu iz Nemčije in pripada "Belim

očetom". Pravi poliglot je, saj med mašo elegantno prehaja od francoščine k angleščini, italijanščini, nemščini ali arabščini - vse tekoče govori -, kot je pač potrebno. Srečanja ob oltarju vodi zelo sproščeno, preprosto, družinsko, da začutiš pove-zavo obreda z vsakdanjim življenjem. Ko ima homilijo, sede in spregovori. Danes pove o svojem nedavnem obisku v Etiopiji. Pozorno mu prisluhnemo. Šel je v kraje, kjer je deloval sv. Justin. Tam so sprejeli krščanstvo že v 4. stoletju, katoliška cerkvena skupnost pa je bila ustanovljena le v 19. stoletju. Bila je zatirana kot tujek v koptskem pravoslavnem okolju. Danes s prenovljenim apostolskim zagonom deluje za edinost med kristjani in za dialog. P. Thomasa je zelo prevzela revščina, ki vlada v deželi, a med katoličani je prisotna izredna medsebojna pomoč in zavzetost za gradnjo - vzdrževanje cerkvenih stavb. Vasi štejejo 300-400 ljudi, ki povečini živijo v kolibah, cerkve pa s skupnimi močmi in sredstvi zidajo. Ob poti imajo na dro-

gu pritrjeno ponekod škatico za prostovoljne darove v ta namen in nihče se denarja ne dotakne. Iz ljudi veje neko dostojanstvo, da sprejemajo revščino, a obenem trdo delajo za svoj obstoj in napredek. Pogoji za življenje so izredno težki, saj je predel puščavski; zelo malo dežuje in obdelovanje zemlje je skoraj nemogoče. Med ljudmi vlada velika vzajemnost.

En Kerem, 26. julija 2003
Zjutraj sem prosta in lahko v miru zajtrkujem kar ob mizi pred jedilnico na dvorišču. Pridruži se mi Chris-nemški prostovoljec oziroma opo-rečnik, ki bo prihodnji mesec skupaj z dvema kolegom zaključil enoletno dobo civilnega služenja v St. Vincentu namesto običajne vo-

jaške službe v domovini. V prihodnjih dneh bodo prispeli trije novi fantje iz Nemčije in jih nadomestili. "Kaj ti ostaja v srcu po tej enoletni izkušnji?", ga vprašam. "Bo-

nebogljene, a so me veliko naučili. Ko se bom vrnil domov, se bom na univerzi vpisal na pedagoško fakulteto za delo v podobni smeri. Moja bodočnost je zaznamovana, nadaljeval bom po tej poti." Pred nekaj dnevi sta Chrisa obiskali mama in sestra in z njim delali v St. Vincentu za krajše obdobje. Pozimi pa se je tu mudil njegov oče, ki je tudi opravil nekaj prostovoljne službe otrokom. Vse je izkušnja zelo prevzela. Kakšna družina, si mislim, lahko bi kot večina ljudi dopust porabili za kopanje v eksotičnih positičnih nase-ljih kake "ekso-tične" države, a so prišli sem... Lepo mi je, ker so v naši družbi še taki ljudje!

/ dalje
Tereza Srebrnič

Besede Matere Terezije

V zahodnem svetu obstaja osamljenost, ki ji pravim gobavost Zahoda. Z več zornih kotov je hujša od revščine v Kalkuti...

♦♦♦

Resnično ponižen si, če ne sodiš in kritiziraš drugih, če si srečen zaradi tega, kar oni delajo za Jezusa, če si sposoben odpustiti njihove pomanjkljivosti, če si srečen in vedno umirjen sredi revnih, bolnih in umirajočih...

♦♦♦

Če hočeš razumeti revne, se moraš postaviti nižje od njih.

♦♦♦

Mladi so dobredno lačni Boga. To je veličina mladosti.

♦♦♦

Največje darilo, ki ga lahko Bog pokloni družini, je otrok, ki je sad ljubezni. Kako lepo je misliti, da je prav On ustvaril otroka!

S. Norma-Filipinka z Rino

SSG / Slawomir Mrożek Tango

Praznina nekonvencionalnosti in varljivo vzpostavljanje starega reda

Slovensko stalno gledališče, edina slovenska poklicna gledališka hiša v zamejstvu, se, kot znano, tudi v letošnji sezoni prebija skozi kronične finančne težave, utira pa si tudi spet težavno pot do src domačih gledalcev in do ugleda izven ozkih meja, ki se je iz raznih vzrokov razblinil. Poleg tega, po odstopu igralca Vladimira Jurca z mesta vršitelja dolžnosti umetniškega vodje, moramo pač domnevati - sodeč po njegovih izjavi -, da se znotraj gledališča pojavljajo temne sence, ki zagrinjajo željo po svobodnem uresničevanju idej, ki naj bi dale novega poleta našemu okrnjenemu gledališkemu ansamblu. Kljub vsem tem odprtim, bolečim vprašanjem je SSG več kot dostojno odtrlo zastor nove abonmajse sezone, ki se je začela v petek, 10. t. m., v ne ravno polnozasedenem Kulturnem domu v Trstu s premierno uprizoritvijo drame s tragikomičnimi primesmi in pesimistično noto, *Tango*, sodobnega poljskega avtorja Slawomira Mrożka (1930), izseljenca iz rodne domovine.

Režijska paličica je bila poverjena igralcu Vladimiru Jurcu, ki jo je zakusil v pravo smer - čeprav celovito ni zažvela -, trdno oklepajoč se teksta, da je avtorjeva beseda prednjačila, ne da bi jo pri tem zakrivali kakršnikoli stranski efekti. Tudi realistična scena Marjana Kravosa, v prvem delu odsljikavajoča splošni nered, v drugem pa togi red, je bila le nevsiljiva kulisa, prav tako tudi kostumi Igorja Pahorja, ki so odražali prika-

zani svet. Dramo je Jurc gradil na besedilu in nelahkih likih, pri katerih bi sicer lahko že v prvem delu igre močneje poudaril vlogo mišičastega vsiljivca Edka (dober karakterizacijski opis Janka Petrovca), ki se ob koncu izkaže z vso svojo brutalno oblastizeljnostjo, brez vsakega etičnega pridržka. Prav ta moralno in fizično pokonča glavnega protagonista drame Arturja (kar učinkovito ga je prikazal novi član SSG Rafael Vončina), ki se z vso mladostno zagnanostjo in nemiro m bori proti plitvosti in brebriz-

nosti svoje malomeščanske družine. Le-ta se je zabubila v puhli avantgardni svet, v katerem ni več prostora za vrednote, pa tudi za normalne medsebojne odnose ne. Njegov oče Stomil, "umetnik", v suvereni igri Bineta Matoha, odličnega gosta iz Primorskega dramskega gledališča, je zglede dan v svoje jalovo eksperimentiranje, mati Eleonora, v dosledni posebitvi Maje Blagovič, pa v čisto svojski bohemski svet, v katerem je vse dovoljeno. V ta krog spada še stara mati, popolnoma predana kvartopir-

jenju, ki jo je še posebno v zadnjem prizoru z neko mehko vdanostjo in toplo življenjskostjo izoblikovala Miranda Caharija, stric Evgenij (skoraj groteskno ga je izrisal Gregor Geč), ki se ravna "po vetru", in Ala (v prepričljivi interpretaciji Nikle Panizon), Arturjeva sestrična, ki ljubi bolj nered kot red in vsakršno, tudi spolno svobodo, a je vseeno pripravljena podrediti se Arturjevemu načelom in želji po tradicionalnem poročnem obredu.

Čeprav je *Tango* nastal v prejšnjem stoletju, l. 1964, in ga zato uvrščajo že med klasična dela, nosi v svojem bistvu vedno aktualno problematiko o izgubi vrednot, o katerih se preliva veliko besed v našem vsakdanjku. Že zato, pa tudi zaradi dobre igralske interpretacije bi se morala publika pozitivno odzvati na prvo gledališko ponudbo Slovenskega stalnega gledališča v novi sezoni. Zanimivo v tekstu je tudi to, da mladi protagonist želi vzpostaviti red in stare norme - in s tem zaigrati neko vlogo v življenju -, medtem ko je v resnici navadno - ravno obratno; starejši nagovarjamo mlade k pravilom. Konflikt med generacijami, tako ali drugače, pa vendarle ostaja. Žal, Artur, ta edina res pozitivna figura igre tragično propade in njegova svetla ideja se sprevrže v golo diktatorsko oblast, ki je surova, brez vsakršne intelektualne podlage. V letu pa bi se lahko zrcalili marsikateri starejši in novejši totalitarizmi v ožjih in obsežnejših merilih.

Iva Koršič

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 17.10. DO 23.10.2003)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

- **Petek, 17. oktobra** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni desert iz diskoteke 103. - Šopek narodnih viž. - Zborovski kotiček. - Obvestila.

- **Ponedeljek, 20. oktobra** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni listič z Andrejem: zanimivosti in informacije.

- **Torek, 21. oktobra** (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

- **Sreda, 22. oktobra** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Slovenski misijonarji. - Izbor melodij.

- **Četrtek, 16. oktobra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis. - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE - STUDIO KOPER

Ko pomislimo na revščino, nam pridejo najprej pred oči podobe iz nerazvitega sveta. Problem je res hud, a zanj bogate države pogosto nočejo slišati, na kar pogosto opozarja celo papež. Toda revščina je tudi bliže, tu, okoli nas, kjer ima pogosto drugačen obraz.

Ga znamo prepoznati? Petek, 17.10., je mednarodni dan boja proti revščini. Tomo Golob se bo z svojimi gosti pogovarjal prav o tem. Oktober se praznuje in zdaj zdaj se bo izteklo tudi leto. To pa je čas, ko naši poslušalci na valovih kopskega studia Radia Ognjišče izbiramo osebnost Primorske. Če ste zdaj pomislili, kdo bi si po vašem mnenju letos zaslužil ta naziv, pokličite v ponedeljek med 17. in 18. uro na številko 00386 5 6281114 in nam zaupajte svoj izbor. V torek pa bo seveda na vrsti *Mozaike mladih*; tokrat bomo spet govorili o mladih v stiski, saj bo Tomo dogovarjal na vprašanja o načinih, kako pomagati mladim iz objema odvisnosti in kako jim potem, ko so se iz njega že izvili, pomagati pri vključevanju v življenjski vsakdan. Izberite in prisluhnite!

RADIO SPAZIO 103

Mestno gledališče ljubljansko

Zgodnja leta slovenske državnosti

Ko je Mestno gledališče ljubljansko pred dvema letoma slavilo 50-letnico svojega obstoja, je vodstvo izpostavilo začetna izhodišča in kako je potekal nadaljnji razvoj zastavljenih smernic. Z razliko od SNG Dramo je namreč Mestno težilo po širšem krogu občinstva in si je zadalo nalogo, da ga postopno privaja na zahtevnejšo gledališko izraznost s pretehtano pestrim repertoarji. Med raznimi poizkusi je nov. 1953 na odru zaživel *Večer v čitalnici*. Šlo je za Mahničovo filološko natančno rekonstrukcijo treh Vilharjevih enodejank, in kar se je zdelo tvegano dejanje, je zaradi izjemne vestnosti vseh akterjev postalo izredna uspešnica. Zato je zdajšnji direktor gledališča Boris Kobal želel proslaviti ta odmevni dosežek in tako je nastala zamisel za Kmečlovo delo *Zgodnja leta slovenske državnosti* s podnaslovom *Večer v čitalnici*, s katerim so

začeli letošnjo sezono (18.9.).

Včasih se zamisli posrečijo, drugače ne. Po pravici povedano, ima Kmečlova igra bolj krhko zgradbo, kar ni nič čudnega za tovrstne tekste. Avtor je ob dve Vilharjevi enodejanki postavil čitalniško publiko z dvema muppetshowovskima starcema, ki komentirata dnevne dogodke. Vest o zaprtju Miroslava Vilharja spodbudi pohlepna starca, da sprožita akcijo v prid slovenske državnosti. Naklep pa se jima sesuje, ko Vilharja spustijo na svobodo in sam nastopi z moralizatorskim posegom o zlaganem domoljubju. Analogija s polpreteklim nastajanjem slovenske države je jasna. Režiser Dušan Mlakar je scensko (Jože Logar) uporabil mali čitalniški odrček izpred 50. let in na njem so se odvijali Vilharjevi prizori na diletantski ravni, medtem ko se je med pogovori obiskovalcev čitalniškega večera in nastopi udov

sokolske župe razgrinjalo sočasno dogajanje. Uporaba dobro poznanih fraz je izzvala nekaj smeha, na splošno pa je bil prikaz medel in ni bil ne poklon prednikom, ki so zasnovali našo gledališko omiko, ne prava satira na oblastizeljnost nekaterih načrtovalcev slovenske samostojnosti.

Navadno sledi zahtevnejšemu projektu (po vložnih sredstvih je prva predstava to vsekakor bila) lahkotnejši, in gledališki tekst *Svetniki* (premiera 2.10.) ameriškega dramatika Michaela Hollingerja, ki ga je v sočno slovenščino prevedla Alja Predan, to vsekakor je. Dogajanje se odvija v srednjem veku v kapitelski dvorani samostana Priiseaux v Franciji. Menihi so v hudi stiski, ker sv. Fides, katere relikvije hranijo v njihovi cerkvi, ne dela več čudežev, zato ni več romarjev in je cel okraj obubožal. Iz te situacije jih reši popotni komedijant, ki z menihi o-

snuje trgovino z lažnimi relikvijami. Prav na koncu, ko se v najbolj nevrednem med odrskimi junaki zaiskri prava vera, se zgodi resnični čudež.

Da čudeži potrjujejo vero, ni nobena novost in vemo tudi, kako je bilo glede tega v srednjem veku, saj smo vajeni poglobljenih obravnav dražljive tematike iz tega obdobja in poznamo zapletenost človekove dvojnosti, ki ob pogoltnosti išče še duhovno potešenost. Hollingerjev pristop je morda s tega zornega kota premalo problemski. Mladi režiser Jaka Ivanc se je dela lotil lahkotno in v skladu s svojo zamisljivo vnesel v nekaj prizorov pospešeno pantomimično igro, tako da je dogajanje izpadlo kot prikaz stanja tistega duha, ki išče le gmotno zadovoljstvo, brez notranje razklanosti, ki jo je v tekstu vsaj na trenutke mogoče zaslediti. Sicer pa je bila ta odrska postavitev v vseh prvinah skladna, morda le izbira teksta ni bila preveč posrečena.

BK

S 1. STRANI

Janez Pavel veliki

Zato je zbral vse vodje vseh velikih verskih skupnosti sveta v Assisiju na skupni molitvi "enemu in edinemu Bogu", zato, ker ve, kako pomemben je mir v svetu, je prosil odpustanje za krivice, ki so jih storili kristjani drugim, in zato, ker ve, kako strašna je vojna, je odločno nastopil proti vojaškemu posegu ZDA v Iranu; zato, ker ve, da je Bog pravičen, je dejal, kaj dejal, dobesedno zakričal je vsemu svetu: "Nihče nima nikjer na svetu pravice začeti vojne v imenu Boga!" Velika vera v Boga, zaupanje v Mater Božjo, predvsem pa zaveza-

nost človeku in veseli novici, ki jo je Kristus prinesel na svet, da bi se vsi lahko odrešili, odklikujejo svetega očeta, ki ne potrebuje Nobelove nagrade za mir, ker vsi vemo, da je eden redkih, če ni že edini človek v svetu, ki zagovarja prav vsako človeško življenje in zanj zahteva dostojanstveno življenje, pravico do dela in pravičnega ter pravičnega zaslužka.

Naš papež Janez Pavel II. je papež vseh ljudi, saj ne nagovarja samo nas kristjane, ampak ves svet, vse ljudi, tudi tiste, ki ga ne sprejemajo in nočejo poslušati. To počne z evangelijem v roki, ponižno in Bogu zavezan, to počne zato, ker ima rad živ-

ljenje, tudi sedaj, ko je star in bolan, ko že javno govori o tem, kako se sam zaveda, da bo kmalu odšel v večnost.

Z 2. STRANI

Vloga slovenskih...

V tem primeru bi ostal v njem le en slovenski svetovalec, in sicer Peter Močnik. V zadnjem času pa so se razmere še dodatno zapletle, ko je desnosredinska večina brez predhodnega dogovora z levosredinsko opozicijo izvolila Dolenca za podpredsednika občinskega sveta. Če slednji to imenovanje sprejme, pomeni, da namerava ohraniti tudi

mandat občinskega svetovalca. V nasprotnem primeru se bo moral prizadeti svetovalec odločiti, ali ohrani oba mandata ali ne.

Obe levičarski stranki, to je Levi demokrati in Stranka komunistične preнове, na listi katerih sta bila izvoljena slovenska svetovalec Dolenc oziroma Canciani, se očitno znajdetta v nelahkem položaju, ker v primeru njunega odstopa ju ne more naslediti drug slovenski kandidat. Vsekakor bi se čudno zdelo, da v deželnem svetu sedi pet slovenskih svetovalcev, v tržaškem občinskem svetu pa odmanjkata dva slovenska svetovalec in ostane le eden.

Z 2. STRANI

Kam plovemo?

Tako Berlusconi kot Bossi pa sta že izjavila, da se v tem primeru ne bi mogli izogniti razpisu predčasnih volitev. Bossi je to potrdil tudi v nedeljo, 12. t.m., na zborovanju svojih somišljenikov v Furlaniji. Bossi se je tudi pohvalil, kako je vlada pred kratkim odobrila zakonski osnutek o reformi republiške ustave, kar je ena glavnih točk političnega programa Severne lige.

V središču pozornosti je še dalje finančni zakon, ki je tudi tesno povezan s spremembo pokojninskega sistema. Proti finančnemu zakonu, ki ga je sestavil gospodarski minister Tremonti, so poleg sindikatov tudi Zveza industrijcev, Banka Italije in Računski dvor. V zvezi z reformo pokojninskega sistema so sindikati potrdili štiriurno splošno stavko, ki bo v petek, 24. t.m. Omeniti je dalje treba, kako se v zadnjem času tudi v rholivih italijanske Cerkve pojavljajo zelo kritični glasovi na račun politike, ki jo pooseblja Silvio Berlusconi. "Politika ni nepošteno trgovanje in je ne morejo voditi gospodarski in finančni lobiji. Politika ne sme imeti značaja zasebnega podjetja, ki ga moraš le upravljati". Tako je pred kratkim izjavil msgr. Francesco Micciche', škof v Trapaniju na Siciliji.

Stodvajset temeljnih umetnikovih likovnih del

Antološka razstava Zorana Mušiča v palači Attems v Gorici

Goriška pokrajinska uprava v sodelovanju z goriško občino prireja antološko razstavo, posvečeno Antonu Zoranu Mušiču (r. 1909), ki bo na ogled v obnovljenem sedežu Pokrajinskih muzejev v Palači Attems-Petzenstein v Gorici. Na razstavi, ki so jo ob prisotnosti 94-letnega slovenskega slikarja svečano odprli v soboto, 11. oktobra, bo na ogled 120 njegovih likovnih del, ki zajemajo obdobje od leta 1946 do zadnjih Mušičevih likovnih del iz leta 2001.

Antološka razstava Mušičevih del želi biti dolžan poklon goriškemu rojaku, ki je kljub večletni oddaljenosti ohranil z mestom in z Goriško nepretrgane in prijateljske vezi. Razstava bo odprta do 7. marca leta 2004, spremljal jo bo bogat katalog, ki bo izšel najprej v italijanskem jeziku, nato še v slovenskem. O projektu in Mušičevi razstavi so spregovorili v palači Attems v ponedeljek zvečer, 6. oktobra, predsednik goriške pokrajinske uprave Giorgio Brandolin, direktorica goriških Pokrajinskih muzejev Raffaella Sgubin ter kustos razstave Marco Goldin.

"Gre za kulturno dejanje, za poklon Zoranu Mušiču, ki je naš rojak, a gre predvsem za politično dejanje, saj si tako pri Pokrajini kot pri goriški občinski upravi prizade-

je Mušičeva razstava v prenovljeni Attemsovi palači, ker so tokrat za njegovo razstavo prvič po dolgem restavratorskem delu odprli pet prenovljenih sob, kot je tudi naglasila tesno sodelovanje s slovenskimi kulturnimi ustanovami. Povedala je tudi, da si obetajo za Mušičevo razstavo velik obisk, tako iz Italije same kot seveda tudi iz Slovenije.

"Zoran Mušič je dejansko edini slikar evropskega formata in evropskega slovesa iz našega prostora in sem seveda zato počaščen, da sem lahko njegovo razstavo organiziral," je dejal kustos razstave Marco Goldin; povedal je še, da gre za "prvovrsten kulturni dogodek, saj podobne Mušičeve razstave po pariški iz leta 1995 ni bilo, v Italiji gotovo še nikdar". Dejal je, da je na ogled 120 likovnih del Zorana Mušiča, in to "prvovrstnih umetnin, ki prihajajo iz umetnikove zbirke, iz muzejskih in zasebnih zbirk iz Francije, Italije in Švice". Predvsem je kustos Marco Goldin izpostavil dejstvo, da je na goriški razstavi prvič na ogled nekaj zadnjih Mušičevih del, saj je znano, da Zoran Mušič ne slika več od leta 2001.

Za to goriško antološko razstavo je Marco Goldin dejal, da gre za eno temeljnih slikarjevih razstav, "na kateri je celovito prikazana umetniška pot Zorana Mušiča, čigar slikarstvo je izjemnega pomena za ves evropski prostor."

Razstava v palači Attems ponazarja celotno umetnikovo ustvarjalno pot, s posebnim poudarkom na pomembnejših eta-

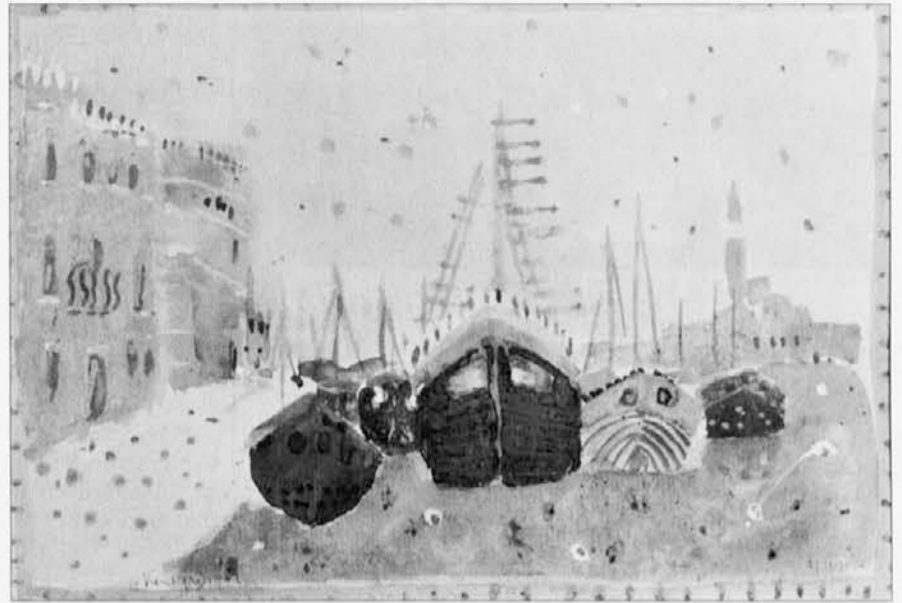
pah življenja, med katerimi velja v prvi vrsti omeniti preživetje nacističnega taborišča Dachau, ki je Mušiča za vedno zaznamovalo.

Zoran Mušič dejansko vse življenje odsluži prvine bitnosti realnosti, kateri se je umetnik posvečal z vztrajnostjo in o kateri je sam dejal, da predstavlja zanj "priljubljeno, usodno in skoraj obsesivno temo". Nastali so zaokroženi ciklusi, ki so zaradi notranje doslednosti označili ne samo Mušičev slikarski opus, ampak so vplivali tudi na umetnost 20. stoletja.

Goriška razstava zajema Mušičeve slike, ki gredo od Konjičkov iz povojnega obdobja in Dalmatinskih motivov iz petdesetih let, ki so prežeti z enakim liričnim razpoloženjem, do mehkih obrisov Umbrijskih in nekoliko kasnejših Sienških pokrajin, vse do drugačne strukture, ki določuje Kamnite pokrajine od konca sedemdesetih in začetka osemdesetih let. Ob teh motivih - nepričakovano in boleče - pronikne na dan spomin internacije v taborišču Dachau, spomin, ki v začetku sedemdesetih let in za celo

naslednje desetletje sili v slikarsko izpoved. Nastane tako ciklus *Nismo poslednji*, ki ni le gola kronika, ampak izjemen človeški doprinos k rešnici. Vztrajna analiza človeških teles, ki so izločila poslednji, boleči dih, botruje k rojstvu nove formalne sinteze *Rastlinskih motivov*, ki so samo navidezno različni.

Ciklus *Nismo poslednji*, ki je nastal po slikarjevih taboriščnih risbah, sodi med najbolj znane Mušičeve stvaritve in bo na goriški razstavi številčno zelo dobro zastopan, kot bodo zastopana tudi likovna dela na temo Benetk, o katerih je nekoč dejal, "da sta bila v starodavni beneški kulturi vzhod in zahod tako intimno speta, da sem lahko razumel, kje sta se skrivali moja tradicija in moja resnica." V Gorici bo na ogled tudi izje-

men niz Mušičevih *Katedral*, kot bodo na ogled tudi portreti žene Ide in znameniti avtoportreti, ki jih je Mušič slikal od leta 1946 do danes.

Pečat izjemnosti goriški antološki razstavi likovnih Zorana Mušiča

dajejo tudi zadnje, maloštevilne in še neobjavljene risbe, ki so nastale izpod njegovega svinčnika v februarju in marcu 2001 in so tokrat prvič predstavljene publiko.

Jurij Paljki

Anton Zoran Mušič se rodi 1909. leta v Gorici kot prvorojeni sin v učiteljski družini. Do leta 1914 živi z bratom ter s staršema, ki sta učitelja, v Bukovici na Goriškem. 1915. leta se družina zaradi prve svetovne vojne in krvavih bojev na Soški fronti preseli v Velikovec na Koroško, kjer obiskuje nemški licej, katerega dokonča v Mariboru. Med leti 1920 in 1930 potuje na Dunaj in Prago, na Dunaju spozna likovni svet Klimta in Schieleja, v Pragi pa spozna dela francoskih impresionistov. Od leta 1930 do leta 1935 obiskuje Akademijo likovnih umetnosti v Zagrebu, kjer ga učita Ljubo Babič in Von Stucka, prijateljuje z Guidom Cadorinom. Prvič obišče Dalmacijo. Leta 1935 obišče Španijo, Madrid, Toledo in Barcelono, kjer spozna dela Velasqueza, Goye in El Greca. Leta 1936 se začne španska državljanska vojna in Mušič se odseli na otok Korčula v Dalmaciji. Med leti 1941 in 1942 razstavlja v Zagrebu in Ljubljani, vrne se v Gorico, kjer sodeluje pri poslikavi treh cerkva: v Drežnici in na Grahovem slika skupaj z Avgustom Černigojem, v Gradnem v Brdih pa z Lojzeto Spacalom.

Leta 1943 odide v Benetke in razstavlja v Trstu. Leta 1944 ga gestapo aretira v Benetkah in pošlje v nacistično koncentracijsko taborišče Dachau, kjer doživlja grozote nacističnega barbarstva sedem mesecev. Tu nastane njegovih dvesto risb z motivi človeškega trpljenja v taborišču, večina se jih porazgubi, ohranilo se jih je okrog štirideset. 1945. leta se vrne v Benetke, kjer mu Ido Cadorin da na razpolago atelje. Leta 1948 prvič sodeluje na Beneškem bienalu, pri tem mu pomaga Massimo Campigli. To leto ga obišče Kokoschka, zanj se začnejo zanimati evropski in ameriški zbiratelji umetniških del. 1949. se poroči z Ido Cadorin, živi v Švici. 1951. prejme prvo pomembnejšo nagrado, "Premio Parigi" v Cortini d'Ampezzo. Leta 1952 prvič razstavlja v Parizu, kamor odide živet z ženo. Do leta 1955 razstav-

Zoran Mušič

lja še v New Yorku, Londonu, Milanu in v Rimu. Galerija Obelisco iz Rima mu izda monografijo. Leta 1956 prejme veliko nagrado za grafično umetnost na Beneškem bienalu. Samo leto kasneje pa je nagrajen

FOTO J.M.P.

na Mednarodnem grafičnem bienalu v Ljubljani. 1960. prejme nagrado Unesco na Beneškem bienalu, sledijo razstave v muzeju Braunschweig, leta 1964 v Baslu razstavlja risbe, med njimi jih je deset, ki jih je Mušič narisal v Dachau. Leta 1970 začne Zoran Mušič sloviti niz *Nismo zadnji*, s katerim postavi večer spomenik trpljenju vseh ljudi v taboriščih, kot postavlja pred vsakega gledalca zadnje vprašanje, ki se glasi: "Je po izkušnji taborišča še možno verjeti v človeka in Boga?". Slike iz niza *Nismo zadnji* so razstavljene v Münchnu, Bruxellesu in v mestu Trivier. Slike iz tega niza najdejo svoje mesto v javnih zbirkah v Parizu, Oslu, Münchnu, v Jeruzalemu in v Benetkah. Leta 1972 doživi čast, da ga kot prvega živečega umetnika z retrospektivno razstavo predstavijo v Muzeju moderne umetnosti de la Ville de Paris, kar je tudi prva Mušičeva pariška razstava. 1974. razstav-

lja v Parizu, 1977. v Baslu in v mestih Darmstadt in Oslo.

Gorica se Zoranu Mušiču pokloni z veliko razstavo v palači Attems leta 1979, ko tudi prejme v Ljubljani Jakopičovo nagrado.

Leta 1980 je plodno, saj Mušič razstavlja v Baslu, Londonu, Salzburgu, Milanu in Benetkah, kjer mu v Galeriji Akademije pripravita razstavo Francesco Valzanover in Jean Clair. To leto izide tudi njegova monografija.

Leta 1981 postane član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, samo leto kasneje je v Parizu odlikovan z nazivom Vitez umetnosti in književnosti. Sledijo razstave v Baslu, Ženevi in Parizu, 1984. mu je na Beneškem bienalu posvečen poseben razstaveni prostor. 1985. leta Giuseppe Mazzariol predstavi v Benetkah v Muzeju Correr veliko retrospektivno razstavo Mušičevih del. Sledijo razstave v Salzburgu, v Švici, v Mestrah, Parizu in Milanu, leta 1978 je imenovan za častnega občana mesta Gorica. Leta 1988 kritik Jean Clair priredi v pariškem Centre Pompidou razstavo Mušičevih del na papirju, 1990. mesto Celovec ustanovi sklad Zoran Mušič. Istega leta razstavlja v Ženevi, leta 1991 pa prejme najvišje francosko odlikovanje "Officier de la Legion d'Honneur", ki mu ga podeli takratni predsednik Francois Mitterrand, s katerim dolga leta Mušič tudi prijateljuje. Tega leta mu Goriški muzej posveti stalno zbirko v gradu Dobrovo v Brdih. Stalna zbirka, ki jo sestavlja Mušičevih 140 grafičnih listov, je na ogled tudi sedaj. Leta 1992 ima tri velike razstave: v Rimu (Villa Medici), v Milanu (Palazzo Reale), na Dunaju v sloviti Albertini, razstavlja pa tudi v galeriji Krugier v New Yorku. 1994. razstavlja v Valencii v Španiji, leta 1995 pa mu Pariz posveti največjo antološko razstavo doslej, ki je v slovitem Grand Palais, kurator razstave je Jean Clair. Istega leta razstavlja v Bordeauxu, Caenu in v Münchnu. 1997. razstavlja v Frankfurtu, leta 1998. pa v Bologni.

vamo, da bi odpravili državno mejo, ki nas deli od Slovenije, in smo mnenja, da bo prav antološka razstava Mušičevih del zadnje dejanje pred padcem državne meje, ki bo pokazala, da smo s slovensko stranjo zares iskreno in od nekdanje tesno povezani," je dejal na tiskovni konferenci predsednik goriške pokrajinske uprave Giorgio Brandolin, ki je tudi podčrtal zahtevnost projekta, saj bo Mušičeva antološka razstava stala skoraj 700 tisoč evrov, kar je za Gorico velik zalogaj. Brandolin je tudi izrecno poudaril, da bodo vabila, plakati za razstavo in podnapisi pod Mušičevimi likovnimi deli v Gorici v slovenskem in italijanskem jeziku, in napovedal tudi izid slovenskega kataloga Mušičeve razstave. Izrazil je tudi veliko pričakovanje, da bodo na razstavo prišli obiskovalci iz Slovenije, še posebej šole, "saj je Zoran Mušič sin Goriške, Slovenec, ki sicer res živi razpet med Benetkami in Parizom, a je na našo Goriško še vedno navezan."

Direktorica goriških Pokrajinskih muzejev Raffaella Sgubin pa je podčrtala predvsem dejstvo, da

DSI / Peterlinova dvorana

Nietzsche in pojem neskončnosti

Filozof Edvard Kovač je predstavil očarljivo pot nemškega misleca

FOTO KROMA

Društvo slovenskih izobražencev je na ponedeljkovem večeru prejšnjega tedna imelo v svoji sredi duhovnika, misleca in filozofa Edvarda Kovača. Predsednik DSI Sergij Pahor je gosta označil kot intelektualca, ki išče most med krščanskim in laičnim svetom.

Tema predavanja je bila osvetlitev nekaterih najbolj zagonetnih filozofskih podvigov nemškega filozofa Fridrika Nietzscheja, ki ga najobičajnejše oznake imajo zgolj za antikrista.

Če pa globlje zremo v misel intelektualca, ki je konec 19. stoletja zagovarjal "smrt Boga", ugotovimo, da je naboj njegovih izjav še vedno ploden in predstavlja še dandanes pravo skrivnost ter iztočnico za nova razmišljanja. Edvard Kovač je nabit polni Peterlinovi dvorani orisal Nietzschejev intelektualni proces, ki ga je najprej vodil k zatajivni očetovega in svojega imena, nato pa tudi nemške kulture.

Prvi prelom je za Nietzscheja predstavljala očetova smrt, ki je privedla do zavrnitve protestantske kulture: Nietzschejev oče je bil namreč strog luteranski pastor. Sram ga je bilo tudi svojega imena, ki je tako germansko in hkrati kato-

Kam pa je taka pot Nietzscheja pripeljala? Do glasbe in molka.

liško zvenelo: samovoljno je odločil, da je potomec poljskih plemičev. Poljaki vendar, "Francozi" med Slovani!

Ze v tem je slutiti močno Nietzschejevo nagnjenost k sredozemski kulturi in prepričanje, da je on prerok. Opuštil je korenine prednikov in odločil, da bo sam sebe "ustvaril". Segel je po grški kulturi, a taki, ki je bila vezana na mit, na tako filozofijo, ki duše ni še odtujila od telesa: vračal se je k začetnemu grškemu svetu, ki je filozofijo in poezijo še spajal. Nietzschejev mit je bil takrat Apolon, hranitelj lepote in harmonije. Pot v onostranstvo pa je vodila preko navidezne Apolonove lepote, preko zagonetne uganke ženskega lika Ariadne, do simbola, ki pomeni veliko več kot enigma: to je

skrivnost strastnega Dioniza. Ta mu bo stal ob strani v njegovem potovanju v neskončnost. Nietzsche je odločno zavračal dualistično pojmovanje duše, ki ga je krščanska filozofija povzela po Platonu. Nanašajoč se na Dionizov mit, je Nietzsche odklanjal metafiziko (kar preze človeka in njegovo telo) kot tudi moderno znanost (racionalnost brez

Kovač je nemškega filozofa orisal kot samotno jadro, ki pluje na poti neskončnosti.

čustev) in ateizem ter se odločil za svet, v katerem je človek povezan z naravo; le takrat se lahko zahteva, da se nebesa preselijo na zemljo, na kateri človek živi v stiku s svojo najpopolnejšo celovitostjo: to je novi človek. V takem ustvarjalnem življenju bo človek ustvarjal: to bo edini način, da se bo lahko ponovno rodil.

Nietzsche razloči tudi med likoma Jezusa in Kristususa. Edini kristjan je po mnenju filozofa Jezus iz Nazareta, ki je imel neposredni odnos z Bogom očetom. Cerkev take figure - trdi nemški filozof -, ki bi na človekovi ravni komunicirala z večnostjo, ni želela. Podobno kot Jezus bi si morali ustvariti vsak svojo moralo, ki je v soskladju z našim bitjem.

Kam pa je taka pot Nietzscheja pripeljala? Verjetno prav do molka ali glasbe, saj po nenehnem odkrivanju mask, ki jih najprej umetniki (ustvarjalci) v tem svetu uporabljajo, da bi jih navadni ljudje ne smešili, ostaneta le ti dve vrli ni v pričo tiste večnosti, ki še vedno temelji na nenehni dinamiki med umetnostjo, tragiko in celovito telesnostjo.

Edvard Kovač je na koncu predavanja podčrtal, kako Nietzsche ne verjame v milost, človekoljubnost, prijateljstvo. Kovač je nemškega filozofa orisal kot samotno jadro, ki pluje na poti neskončnosti z Dionizovim mitom v sebi. Prav v tem je velika razlika med Nietzschejem in judovsko ter krščansko kulturo, ki temeljita na darežljivem življenju.

IG

Prvi večer Slovenskega kluba / Okrogla miza

Dragocen doprinos mladinskih listov zamejskemu tisku

Vsi trije mladinski listi predstavljajo bogastvo ne samo za mlade, a tudi za starejše bralce

Živahni, izzivalni, hudomušni, kritični. Taki so mladi, ko pišejo, ko v svojih glasilih objavljajo stališča, ki so večkrat nasprotna "uradnim", ko želijo nagovarjati svoje sovrstnike. Taki so listi Rast, Primorski pes in Rdeči utrip, ki jih v zamejstvu oblikujejo mladi in ki so jih predstavili v torek, 7. oktobra, na večeru v Slovenskem klubu.

Na okrogli mizi, ki jo je moderirala publicistka Matejka Grgič, so sodelovali urednica Rasti Jadranka Cergol, član uredništva Primorskega psa Mitja Tretjak, in Peter Verč, ki je predstavil list Rdeči utrip.

Jadranka Cergol je poudarila, da ima mladinska priloga revije Mladika, Rast, najdaljšo tradicijo, saj je stara že skoraj 30 let. Kljub temu je še vedno mlada, saj so se generacije urednikov - med katerimi jih je veliko nadaljevalo na poti pisanja, nekaj pa jih je postalo tudi poklicnih časnikarjev - stalno menjavale. Rast je nastala, da bi napolnila praznino v literarnih

vaj, vendar je že od samega začetka objavljala tudi članke o aktualnih in mladinskih problemih. V zadnjih letih se je razvila: mladi oblikujejo lastne rubrike z lahkotnejšimi, kot tudi resnejšimi temami, razširila se je s štirih na osem strani, izhaja v barvah, opazen je tudi visok kakovostni skok v grafičnem oblikovanju.

Primorski pes, mladinska stran Primorskega psa, ki izhaja enkrat tedensko, obstaja štiri leta. Ureja ga 8-članski odbor, ki se zna uspešno lotiti najrazličnejših tem, skuša biti pluralističen in po-

litično neopredeljen, čeprav je Mitja Tretjak priznal, da se ideje in mnenja urednikov zrcalijo v njihovem pisanju. Po ocenah samih urednikov Primorskega dnevnika je Pes najbolj brana stran dnevnika.

Rdeči utrip je glasilo mladih levicarjev, ni pa strankarsko opredeljen. Nastal je šele pred dvema mesecema zaradi potrebe po odprtem forumu, kjer bi lahko mladi objavljali svoja kritična razmišljanja. Podoba in sama usmeritev lista pa se šele razvijata, saj uredniki še iščejo primeren pot in tudi nove sodelavce.

V debati so se mladi do-

taknili več vprašanj: od jezika, ki ga izbirajo za svoje pisanje, do idejne in politične usmeritve listov. Debata se je razvila ob razmišljanju, ali se mladi zanimajo še za kaj drugega kot za šport, zakaj jih odbijajo politične teme, ali so še sposobni pisati literarna dela. Tu so se mnenja delila: nekateri šolniki so npr. ugotavljali, da se današnja mladina ne zanima ne za kulturo ne za aktualne teme, da se

ni sposobna lotiti branja literarnih del, ki presegajo 100 strani, da pri pisanju dela osnovnošolske napake. Drugi pa so podali bolj optimistično sliko, ko so povedali, da kljub vsemu mladi radi sodelujejo pri ustvarjanju mladinskih časopisov, da radi izrazijo svoje ideje, če jim je ponujena priložnost (to izkušnjo imajo npr. pri Rasti).

Večer se je zaključil z voščilom prisotnih, da bi vsi trije mladinski listi vztrajali na svoji poti, saj predstavljajo veliko bogastvo ne samo za mlade, pač pa tudi za starejše bralce v zamejstvu.

FOTO KROMA

Gledališki Vrtljak / Nova sezona

Za začetek domača produkcija

21 navdušenih osnovnošolcev uprizorilo igro Franeta Milčinskega Zvezdica zaspanka

Kot napovedano, je v nedeljo, 12. t.m., stekla šesta sezona Gledališkega vrtljaka, sklopa sedmih predstav za otroke in njihove spremljevalce, ki imajo radi odrsko govorico. V dvorani Marijinega doma pri Sv. Ivanu se je tako spet zbralo veliko mladinskih družin. Tistim, ki so se pravočasno javile in telefonsko rezervirale abonmaje, bodo na voljo mesečna srečanja vse tja do marca. Za ostale pa bodo organizatorji (Radijski oder, Slovenska prosveta in Primorsko dramsko gledališče) uvedli posebne ugodnosti pri nakupu posameznih listkov. Po novem bosta polno ceno plačala prva dva družinska člana, za tretjega bo vstopnina le polovična, od četrtega dalje pa bo vstop brezplačen. Odločitev bo stopila v veljavo z naslednjo predstavo, ki bo 26. t.m., potrebna pa je bila zato, da bi prišli na roko vsem, ki po sredstvih javnega obveščanja niso zasledili, da so bili abonmaji že razprodani, in so si ga želeli nabaviti kar na kraju samem, kot je bilo sicer v navadi. Letos je bilo žal število razpoložljivih mest za abonente omejeno in nižje kot v preteklih letih.

Toliko v razlago za birokratske zapetljaje, ki upamo, da niso spravili v slabo voljo

FOTO KROMA

nedeljskih gledalcev. Gotovo pa jih je razveselil nastop skupine 21 navdušenih osnovnošolcev in srednješolcev, ki so se predstavili z igro Franeta Milčinskega, Zvezdica zaspanka, v režiji Lučke Susič. Med temi je bilo videti obrazke nekaterih stalnih obiskovalcev Gledališkega vrtljaka, ki so, tako kot že lani za produkcijo Salon Expon, spet zapustili sedeže in stopili na drugo stran, na odrske deske, da bi se ponovno preizkusili v vlogi igralcev. Postavitev zgodbe o zvezdici Zaspanki, ki je kaznovana, ker predolgo spi, in mora zato zapustiti nebesni svod ter se podati med zemljane,

je končni rezultat poletne gledališke šole v organizaciji Radijskega odra in Slovenske prosvete. Z njo so se tečajniki izkazali že na Opčinah in na Festivalu amaterskih gledaliških skupin v Mavhinhah. Številčnemu ansamblu pa je sledila cela ekipa mentorjev, ki so jo sestavljali Lučka Susič, Emil Aberšek, Matejka Peterlin, Jana Radovič, Mira Fabjan in Tomaž Susič. Glasbeno kuliso je podpisal Mirko Vuksanovič.

Zvezde, Luna, Sladoledar, Papiga, Cirkuški igralci in skesani Razbojnik so po zasluznem aplavzu stopili z odra in v dobrodošlico razdelili vsem mladim gledal-

cem pisane balončke, za katere je prispevala Zadržne kraška banka. Slovenska bančna ustanova bo namreč tudi v tej sezoni glavni pokrovitelj razvedrilnih momentov, ki spremljajo vsako predstavo Gledališkega vrtljaka in pri katerih sodelujejo animatorke Študijskega centra Melanie Klein.

Drugo srečanje bo na vrsti že čez dva tedna. Namesto javljene Mavrične Ribice v izvedbi Gledališča Koper pa bo Marijin dom obiskala Skupina fru-fru iz Ljubljane z eno najbolj znanih in priljubljenih pravljic, Rdečo kapico.

AL

Kulturno združenje Maria Theresia

Sesljski zaliv nekoč in danes

Komaj diplomirana inženirka Claudia Fragiaco predstavila projekt za obnovo nekdanjega Parkhotela v današnji Caravelli

Območje devinsko-nabrežinske občine je bilo že v prazgodovini in zgodovini stičišče kultur ter kraj spopada med rimskim svetom in narodi, ki so naseljevali naše kraje. V času avstro-ogrškega cesarstva pa se je Sesljski zaliv spremenil v ekskluzivno turistično točko, kar je privedlo do izgradnje pomembnih hotelskih objektov. Predavanje, ki je prejšnji teden potekalo v dvorani Baroncini na sedežu zavarovalnice Generali, je temeljilo na osvetlitvi daljne in bližnje preteklosti Sesljskega zaliva, obenem pa se je srečanje osredotočilo na zgodovino in obnovo slavnega Parkhotela, ki stoji danes v razpadajočem stanju tik za vhodom v sesljsko Caravello.

Glavno besedo je na predavanju, ki ga je priredilo združenje Maria Theresia, imela mlada inženirka Claudia Fragiaco, ki je lani diplomirala na gradbeni fakulteti tržaške univerze prav z nalogo o sesljskih hotelskih objektih, ki so nastali na prelomu med 19. in 20. stoletjem. Za oris zgodovine območja devinsko-nabrežinske občine je poskrbel Igor Tuta, bivši ravnatelj slovenskega programskega oddelka deželnega sedeža Rai.

Čeprav, kot sam pravi, ni zgodovinar, a le izredni ljubitelj in zbiratelj razglednic, ki upodabljajo sesljsko območje, je Tuta vsekakor podal izčrpano zgodovinsko podobo zahodno kraškega ozemlja. Začeni s legendo o

FOTO KROMA

Argonavtih, ki so se domov vračali ne preko Sredozemlja, a po Donavi, Savi in Soči ter zagledali morje z devinskega roba, je nato orisal prazgodovinski pomen zahodnega teritorija tržaške pokrajine, saj o tem kažejo arheološke najdbe, ki pričajo o naselbinah izpred tristo tisoč let. Območje Grmade je bilo tudi prizorišče pomembne bitke, v kateri so Istri leta 177 pred Kristusom premagali rimske legije: takrat se je Rim zavedal, da mora na vzhodu zgraditi postojanko, da bi se uspešneje branil napadov vzhodnih narodov. Nastal je tako Oglej, ki je v kratkem postal zelo pomembno središče in štel celo do tristo tisoč prebivalcev. Nabrežina in Sesljan sta že v času Rimljanov postali prikupni coni zaradi cenjenih kamnolomov. S prodrom cesarstva pa je bilo območje podvrženo vdoru plemen in njihovemu pusto-

šenju. Ponovni razcvet je Sesljski zaliv doživel v dobi avstro-ogrškega cesarstva.

Tu se je Igor Tuta ustavil in predal besedo inženirki Claudii Fragiaco, ki je s svojim posegom dala predavanju bolj tehnični pečat. S pomočjo računalnika je Fragiacomova predstavila občinstvu svojo diplomsko nalogo, ki je med drugim bila deležna najvišje možne ocene. Osredotočila se je predvsem na zgodovino hotelskih objektov v Sesljskem zalivu. Prvi je nastal hotel Berg, ki je stal nasproti cerkve sv. Jožefa. Na nabrežju sta takoj zrasla hotel prve kategorije Park in njegova depandansa Strandhotel. Parkhotel je bil na prvi pogled podoben hotelu Berg, a imel je modernejši pečat, predvsem s pometazi v slogu liberty (na pročelju dolgi balkoni z umetniško izdelano železno ograjo, ki so krasili stavbo).

Park hotel in njegovo depandanso je povezovala dvanadstropna pasaja. Hotelski objekt je vseboval atrij, restavracijo, čitalnico, plesno dvorano, dvigalo in suite, ki so bile že večji apartmaji z osebnimi kopalnicami. Izgradnja hotelov in prijetna poletna toplina sta nudili Sesljskemu zalivu zagon za turizem, namenjen zdravljenju in rehabilitaciji. Turiste so torej vabile v Sesljan predvsem zdravilne klimatske kopeli, kamor so se zatekali tisti, ki so bolehal na srcu in dihalih. Med prvo svetovno vojno so v Parkhotelu stanovali oficirji in vojaki. Pred drugo svetovno vojno je hotel na nabrežju še enkrat zaživel, a začasno. Med drugim svetovnim konfliktom je objekt ponovno postal "vojašnica" italijanskih vojakov, po 8. septembru pa nemških čet, ki so v Sesljskem zalivu imeli tajno bazo majhnih podmornic. Po vojni pa je hotel začel propadati.

Usoda bivšega Parkhotela je bila v zadnjih petdesetih letih vse do danes vezana na usodo celotnega Sesljskega zaliva. Več je bilo projektov za preureditev nabrežinskega območja, ki so bili sad genialnih podvigov tudi znanih arhitektov (med drugimi Renzo Piano). Ne nazadnje tudi inženirka Fragiacomova, ki je občinstvu predstavila načrt in skice svojega projekta za preureditev Parkhotela, v katerem se strogo drži izvirnega sloga.

Igor Gregori

Med težavami in neurjem

Rožnovenska nedelja v Barkovljah

FOTO KROMA

Prva nedelja v oktobru, rožnovenska, se je naglo bližala. Kakor vsako leto, že od tistih davnih časov, ko so bile Barkovlje še slovenska vas, so mrzlično potekale priprave na ta veliki in najbolj občuten praznik s procesijo v čast Mariji. Mnoge ženske roke so bile že na delu. Narodne noše je bilo treba pregledati, pošiti, oprati, poskropiti, zlikati... Ali si lahko predstavljate, koliko dela in časa je treba, preden je nared le ena sama bela noša s

spodnjimi krili, predpasnikom, dvema vezanima rutama in veznim oplečjem? Tudi priprava velikega belega cvetnega venca okrog kipa Kraljice rožnega venca zahteva veliko časa, skrbi, truda. In še bi lahko naštevali: pevske vaje, najmanjše godbe, nabiranje prispevkov, skrb za prizgizek po procesiji...

In kaj se je zgodilo? Gospod župnik Elio Stefanuto, čigar skrb je, da vse poteka v redu, je zbolel. Vera Poljšak, ki ponavadi koordinira

vse priprave, je zbolela. Obe rožnarici, ki bi morali voditi krašenje venca, sta odpovedali. Meteorologi so napovedovali slabo vreme. Zdelo se je, da bo šlo vse narobe. Toda končno je gospod župnik kljub boleznim po telefonu poskrbel za godbo in za dovoljenje prometne policije. Ta dragoceni telefon je pomagal tudi Veri, da je z doma vodila priprave. Rožnarici sta še pravočasno poslali v zameno dve kolegici, da sta pomagali domačim gospe.

Vreme pa... je bilo v božjih rokah. Mnoge naše gospe so še bolj napele moči, da so vsa dela tekla, kot je treba. Preveč jih je, da bi jih vse naštel. Zelo so se trudile, žrtvovale mnogo moči in časa, toda v srcu jim je ostala zavela, da so naredile nekaj lepega in dobrega za skupnost in na čast Materi božji. Bog jim povrni!

Prišla je noč pred nedeljo, 6. oktobra. Dež je lil kot iz škafe. Koliko oseb je to mokro noč prebledelo, se spraševalo, če bo lahko procesija šla iz cerkve, prosilo Boga, naj dež ustavi? Tako se mi zdi, kot da je sama Mati božja prosila Sina, naj se vendar usmili Barkovljanov, ki so se tako zavzeto trudili, da bi izpolnili obljubo svojih prednikov in se udeležili zahvalne procesije. Kakor je pri slovesni maši v pridigi pojasnil p. Rafko Ropert, so si leta 1855 Barkovljani z vneto molitvijo rožnega venca izprosili po Mariji milost, da je huda kolera nehala moriti ljudi. V zahvalo so nadaljevali to molitev, ustanovili bratovščino rožnega venca in vpeljali procesijo na prvo nedeljo v oktobru.

/dalje

Nada Martelanc

OBVESTILA

V SOBOTO, 18. oktobra 2003, ob 19. uri bo v župnijski cerkvi sv. Jerneja na Opčinah maševal misijonar Ernest Saksida, ustanovitelj Don Boskovega mesta za revne otroke v Braziliji. Na misijonsko nedeljo, 19. oktobra 2003, pa bo maševal v cerkvi v Rojanu ob 9. uri.

DRUŠTVO ROJANSKI Marijin dom (misijonski krožek) vabi na Srečanje z misijonarjem Ernestom Saksido, ki bo 19. oktobra 2003, ob 17. uri, v Marijinem domu v Rojanu (ul. Cordaroli

29). Na sporedu bodo videoposnetki o delu v Don Boskovem mestu, pogovor z misijonarjem in ... misijonska tombola. Pristrčno vabljeni!

ŽUPNIJA PROSEK vabi dne 23. oktobra ob 20.30 uri v župnijsko dvorano, kjer se bodo pričela predavanja na temo: Svetopisemske osnove. Zakaj predavanja s tem naslovom? "Vsak bi moral poznati temelje kulture, katere dedič je on sam, in ker je Sveto pismo sooblikovalo evropsko kulturo, je prav, da ga poznamo"! Vabljeni!

Nabirka za misijonsko nedeljo 2002 na Tržaškem

Barkovlje 150,00; Bazovica 520,00; Boljunec 800,00; Boršt 118,86; Dolina 200,00; Katinara 250,00; Kontovel 92,00; Mačkolje 1.520,00; Opčine 900,00; Pesek-Gročana 180,00; Podlonjer 190,00; Prosek 502,00; Repentabor 230,00; Ricmanje - Domjo 400,00; Salezijanci, Istrska ul. 370,00; Sv. Ana 275,00; Sv. Barbara 170,00; Sv. Ivan 734,00; Slovensko pastoralno središče 1.550,00; Sv. Križ 977,55; Sv. Vincencij

320,00; Škedenj 191,00; Trebče 100,00; Žavljce 200,00 evrov.

Za slovensko pastoralno središče je med letom zbralo in poslalo za slovenske misijonarje 4.185,00 evrov. Župnija Sv. Križ je zbrala in poslala v adventu misijonarju Ivanu Štanti za gobavce 1.062,72 evrov.

Misijonsko leto 2002 - 2003: darovi za misijonarje: skupna vsota znaša 10.910,00 evrov in še 1.500 tolarjev.

V Narodnem muzeju Slovenije

Stanki Sosič Čuk podelili visoko državno odličje

V časih zamejci upravičeno menimo, da je matica bolj podobna mačehi, ki na svoje sinove pozablja, kot pa ljubizniva mati. Dejstvo pa, da so pred kratkim v ljubljanskem

FOTO KROMA

Narodnem muzeju Slovenije podelili državno nagrado za področje šolstva Stanki Sosič Čuk, kaže vendar na zanimanje domovine do Slovencev, ki živimo tostran meje. Da je nagrada Stanki Čuk prestižna, ni dvoma; pomen podelitve je verjetno simbolne narave, saj priznava zamejski delavki na področju šolstva trud za ohranjanje narodne identite v večkrat nenaklonjenih okoliščinah.

Stanka Čuk se je z vzgojo otrok začela ukvarjati v sedemdesetih letih najprej kot suplentka, nato kot učiteljica;

od šolskega leta 1993/94 pa je svoje delo nadaljevala za mizo didaktičnega ravnateljstva na Opčinah in se kot kadrski predstavnik začela spopadati z najrazličnejšimi problemi slovenske zamejske šole (s premalo občutljivostjo javnih organov, s težavami, ki jih nova doba vsiljuje učiteljem pri vzgajanju otrok, s pomanjkanjem finančnih sredstev).

Stanki Čuk iskreno čestitamo za zaslužen nagrado in ji voščimo čim več uspehov pri koordinaciji vzgoje naših otrok.

V sredo, 22. oktobra, ob 20. uri bo v župnijski dvorani v Nabrežini mesečna konferenca

Profesor Bogdan Žorž bo predaval

O RAZVAJENOSTI

Sledi razgovor in družabnost.

Vabljeni!

Razstava olj na platno v Centru Bratuž Svet Andreja Kosiča

FOTO DPD

V ponedeljek, 13. t.m., je bila na bogatem kulturnem večeru v prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž praznično predstavljena monografija, posvečena likovnemu umetniku Andreju Kosiču. O avtorju in delu je spregovorila Verena Koršič Zorn. Nato je prišlo v prisotnosti res številnega občinstva do odprtja razstave olj na platno, o katerih je spregovoril

naš urednik Jurij Paljk. Nekaj misli o umetniških dosežkih in uspehih 70-letnega umetnika, ki je imel v zadnjih mesecih na Goriškem pet razstav, sta izrazila pokrajinska odbornica za kulturo Roberta Demartin in občinski odbornik Damijan Terpin, voščila našemu umetniku pa je v imenu KC Bratuž izrekla predsednica Franke Žgavec. Več prihodnjic.

Usoda goriškega upepeljevalnika Pokrajina sprejme Odbor proti upepeljevalniku za sogovornika

Pokrajinski načrt za uničenje odpadkov stopa s tem tednom v zaključno fazo. Nekje proti koncu tedna bo pokrajinski odbor prišel na dan s svojim predlogom za uničenje odpadkov na pokrajinski ravni, o katerem se bodo morali v naslednjih mesecih izreči s popravki občinski sveti, naknadno, in to do prvih dni leta 2004, pa ga bo moral sprejeti pokrajinski svet.

Nedvomno bo od predloga pokrajine v veliki meri odvisna usoda sežigalne naprave v Sovodnjah, ki celo poletje buri duhove v naši sredi, predvsem pa skrbi prebivalstvo, ki živi tik ob njej. V tej luči je Odbor proti goriškemu upepeljevalniku prav v zadnjih dneh izredno pospešil svoje dejavnosti in išče sogovornike vsepovsod. V torek, 8. t.m., je bilo v občinski sejni sobi v Sovodnjah srečanje s pokrajinskima odbornikoma Sturzijem in Marinčičem, v torek, 14. t.m., pa je predstavnik odbora sprejel predsednik pokrajine Brandolin, ki je svojo napovedano prisotnost na prvem srečanju moral odložiti.

Cilj teh srečanj, kot nam je povedal predsednik odbora Julijan Čaudek, je "seznaniti pristojne oblasti z odločnim odklonilnim stališčem širše sovodenjske skupnosti do nadaljnega delovanja sežigalne naprave in jim dokazati, da je ohranjanje upepeljevalnika v logiki pokrajinskega načrta uničenja odpadkov nepotrebno in protiekonomsko". Razkorak med stališči odbora in stališči nekaterih javnih uprav je po mnenju Julijana Čaudeka v bistvu vezan na vrednotenje podatkov, ki so jih pokrajinski uradi posredovali javnosti. Pokrajinski uradi so namreč v luči izdelave svo-

jega predloga posredovali projekcije o naraščanju količine odpadkov v naslednjih letih. Te projekcije odbor ocenjuje kot zavajajoče; to hočejo člani odbora predočiti pokrajinski upravi.

Soočanje je bilo torej osredotočeno na kritiko podatkov, ki so jih pristojni pokrajinski uradi posredovali javnosti. Odbor je jasno pokazal na neutemeljenost podatka, da bi tržaški sežigalnik lahko sprejemal le 8000 ton goriških smeti, kot je tudi neutemeljena projekcija rasti proizvodnje odpadkov, ki naj bi presežala 2%, a v zadnjih dveh letih ni presežala 1%. Vse te kritike je odbornik Sturzi vzel na znanje in, čeprav se o pokrajinskem načrtu za uničenje odpadkov ni hotel izreči, se je obvezal, da bo prisilil pristojne pokrajinske urade, da objavljene podatke utemeljijo z viri, česar doslej niso storili. Obenem je obljubil, da bo pred dokončnim sprejetjem pokrajinskega predloga organiziral soočanje med izvedenci o potrebi delovanja goriškega sežigalnika in da bo na to soočanje povabil tudi izvedence, ki jih bo odbor proti upepeljevalniku predlagal.

Priznanje na pokrajinski ravni Odbora proti upepeljevalniku za neuradnega sogovornika o tako delikatni zadevi predstavlja nedvomno drugi veliki uspeh slednjega, potem ko je prav na osnovi kritik in podatkov, ki jih je izdelal Odbor proti goriškemu upepeljevalniku in na osnovi posegov županov Petejana in Corsija, zbor županov bivšega konzorcija AMI izglasoval negativno stališče do nadaljnega delovanja goriškega upepeljevalnika.

PČ

Predstavitve nove kulturne sezone Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici Raznolika in bogata ponudba

Ob koncu proslavljanja 40-letnice obstoja želi Kulturni center Lojze Bratuž iz Gorice še vedno biti središče soočanj in novih izzivov, ki jih prinaša čas. Pri tem želi ostati zavezan svojim koreninam, gojiti slovensko in širšo evropsko kulturo, a tudi odprtost do drugih in drugačnih. To je na predstavitvi nove sezone našega kulturnega hrama uvodoma izpostavila predsednica Franke Žgavec v sredo, 8. t.m. Kulturno središče je namreč živo, saj v njem potekajo številne gledališke predstave, zborovske revije, koncerti, razstave, posveti itd. Odprto je tudi drugim stvarnostim našega prostora, kar omogoča plodne stike med tu živimi ljudmi.

Center Bratuž prireja letos nekaj samostojnih pobud, druge pa v sodelovanju s Slovenskim centrom za glasbeno vzgojo Emil Komel, z Zvezo cerkvenih pevskih zborov in z Zvezo slovenske katoliške prosvete, pa še z Goriškim muzejem, Primorskim dramskim gledališčem ter drugimi kulturnimi in javnimi ustanovami. Ponudba je raznolika in bogata. Najpomembnejše je gledališko delovanje v sodelovanju s PDG, Slovenskim stalnim gledališčem in Kulturnim domom; na koledarju so namreč štirje abonmaji za vse stopnje šol. V Centru seveda poteka tudi abonma za odrasle. Na svoj račun bodo prišle tudi amaterske dramske skupine s komedijami v nizu *Iskrivi smeh na ustih vseh*.

Program glasbene sezone - Srečanja z glasbo - bo obliko-

val SCGV Emil Komel. Ravnatelj glasbene šole Silvan Kerševan je povedal, da je "koncertni večer trenutek razmisleka, meditacije, formacije in informacije. Vse to imamo pred sabo, ko sestavljamo spored." V tem smislu bodo od oktobra 2003 do aprila 2004 priredili 13 koncertov v dveh sklopih: t.i. modri abonma je namenjen širšemu krogu občinstva in zajema klasično zasnovane koncerte; zeleni abonma pa predstavlja pretežno domače avtorje in je namenjen v prvi vrsti mlajšim. Seveda je možen nakup modro-zelenega abonmaja, ki zajema vsa srečanja. Vrhunec sezone bo brez dvoma Verdijev *Rekviem*, ki ga bodo pod taktirko Marka Munih izvajali 9. novembra letos v goriškem gledališču Verdi Simfonični orkester RTV Slovenija, APZ Tone Tomšič, Ljubljanski madrigalisti in Domžalski komorni zbor z elitnimi domačimi in tujimi solisti. Kerševan pa je tudi opozoril na koncert, ki so mu dali naslov *Pozdrav Sloveniji* in ga bodo priredili v začetku aprila 2004. Z gostovanjem Simfoničnega orkestra Akademije za glasbo v Ljubljani bi radi opozorili Goričane na veliko veselje, ki vlada med Slovenci ob bližnjem vstopu Slovenije v EU. Nastopil bo tudi ArsAtelier, ki se pod okriljem šole Komel lepo uveljavlja s svojim raziskovalnim in poustvarjalnim delom. Letošnja novost je sodelovanje s tržaškim gledališčem Verdi, z muzikološko smerjo videmske univerze in mestno šolo Istituto di musica.

FOTO DPD

Predsednica Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Gorice Lojzka Bratuž je kot soorganizator glasbene sezone poudarila, da bo Verdijev *Rekviem* pravi dogodek za vso Gorico. Izpostavila je tudi koncert z naslovom *Božič 2003*, na katerem bodo pod vodstvom dirigenta Hilarija Lavrenčiča nastopili s slovenskimi božičnimi pesmimi ter Saint-Saensovim Oratorijem *De Noel* solisti, mešana pevska zbor Lojze Bratuž ter Hrast in orkester ArsAtelier. S tem koncertom želijo prireditelji proslaviti 30-letnico ZCPZ.

Predsednica Centra Bratuž Franke Žgavec je izpostavila tudi veliki izziv, ki nas čaka z vstopom Slovenije v EU. Centru namerava obeležiti ta dogodek z nizom pobud, med katerimi je na prvem mestu nagradni likovni natečaj za osnovnošolske otroke italijanskih in slovenskih šol z obeh strani državne meje na temo *Moj svet brez meja*. Spregovorila je tudi o razstavi dejavnosti Centra. Pravkar je bila odprta razstava olj Andreja Kosiča, v decembru bo KCLB gostil razstavo

Rezbarske šole iz Val Gardene, prihodnje leto bodo skupaj z Goriškim muzejem iz Nove Gorice priredili obsežno razstavo o kamnarstvu in kamnosestvu na Krasu, razstavo goriškega slikarja Davida Faganela in razstavo nagradnega natečaja *Moj svet brez meja*.

Žgavčeva je omenila še vrsto drugih dejavnosti Centra, med drugim soorganizacijo zborovskih revij Cecilijanka in Primorska poje, mednarodnih tekmovanj v klavirju Seghizzi in za mlade violiniste in čeliste Marcosig itd. Poudarila je, da je Center Bratuž odprt številnim gostovanjem italijanskih gledališč in soorganizator raznih kongresnih ter drugih dejavnosti.

TEČAJ SLOVENŠČINE

Zaradi velikega povpraševanja prireja Center Bratuž letos tečaj slovenščine za odrasle. Lekcije (skupno 50 ur) bodo od novembra 2003 do januarja 2004 ob torkih in petkih od 18. do 19.30. Tečaj bo vodla Erika Valentincič. Za vpis in informacije: 0481 531445, fax 0481 534549, e-mail: kcl.bratuž@libero.it.

Občni zbor Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel

Na poti zrele odprtosti

Prejšni petek, 10. oktobra, je v mali dvorani Kulturnega centra Bratuž v Gorici potekal občni zbor Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, iz katerega je izšel novi upravni odbor.

Glavna točka občnega zbora, ki ga je vodila Marija Breclj, je bil govor dosedanjega predsednika Damjana Hledeta. Uvodoma je ugotovil, da se je v zadnjem triletju število učencev povečalo za 25%, za kar gre zasluga zlasti učiteljem in ravnatelju, "ki so s požrtvovalnim in kvalitetnim delom ter z odprtostjo in občutljivostjo znali ustvariti na šoli takšno vzdušje, ki je privlačno in vabljivo." Hlede je nadalje spregovoril o pravnem statusu šole, ki ostaja kljub zaščitnemu zakonu nedorečeno, saj je pot do globalne rešitve vprašanja manjšinskih glasbenih šol še dolga. Drugo ključno vprašanje je prostorska stiska, ki hromi normalno delovanje šole. Razveseljiv dotik je bilo z druge strani odprtje novih prostorov za podružnico v Doberdolu. "Redno poslovanje šole je tudi v tem triletju potekalo v znamenju velike pogojenosti zaradi zamudnega izplačevanja t.i. deželnega prispevka," je še povedal Hlede. "Vsa tri leta je moral odbor na lastno odgo-

FOTO DPD

vornost koristiti bančna posojila, ki seveda imajo svojo ceno." Predsednik je v imenu odbora tudi postavil piko na "i" glede nekaterih kritik (potalijančevanje, ustanove-dvojniki), ki so bile izražene v javnosti oz. v medijih. Odbor je izdelal narodnostno sliko šole, iz katere izhaja, da poteka individualni pouk za 95% v slovenščini, saj le 15 učencev ne pozna slovenskega jezika. Samo en reden profesor in trije sodelavci prihajajo iz italijanskih krogov, a obvladajo osnovno slovenščino: "Vsi sodelujejo na naši šoli pod izrecnim pogojem, da znanje slovenščine stalno poglobljajo, podvrženi so periodičnemu preverjanju." Pri šoli se dobro zavedajo narodnostnega vprašanja, obenem pa so prepričani,

da zrela odprtost sosedov, ki prihajajo v stik z našimi ustanovami, prinaša sadove že tu in zdaj. Kar se tiče dvojnikov, je Hlede mnenja, da so rezultat zgodovinskega razvoja in jih ni mogoče kar tako ukiniti. Lepo pa je, da že sedaj poteka sodelovanje "brez obremenitev iz preteklosti, kar bi lahko posredno tudi morda odprlo vrata novim in drugačnim časom." Otrokom in mladim na Centru Komel je treba zagotoviti čimboljše pogoje z didaktičnega, kulturnega in varnostnega vidika, je na koncu poudaril Hlede. Potrebni bi bili novi kadri, "pri čemer bo nujna pomoč krovnih organizacij in tudi domačih podjetij." Finančno stanje je na občnem zboru v blagajniškem poročilu orisal Ernest Quinzi,

nato pa je ravnatelj Silvan Kerševan dodal še nekaj misli. Med drugim je povedal, da se šola lepo uveljavlja tudi z uspešnimi zaključnimi nastopi in državnimi izpiti gojencev na konservatoriju. Tudi Srečanja z glasbo postajajo zanimiva za širšo publiko. Sploh pa je letos pravi dogodek sodelovanje z goriško šolo Istituto di musica in videmske univerze, kar bo pripomoglo k temu, da bo naša slovenska glasbena ustvarjalnost več vidnosti tudi v italijanskih krogih.

Emil Devetak je v imenu nadzornega odbora izjavil, da je "upravni svet zavzeto skrbel za ugled šole, ki je uspešno delovala," in dal razrešnico dosedanjemu upravnemu odboru. Občni zbor je pozdravil predsednik SSO za Gorico Janez Povše, ki je poudaril, da je šola Komel s svojimi uspehi pomemben subjekt v našem manjšinskem prostoru. Sledile so volitve novega upravnega in nadzornega odbora.

Prvi koncert sezone
Mednarodni mladinski orkester Alpe Jadran bo odprl letošnja Srečanja z glasbo v nedeljo, 19. oktobra, ob 17.30 v goriškem Avditoriju. Orkester, ki ga sestavljajo mladi glasbeniki iz dežel Srednje Evrope, bo predstavil skladbe Haydna, Mozarta, Paganinija in Ferlendisa. Sodelujejo trije mladi in uveljavljeni solisti. Dirigent: Luigi Pistore.

Vrh sv. Mihaela / Dobrodelni večer za Kanalsko dolino

Dobrota in petje naj ne zamreta!

Gostilna Devetak z Vrha sv. Mihaela je daleč naokrog znana po kulinarnih dobrotah. Lastniki gostinskega obrata, "Čotovi", pa se odlikujejo tudi po dobroti srca. Tudi letos so namreč priredili dobrodelni večer v spomin na družinske člane in sorodnike, ki jih je zahrbtna bolezen iztrgala iz njihove ljubeče srede.

V ponedeljek, 6. t.m., se je v lepih prostorih gostilne na Vrhu spet zbralo veliko ljudi in na vabilo prirediteljev seglo v denarnice, da bi omogočilo lepše življenje ljudem v potrebi. Letos je bila nabirka namenjena prebivalcem Kanalske doline, ki jim je katastrofalna ujma konec avgusta pobrala domove in vse, kar so imeli. Člani družine Devetak so, kot običajno, brali v slovenščini in italijanščini vezno besedilo Dorjane Devetak, ki je osmišljalo večer. "Naredimo vse, kar je v naši moči, da izgube ne ostanejo sterilna žalost." Neurje je ljudi oropalo sanj in načrtov za prihodnost, s sabo je odneslo gospo Gerti Schnabl in Bruna Urljaja. Take praznine

FOTO: DFD

pa je treba napolniti. Spomin na ljube pokojne nas mora spodbujati, da pomagamo tistim, ki ostajajo in trpijo kakršnokoli pomanjkanje. Ganljivo je bilo poslušati župana Uke-Ovčje vasi, Alessandra Omana, ki je pripovedoval, s kolikšno silo se je narava znesla nad Ukvami in bližnjimi kraji; poudaril pa je, da si ljudje trdno želijo spet postaviti na noge tako domove kot vaško skupnost. Predsednik kulturnega središča Planika Rudi Bartaloth pa se je prisotnim zahvalil za solidarnost, ki bo omogočila, da bodo mladi vaščani ostali v rodnih krajih in še naprej gojili naš jezik in kulturo.

Večer, ki so ga soorganizirali krvodajalci iz Sovodenj, so z žlahtnim petjem popestrili pevci Kvarteta bratov Smrtnik iz Koroške in Kranjskega kvinteta iz Šentjurja pri Kranju, prisotni pa so bili tudi Jure Preschern, članica Višarskega kvinteta ga. Alma Preschern in drugi rojaki, ki jim želimo biti blizu v tem hudem trenutku.

DD

Forum za kulturo Gorica, 1.5.2004: Evropska obzorja in naš prostor

Kaj se bo zgodilo 1. maja 2004? Kako bosta vplivala na življenjsko in družbeno tkivo na tej in na oni strani meje vključitev Slovenije v EU in posledična združitve goriskega prostora?

To so le nekatera vprašanja, na katerih sloni letošnji sklop predavanj, ki jih pripravljata Studijsko raziskovalni forum za kulturo. Ker pa je ta zgodovinski dogodek samo trenutek dolgoročnega procesa, ki se je začel od osamosvojitve Slovenije dalje in se bo še razvijal, želi Forum razviti skupno razmišljanje o vplivih, spremembah in posledicah, ki nas bodo zajele.

Pri tem želi Forum tudi dodati našo dodano vrednost, da bi poudarili pomembnost kulture pri takem dogodku. Škoda bi namreč bilo, če bi gospodarska razsežnost imela prevladujočo vlogo. Seveda je danes to glavni vidik in gospodarstvo ima vodilno besedo pri vključevanju novih članic v EU. So pa še drugi vidiki, ki jim je danega premalo prostora, da bi lahko dali svoj pravi doprinos k temu vključevanju.

Forum želi ponuditi možnost, da se razvije skupno razmišljanje o tem, kakšen bo jutri naš goriski prostor, ki je bil nekdaj povezan in ki so ga nato ločili meja, drugačen ekonomski sistem, politična ureditev, družbena struktura. Vredno je se vprašati, kakšna bo nova združitve goriskega prostora. Na katerih kulturnih in človeških temeljih želimo biti soustvarjalci novega življenjskega tkiva, ki se nam kaže na obzorju? To je izziv, ki si ga dajemo, da bi lahko v našem malem dali dragocen doprinos evropski ustavi, ki se piše.

Prvo predavanje bo 21. oktobra in bo zadevalo gospodarsko temo. Spregovoril bo dekan ekonomske fakultete v Trstu prof. Ivo Panjek.

ZA POPLAVLJENCE V KANALSKI DOLINI

Goriške kulturne in druge ustanove pozivajo k zbiranju sredstev v pomoč prizadetim v Kanalski dolini!

PRISPEVALI SO: Mikulus Gabrijela 100,00 €. Za cerkev v Ukva: Ivanka Koren 50,00; Anica Devetak 70,00 €.

OBVESTILA

RAZSTAVA OIJA Andreja Kosiča v Kulturnem centru Bratuž bo odprta do 24. t.m. od 17. do 19. ure, dalje do 22. novembra pa med prireditvami.

ZDRUŽENJE CONCORDIA et pax prireja v soboto, 18. t.m., obisk Zgornje Branice, kjer so bili pobiti člani Brecljeve družine, in Rižarne v Trstu. Prvo srečanje bo ob 15. uri, drugo ob 16.30. Pobudo podpirajo goriška združenja z obeh strani meje, pa tudi obe obmejni škofiji. Prisotni bodo goriški nadškof De Antoni in koprski škof Piriš, predstavniki cerkvenih oblasti in javnih uprav iz Italije in Slovenije.

ODBOR PROTI goriškemu upepeljevalniku vabi vsa društva, združenja in organizacije, ki delujejo v sovedenjski občini, na srečanje, ki bo 17. t.m. ob 20.30 v Kulturnem domu v Sovodnjah. Srečanje je odprto tudi društvom in posameznikom, ki želijo pristopiti k pobudi. Tema srečanja bo priprava protestne manifestacije in drugih javnih pobud.

DRUŠTVO SLOVENSKEGA upokojencev za Goriško obvešča, da bo martinovanje v nedeljo, 9. novembra, v Dolu v restavraciji Kapriol. Informacije do 19. t.m. v Križni ulici 3, pri poverjenikih in na tel. 0481 882024.

ZDRUŽENJE PROSTOVOLJCEV Hospice Adria onlus organizira tečaj *Blizu v težkem času*. Namenjen vsem. Prvo srečanje bo 24. t.m. ob 17. uri v Trstu, ul. Mazzini 46/1. Informacije: 040 421880 ali 040 634813.

DAROVI

ZA CERKEV na Vrhu: Stefano ob poroki s Pavlo 100,00; Jolan-

da Devetti ob poroki nečakinje Pavle 30,00; starši ob poroki Pavle s Stefanom 100,00 ter za strežnike 20,00 €.

IGOR IN ELENA ob poroki za cvetje v cerkvi v Rupi 100,00 ter za MePZ Rupa-Peč 100,00 €.

ZA MePZ Podgora: v spomin na pok. Marcella Calligarisa družina Albin Hvala ter Calligaris Anna in Alojzija 100,00 €.

ZA ŠTEVERJANSKO cerkev: sestra v spomin na brata Franca in Mirka Gravnarja 30,00 €.

ZA CERKEV na Jazbinah: druž. Tronkar v spomin na mater Malko 50,00; hčere v spomin na mater Marijo Piriš 150,00 €.

NAMESTO Cvetja oz. v spomin na Marčela Humarja: za števerjansko cerkev Saverio Rožič 20,00; Simon Komjanc 50,00; Milka Hlede (v dober namen) 10,00; teta Marica, sestrične in bratanci 100,00; brat Marino z druž. 300,00; za kip Jezusovega krsta žena Vera z druž. 100,00; za cvetje v cerkvi žena Vera z druž. 50,00 €; za števerjanski cerkveni pevski zbor: brat Marino z druž. 100,00; žena Vera z druž. 100,00; sestra Veneranda z druž. 100,00; za poplavljenca v Ukva: Saverio Rožič 20,00; teta Marica, sestrične in bratanci 150,00; žena Vera z druž. 100,00; za cerkev na Jazbinah: nečakinji Sonja in Marina Štekar 40,00; za števerjanski vestnik: brat Marino z druž. 50,00; za Sklad s. Mihe-langele: brat Marino z druž. 50,00; za Novi glas: žena Vera z druž. 50,00 €.

ZA CERKEV na Jazbinah: Zdravko Klanjšček 30,00; v spomin na mater Marijo Piriš hčere za cerkveni zbor na Jazbinah, isti zbor pa za cerkev na Jazbinah 100,00 €.

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrez 2003

"Preženite skrbi, pridite in se razvedrite!"

Ko se poletje prevesi v zlato jesen, se za ljubitelje dramske umetnosti odprejo vrata kulturnih hramov in spet se splete čarobna vez med igralci in gledalci, ki jo zna tako polnokrvno stskati le žar gledališča. Le-ta čudovito izžareva tudi iz gledaliških stvaritev, ki se ne rojevajo na poklicnih odrih izpod rok blestečih režijskih imen, ampak tudi v manjših, bolj odročnih ljubiteljskih svetličih skrivnostne modrice. Prav ljubiteljski igralci vlivajo v svoje uprizoritve veliko veselja, truda in navdušenega zanosa ter ljubezni do odrskega ustvarjanja. O tem so se lahko prepričali tisti gledalci, ki so minuli dve leti spremljali abonmajsko ponudbo ljubiteljskih gledaliških skupin. To v zamejstvu edinstveno pobudo si je zamislil in uresničil Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrez leta 2001. Letos že tretjič razpisuje abonma ljubiteljskih gledaliških skupin pod naslovom *Štandrez 2003*, ki

bo s petimi predstavami komedijskega žanra razveseljeval gledalce od oktobra do februarja.

Gledališka ponudba se bo začela v nedeljo, 19. t.m., ko bo v štandreški župnijski dvorani A. Gregorčič prvič gostovala gledališka skupina KUD Polzela pri Celju s komedijo *Detektiv Megla* Jožeta Kranjca, v režiji avtorja. V nedeljo, 16. novembra, bo prav tako prvič gostoval pod štandreskim farnim zvonom Dramski odsek KD F. Prešeren iz Boljunca s Fojevo komedijo *Markolfa* v prevodu Marije Kacin, narečni priredbi Tatjane Turko in režiji Sergeja Verča. Nedelja, 14. decembra, bo spet komedijsko obarvana. Tokratni gostje bodo igralci dramske skupine AG Vrba iz Vrbe pri Žalcu (Celje) z delom Petra Ustinova *Komaj do srednjih vej* v režiji mladega igralca Rastka Krošla. Zadnji dve abonmajski predstavi bodo izoblikovali priljubljeni domači igralci, ki bodo v letošnji,

39. sezoni neprekinjenega delovanja naštudirali dve deli. V soboto, 24. januarja 2004, bodo premierno nastopili mlajši igralci s komedijo *Marca Camolettija Pizama* za šest v režiji Emila Aberška. Abonmajska repriza igre bo naslednji dan, 25. januarja. Abonmajski program bo sklenil tercet "starih" odrskih mačkov, Majda Zavadlav, Božidar Tabaj in Marko Brajnik. Pod režijsko taktirko Janeza Starine bodo nastopili s črno komedijo *Alda Nicolaia Stara garda*. Premiera trpke igre bo v soboto, 7. februarja 2004, njena abonmajska ponovitev pa v nedeljo, 8. februarja.

Nedeljske predstave bodo ob 17. uri, sobotne pa ob 20.30.

IK

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ
ABONMA LJUBITELJSKIH SKUPIN ŠTANDREŽ 2003
KUD POLZELA (Celje)
Jože Kranjc
DETEKTIV MEGLA

KOMEDIJA

Župnijska dvorana Anton Gregorčič v Štandrežu,
nedelja, 19. oktobra 2003, ob 17. uri

PRODAJA ABONMAJEV:

- Božidar Tabaj (0481 20678) in David Vižintin (0481 21332)
od ponedeljka do petka od 12. do 14. in od 18.30 do 20. ure
- župnijska dvorana 18.10.2003 od 17. do 19. ure

Prodaja vstopnic pri blagajni župnijske dvorane pol ure pred predstavo
POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ŠTUDIJSKO RAZISKOVALNI FORUM ZA KULTURO
Gorica, 1. maj 2004 - Evropska obzorja in naš prostor

Prof. Ivo Panjek

PRETEKLOST IN PRIHODNOST GORIŠKEGA GOSPODARSTVA

Predavanje bo v italijanščini

Torek, 21. oktobra 2003, ob 20.30

Kulturni center Lojze Bratuž, komorna dvorana
Drevored 20. septembra 85 - Gorica

V IMENU ČOTOVE DRUŽINE DEVETAK

se pristrčno zahvaljujem vsem, ki so se odzvali našemu vabilu na dobrodelni večer

TEŽKA IZGUBA NAJ LAJŠA TEGOBE

dne 6.10.2003, katerega izkupiček (2.150,00 €) je bil izroččen g. županu Naborjeta -Ovčje vasi Alessandra Omanu in predsedniku Slovenskega kulturnega središča Planika Rudiju Bartalothu. Kot je bilo že povedano, je bil večer organiziran v spomin na vse preminule člane naše širše Čotove družine, ki jih je zahrbtna bolezen iztrgala iz naše srede. Tokrat so bila zbrana denarna sredstva namenjena rojakom Kanalske doline za

blažitev posledic naravne ujme. Pristrčna zahvala naj gre Kvartetu bratov Smrtnik iz Koroške in Kranjske kvintetu iz Šentjurja pri Kranju, društvu krvodajalcev iz Sovodenj, Juretu Preshernu in njegovi mami ter Dorjani Devetak za recitale in oblikovanje programa, ki so pripomogli k res lepemu vzdušju našega večera, ter vsem prijateljem, ki so pomagali pri zakuski ali na katerikoli drug način.

AVGUŠTIN DEVETAK

DRUŠTVO GALERIJA ARS
Vljudno vas vabimo
na predstavitev
TOLMINSKIH PESMI
Ljubke Šorli

Večer, ki bo v petek, 17. oktobra 2003,
ob 18. uri v galeriji Ars,
bo uvedel msgr. Oskar Simčič.
O zbirki bo govorila prof. Marta Filli.
Pesmi bosta brala Bogdana Bratuž in Anton Petje
V SODELOVANJU Z GORIŠKO MOHORJEVO DRUŽBO

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

razpisuje

ABONMA ZA SEZONO 2003-2004

Vpisovanje abonmaja poteka v Kulturnem domu v Gorici (Ul. I. Brass 20 - tel. 0481 33288) od ponedeljka do petka od 10. do 13. in od 16. do 18. ure.

Otvoritvena predstava sezone 2003/2004
Slawomir Mrożek

TANGO

REŽIJA: Vladimir Jurc

"Ko tragedija ni več mogoča, farša pa je dolgočasna, ostane samo eksperiment"

Ponedeljek, 20. oktobra 2003, ob 20.30 Red A
Torek, 21. oktobra 2003, ob 20.30 Red B, C, T
Kulturni dom Gorica (Ul. I. Brass 20)

Zvoniti po toči je prepozno

Oktobra - ne hvala!

Zgodovinsko gledano, mesec oktober ni preveč naklonjen "usodnim odločitvam" koroških Slovencev

A vendar: še oktobra se bodo koroški Slovenci, in to kljub upravičeni vraževernosti, morali ponovno izreči o dveh pomembnih vprašanjih.

V prejšnjih številkah smo poročali o radijski oskrbi. Predlog ORF-a bodo morali do konca meseca sicer podpisati vodstvi obeh nositeljev privatne radijske licence, to sta Radio 2 in Radio Agora. Kljub temu da so se predstavniki obeh krovnih organizacij in novonastale Skupnosti koroških Slovencev in Slovenk javno izrekli v bistvu s pozitivnimi besedami glede načrta ORF-a, je v zadnjem času prišlo, morda zaradi neodobravanja dela baze ZSO, do novega stališča te organizacije, ki je celo najavila, da bo izvedla povpraševanje med pripadniki slovenske skupnosti na Koroškem, ali se strinjajo z ukinitvijo od-

dajanja na koroški deželni frekvenci. Do jasnega odklonilnega stališča do tega vprašanja je prišlo na nedavnem občnem zboru Zveze slovenskih izseljencev, ko so ugotovili, da je boleče, če v trenutku, ko nekaj pridobiš, nekaj tudi izgubiš.

Sicer zvoniti po toči je prepozno: podobno poizvedovanje je bilo potrebno izvesti tudi pred ukinitvijo Slovenskega vestnika in posledično Našega tednika. S tem bi se bili Slovenci na Koroškem izognili nepotrebnim bratomornim konfliktom in delitvam, ki so označevale pretekla mesece. Rezultat slednjega je na dlani: Novice so od potencialnega skupnega glasila postale bojno polje.

Sedanja idejna parcelizacija slovenske narodne skupnosti v Avstriji pa se bo odražala tudi pri sestavi nove-

ga sosveta. Urad zveznega kanclerja je pozval šest organizacij, in sicer Narodni svet koroških Slovencev, Zvezo slovenskih organizacij, Slovensko prosvetno zvezo, Krščansko kulturno zvezo, društvo Člen 7 za štajerske Slovence in tudi novo ustanovljena Skupnost koroških Slovencev in Slovenk, naj posredujejo v desetih dneh imena kandidatov za sestavo tega svetovalečnega organa, ki soodloča o temeljnih usmeritvah narodne skupnosti.

Isti rok velja tudi za politične stranke in za Cerkev. Kot je, žal, običajno, ni tovrstno povabilo prišlo do Enotne liste, to je do edine stranke slovenske narodne skupnosti v Avstriji. Urad zveznega kanclerja bo na podlagi predlogov imenoval člane novega sosveta, ki bo potem iz svojih vrst izvolil predsednika.

Doslej sta člane sosveta imenovali obe krovni organizaciji koroških Slovencev, in sicer NSKS in ZSO.

Na političnem področju pa velja omeniti, da so Zeleni napovedali, da bodo na tretjem mestu kandidatne liste za deželne volitve 2004 kandidirali profesorico na Slovenski gimnaziji v Celovcu in nadomestno občinsko svetovalko Zelenih v Velikovicu, mag. Zalko Kuchling.

Enotna lista pa se še dokončno ni opredelila glede morebitnih volilnih povezav. Njen novi predsednik mag. Vladimir Smrtnik sicer pozdravlja kandidaturu mag. Zalko Kuchling, vendar si prizadeva za širšo zastavljeno regionalno listo, ki bi, po vzoru naše Oljke ali Illyjeve kandidature, združila glasove "drugačne Koroške". Za to pa je potrebno, da se okoli tega projekta zbere zadostno število političnih dejavnikov in predstavnikov civilne družbe.

Peter Rustja

Od 21. do 27. oktobra

Enajsti Primorski kulturni dnevi na Koroškem

V organizaciji Krščanske kulturne zveze iz Celovca, Zveze slovenske katoliške prosvete v Gorici in Slovenske prosvete v Trstu se bodo od 21. do 27. oktobra odvijali 11. Primorski kulturni dnevi na Koroškem.

Letos poteka dvajset let, kar se je začela ta kulturna izmenjava med Primorsko in Koroško. Prva prireditelj je bila 9. oktobra 1983 v farni dvorani v Kotmari vasi. Kulturna izmenjava med Koroško in Primorsko se je sicer začela že veliko prej in njeni glavni pobudniki so bili Mirko Filej, Jože Peterlin in France Cigan.

Letošnji Primorski dnevi se bodo začeli v torek, 21. oktobra, v Katoliškem domu prosvete Sodalitas v Tinjah z odprtjem razstave slikarja Andreja Kosiča iz Gorice, ki letos praznuje 70-letni jubilej. Umetnika bo predstavil Jurij Paljk. V petek, 24. oktobra, bo v Celovcu predstavitev novjših publikacij Goriške Mohorjeve družbe, Krožka za družbena vprašanja Virgil Šček, založbe Mladika

in Slorija. Istega dne bo srečanje predstavnikov Narodnega sveta koroških Slovencev, enotne liste in Krščanske kulturne zveze s predstavniki Sveta slovenskih organizacij in Slovenske skupnosti.

Gojenci slovenskega glasbenega centra Emil Komel iz Gorice in Glasbene matice iz Trsta bodo nastopili v skupnem programu z gojenci slovenske glasbene šole na Koroškem. Nastop bo v Kulturnem domu v Št. Primožu. V nedeljo, 26. oktobra, bodo člani Prosvetnega društva Štandrež odigrali komedijo Darija Foja Tat..., a koristen farni dvorani v Selah.

Primorske dneve bo zaključilo srečanje med dijaki slovenske gimnazije v Celovcu in pisateljem Borisom Pahorjem.

NA REŠETU

Odločitve, na katere nimamo vpliva

Oktober: na Radiu Trst A so nove oddaje, novi sodelavci nadomestili poletne oddaje in njihove voditelje. (A propo! V prejšnjem zapisu sem imenovala vse sodeleavce govornega dela oddaj Prva izmena, pomotoma pa je izpadlo ime sestavljalka res dobrih glasbenih sporedov - to je bil Peter Rustja!)

Nova programska shema, ki nas bo spremljala do junija, je stekla brez vidnih zapletov in zastojev. Poslušalci smo

imeli vtis, da se je izvršila letošnja menjava bolj gladko kot prejšnja leta. Zdi se, da so - razen za kakšen dan zamude tu pa tam - vsi sodelavci lahko pravočasno podpisali pogodbe in začeli delo.

Sprašujem pa se, če so se problemi, ki so lani pripeljali celo do stavke radijskih uslužbencev, vsaj začeli reševati. Je slovenski programski oddelek kaj bolj avtonomen, kot je bil lani? Kolikšno moč odločanja ima odgovorna za programe,

dr. Nataša Sosič, ki je nasledila Igorja Tuto? Koliko novih uslužbencev je zasedlo mesta programistov, ki so odšli v pokoj? Se je budget, namenjen izpeljavi programov, zvišal? Poslušalci sprejemamo stanje na Radiu Trst A precej pasivno, skoraj brezbrizno, ker pač ne poznamo razmer in težav, ki vladajo v ustanovi. Od kod pa naj bi jih poznali? Konec septembra je bil v Vidmu posvet o izvajanju zakona 482, namenjen radioteleviziji. Pri slovenskih poročilih sem slišala, da je sodeloval pri posvetu tudi ravnatelj slovenskih poročil Saša Rudolf, ki da je v svojem posegu opozoril na

neresene probleme sedeža. Toliko in nič več - čeprav bi pričakovala, da bo časnikar posvetil več pozornosti posegu svojega šefa in da bo o njem bolj obširno poročal. (Poročevalec Prim. dnevnika pa Rudolfa sploh ni omenil.)

Drugega, bolj zaskrbljujoča je brezbriznost medijev, političnih predstavnikov in zastopnikov civilne družbe. Ti poznajo situacijo, poznajo probleme, a se zadovoljijo s kakšno občasno izjavo v tisku, kakšnim opozorilom politikom v Rimu ali Ljubljani, a brez prave odločnosti, brez koherentnega, stalnega in angažiranega spremljanja in

reševanja problemov, ki jih je kar precej. Potem pride do kakšnega dogodka, kot je bilo imenovanje članov v deželni odbor za komunikacije Corecom, ko nekateri spregovorijo in prihajajo do nekaterih pravih ugotovitev, vendar je po toči zvoniti prepozno. Volitve tega odbora niso bile nekaj nepričakovane, o njih se je govorilo že nekaj mesecev. Kako je potem mogoče, da se imamo zahvaliti Domu svobosčin za edinega Slovenca v odboru? Kaj res Slovenci, ki smo kompaktno volili za Demokratično zvezo, tako malo štejemo v njej, da nam ne odstopi niti enega mesta v tem or-

ganu, ki se posveča v glavnem problemom slovenskega radia in televizije in se sooča s problematiko manjšin v javnih občilih? Sprašujem pa se, ali so vsi Slovenci na odgovornih mestih dovolj odločno to mesto tudi zahtevali. Nič mi ni všeč polemični odgovor tržaškega pokrajinskega tajnika LD Bruna Zvecha Sandorju Tencetu (Prim. dnevnik, 4. okt.), v katerem pravi, "da je napačno ocenjevati prisotnost petih deželnih svetovalec kot odraz etnične skupnosti". Pa smo spet tam: ko so za odločitve potrebna načela in splošne vrednote ter ne etnična podlaga... NLP

GLOSA JURIJ PALJK

O ličkanju

Včasih so enostavne stvari lahko hudo zamotane, predvsem takrat, ko jih ne poznamo, in ena takih je gotovo, predvsem za mladi rod, če že ne za vse sodobne meščane, ličkanje, za katerega večina mladih ne ve, kaj pravzaprav je.

In tudi razlaga sicer odličnega Slovarja slovenskega knjižnega jezika, po katerem zelo radi segamo, kot seveda tudi naše bralce vabimo, naj ga večkrat vzamejo v roke, ne pomaga prav dosti, vsaj tistim, ki niso ravno domači v poznavanju našega lepega jezika in seveda ne v kmetijstvu. Pod geslom glagola ličkati, iz katerega seveda izhaja glagolnik ličkanje, je v našem slovarju zapisano: "odstranjevanje s koruznega storža krovne liste". Že ta razlaga je za nepoučene dovolj zgovorna, da se lahko razume, za kaj pravzaprav pri ličkanju gre, če seveda veš, kaj je storž in kaj so krovni listi...

O ličkanju smo na Vipavskem rekli, "da slačimo turščico", na Goriškem so rekli o ličkanju, "da lupijo sirk" in gotovo bi našli še vrsto domačih izrazov, ki povedo isto, z različnimi besedami seveda, kar

samo kaže na bogastvo našega jezika. Če bo pozoren in zvedav bralec šel iskati v Slovar slovenskega jezika razlaga za besedi turščica in sirek, ki se mu na Goriškem sicer reče kar "sirk", bo videl, kako res je, da je slovenski jezik bogat in tudi tega se bo zavedel, kako prav imajo tisti učitelji slovenskega jezika, ki otroke v šoli nago-varjajo, naj poslušajo doma stare mame in stare očete, kako lepo govorijo našo materinščino. Velikokrat sem že povedal in zapisal, da je ena največjih zmot pri nas, ko številni naši ljudje mislijo, da ne govorijo lepo slovensko, če govorijo domače narečje. Kaj je lahko lepšega kot domače slovensko narečje! In kje se slovenski jezik lahko napaja in bogati z izrazi, če ne ravno prav v narečju, pravzaprav v številnih slovenskih narečjih!

Že res, da se, na žalost, sodobna pogovorna slovenščina najbolj poslužuje anglicizmov in ameriških izrazov, ki bodo prej ali slej, bolj ali manj posrečeno seveda poslovenjeni, našli bodo pot v Slovar slovenskega knjižnega jezika, a že bežen pogled v omenjeni dra-

goceni slovar priča o tem, kako bogato je bilo slovensko kmečko, če hočete tudi ruralno, izrazoslovje.

Kmečkega sveta, vsaj takega, v kakršnem smo odrasčali ljudje srednjih let in starejši od nas, ni več, za vedno ga je zbrisal čas. Ostali so nepokošeni travniki, neobdelane gričevnate površine, kmečki vozovi, katerih kolesa danes zvečine služijo za neke vrste okrasne ograje dvomljivih okusov in vrednosti; ostala je tiha in nikdar razložena, nikdar izkričana in seveda zato tudi nikdar zaceljena rana in bolečina vseh, ki smo odšli iz tega sveta v veliki svet, na asfalt, pod neonske luči, med velike stolpnice in hiše brez duš, kjer nismo našli ne zvezd in ne tople svetlobe, ki smo jih doma, na kmetijah imeli, a smo našli lažje pridelan in boljše kruh, ki pa nima več okusa kruha iz stare kmečke peči, in našli smo seveda veliko, zelo veliko vsakdanje praznine, tiste praznine, ki jo da vsakemu kmečkemu člo-

veku mesto s svojimi lučmi in svojo zamolko samotno. Beton, ta vseprisotni in vsakdanji kruh današnjih stavbarjev, doda še občutek izgubljenosti, televizija skuša s svojo vsiljivo sliko in kričanjem zamašiti še porazne luknje v človeku, a ga še bolj izvotli. Tudi nakupi v takih in drugačnih veleblagovnicah ne morejo nadomestiti praznine v nas, ki smo že kot otroci v jutranji rosi nosili očetom v vinograd zajtrk. Ta tiha bolečina, ta nikdar povedana, nikdar poslušana bolečina kmečkih otrok, ki smo z odhodom v mesto izgubili vse in nekateri tudi sebe, ta bolečina pride na dan, ko v čisto prozaičnem vsakdanjiku najdem besedo, ki je danes mladi in tudi moji otroci ne poznajo več.

Ličkanje je ena takih besed, ker za njo stoji tisti svet, ki ga danes ni več, ga tudi ne more biti več. Pa ne zato, ker danes koruze ne bi bilo več v naših krajih, ne zato. Predvsem zato ne, ker danes nihče več ne lička, "ne slači in ne lupi" koru-

ze in tudi koruza ni več taka, kakršna je bila v naših otroških letih.

V Jeremitišču smo se minuli teden dobili na prvem dnevu 2. kiperske kolonije, bil sem najmlajši med možmi, kar je že samo po sebi dovolj povedno. Prijazni Rumitarji so nas povabili na pijačo, šli smo čez izjemno lep borjač, vstopili v prostor, kjer smo spili kozarec vode, oranžade, vina, tudi pivo je bilo.

Ne vem, zakaj se je zgodilo, a v tistem prijaznem prostoru, ki je shramba, obenem tudi predverje kleti, ker hlev ni več in je vprašanje, če je to sploh kdaj bil, a je še vedno in samo kmečki prostor, v tistem prijaznem prostoru sredi Rumitarjev in Štandrežcev ter kiparjev se mi je zgodilo, da sem pomislil na ličkanje, da sem v tistem prostoru zagledal celo rumitarsko skupnost, kako zvečer lička, pravzaprav slači turščico, lupi sirk. Obrazov ljudi nekdanje rumitarske skupnosti nisem videl, ker jih nisem nikdar poznal, a videl sem jih, kako sedijo v krogu ob velikem kupu koruze in ličkajo. Slišal sem njihove pogovore med lička-

njem, smeh in napeto tišino in seveda dolge zgodbe, ki so jih znali pripovedovati vaški posebneži na tak način, kakor danes ne zna povedati zgodbe niti največji ameriški filmski režiser. Videl sem otroke, kako so pomagali zraven in njihove prestrašene obraze, ko so poslušali strašne zgodbe o mrtvih, ki da hodijo ponoči okrog, o "vedancih" in drugih duhovih, kot sem videl tudi otroške nasmehane obraze, ko so poslušali vesele dogodivščine svojih prednikov.

"Kakšno bogastvo smo izgubili!" je rekel Božo, ko smo šli na borjač, "kakšno bogastvo smo izgubili!"

Vem, da lahko razume samo tisti, ki je vsaj enkrat v življenju sedel in ličkal, poslušal dolge zgodbe v noč, si kot otrok poskušal narediti brke iz "koruznih lasi".

In takrat, ko si kot otrok po večeru ličkanja in kratkem spanju vstal, te je v shrambi zjutraj obsijala zlata koruza. Sonce tega koruznega zlatega sija si nosil dolgo v sebi, pa čeprav je septembra ponavadi deževalo!

paljk@noviglas.it

Vlada, politika in javnost

Strnjeni v obrambi pravic do slovenskega morja

Romano Prodi napovedal obisk v Novi Gorici in Gorici ob vstopu Slovenije v EU

V Sloveniji so odnosi s Hrvaško še zmerom glavna politična tema, pri čemer ni razhajanj med vlado, politiko in javnostjo. Vsi poudarjajo, da je poglobljen smoter Slovenije ohranitev in zavarovanje pravice do neposrednega dostopa na odprto morje, kar nikoli v preteklosti ni bilo sporno. Hrvaška ta del slovenske suverenosti poskuša zanikati in preprečiti ter je zato razglasila t.i. zaščitni ekološko-ribolovni pas. Po besedah hrvaških politikov to pomeni, da bodo čez eno leto (tedaj bi omenjena razglasitev začela veljati) pridobili novih nad 22 tisoč kvadratnih kilometrov morja, ki ima sedaj status odprtega morja.

Slovenija v svoji politiki in stališčih pričakuje razumevanje in pomoč EU, saj bo kmalu postala njena članica. Odločilna naj bi bila vloga Italije, ki ima največji delež v ribolovu na Jadranskem morju, ki pa je delno spremenila svoje ravnanje. Po prvotnih odločitvah izjavah v korist Slovenije glede njene ocene zaščitnega ekološko-ribolovnega pasu, je italijanska vlada, kot je povedal državni podtajnik v njenem ministertvu za kmetijstvo in ribištvo Paolo Scarpa, "tako imenovani jadranski primer odložila v predal." Zaradi tega dogovora Rima in Zagreba zunanji ministri držav članic EU na zasedanju, ki je bilo v ponedeljek, 13. t.m., v Luxembourg, niso sprejeli prej napovedane deklaracije, v kateri bi obsodili enostransko

dejanje Hrvaške, kar je pomenilo razglasitev zaščitne ekološko-ribolovne cone. Vzpostavitev le-te so sicer omenili in kritizirali, vendar le v okvirih drugih dokumentov, sprejetih na zasedanju.

Med tem se slovensko-hrvaški odnosi slabšajo na vseh področjih, pri tem pa sta se razum in odgovornost umaknila čustvom, predsodkom in strastem. V Sloveniji pričakujejo, da bo realizem, ki je potreben za sporazumevanje med državami, spet prevladal po državnozbornih volitvah na Hrvaškem, ki bodo v mesecu novembru. Stanje duhov v Sloveniji je zdaj tako kritično, da velik del javnosti meni, da se s Hrvaško ni mogoče sporazumeti o ničemer. Zaradi tega naj bi o spornih zadevah odločala mednarodna razsodišča (arbitraže), vendar bodo priprave in postopek za takšno odločanje trajali več let.

Odnosi med Slovenijo in Hrvaško so sedaj najbolj kritični in slabi med vsemi državami na evropski celini. Zunanji minister dr. Dimitrij Rupel (na sliki) ob tem opozarja, da so vodilni hrvaški politiki, posebej premier Ivica Račan, izgubili svojo verodostojnost v Sloveniji. Račan v svoji predvolilni kampanji, denimo, celo zanika, da je leta 1991 s tedanjim predsednikom slovenske vlade dr. Janezom Drnovškom dosegel sporazum o določitvi meje med državama.

V takem vzdušju se je 9. t.m. pred evropskim sodiščem za človekove pravice v Strasbourgu začela obravnavati tožba treh hrvaških državljanov zoper zagrebško družnico

nekdanje Ljubljanske banke, ker jim ni povrnila njihovih hranilnih vlog. Slovenski pravni in finančni izvedenci menijo, da je vprašanje hranilnih vlog hrvaških varčevalcev treba rešiti v okviru nasledstvenega sporazuma med državami nekdanje SFRJ, ob posredovanju banke za mednarodne poravnave v Baslu. Hrvaška teh mnenj ne priznava in zaradi tega težave še niso presežene. Rudi Gabrovec, visoki predstavnik Slovenije za nasledstvena vprašanja, je dokazoval, da sredstva iz hranilnih vlog nikoli niso bila poslana v Slovenijo, in so torej ostala v Zagrebu. Obveznosti do nekdanjih deviznih varčevalcev v hrvaškem glavnem mestu znašajo okoli 170 milijonov

evrov, ki bi jih lahko poravnali s terjatvami, ki jih ima nekdanja Ljubljanska banka na Hrvaškem. Le-te dosega približno 270 milijonov evrov. A takšno rešitev spora hrvaška stran zavrača.

VELEPOSILNIK ZDA V SLOVENIJI GORIŠKO PREPOZNAVNA ZA POMEMBNO OBMOČJE

Nova Gorica, ki je zaradi svoje lege ob meji z Italijo in odnosov, ki jih razvija s sosednjo Goriško pokrajino, zanimiva tudi za zunanjo politiko Slovenije, je bila v prejšnjih dneh deležna dveh visokih priznanj. Romano Prodi, predsednik evropske komisije (vlade), je namreč sporočil, da bo ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo, 1. maja leta 2004, obiskal Gorico in Novo Gorico. V občinah Gorica, Nova Gorica in Šempeter pri Gorici se že pripravljajo na prireditve ob omenjenem zgodovinskem dogodku.

V Novi Gorici je bil prejšnji teden na uradnem obisku tudi veleposlanik ZDA v Sloveniji Johnny Young s sodelavci. Imel je razne pogovore in srečanja. Veleposlanik je v pogovoru z županom Mirkom Brulcem dejal, "da Goriško prepoznavna kot pomembno območje oziroma regijo, zanjo pa se bo ob vstopu Slovenije v EU začelo novo obdobje, ki bo prineslo veliko izzivov in priložnosti. Ob tem je poudaril tudi pomen zveze Nato, ki Sloveniji zagotavlja varnost."

Marjan Drobež

Nov prispevek k domoznanstvu na Goriškem

Knjiga o Čepovanu skozi stoletja

V kraju imajo sedaj skoraj vse, kar potrebujejo za življenje, a izseljevanje domačinov se nadaljuje

Prostovoljno gasilsko društvo v Čepovanu je nedavno ob 100-letnici gasilstva izdalo knjigo o tem kraju avtorjev Rada Bolčina in Mare Bolčina. Gre za obsežno delo, ki obravnava skoraj vse, kar se je v preteklosti pa do najrovesjšega časa dogajalo v čepovanski dolini. Pisca sta morala sama zbrati podatke in drugo gradivo za svoje delo, upoštevaje, da občinskega arhiva z dokumentacijo nimajo. Žal je zgorel po kapitulaciji Italije 8. septembra leta 1943, s tem pa je bila uničena tudi celotna čepovanska zgodovina, zapisana v dokumentih.

Pa vendar sta z veliko požrtvovalnostjo in večletnim delom zbrala najpomembnejše ustno gradivo, ki je potrebno za izdajo domoznanstvenega zbornika. Kljub temu pa sta avtorja knjige v uvodni besedi zapisala, "da pravo raziskovalno delo o Čepovanu in celotni dolini še čaka mlajše zagnance, ki se bodo morali dokopati do arhivov v Trstu, Gorici in na Dunaju." Knjiga obsega 154 strani, v njej pa so naštet in v nekaterih primerih tudi razčlenjeni mnogi dogodki, tudi taki, ki so zanimivi za širšo javnost oz. ljubitelje zgodovine. Zapisano je denimo, "da nekateri ime Čepovan uvrščajo med langobardska obdobja. Gotovo je bil kraj zgodaj naseljen zaradi izvirov pitne vode. Nastanek imena Čepovan lahko vezemo na vodo, ki jo je obilo nad vasjo. V sušnih obdobjih so jo hodili natakati prebivalci Lazne, Lokvi, Vrat, Puštal in Lokovcev. Menda so celo prebivalci Gorice leta 1886 kupovali čepovansko vodo."

Čepovansko dolino naj bi začeli naseljevati po letu 1300, kar potrjuje goriški urbar iz 1507. leta, v katerem je navedeno, da Čepovan šteje enajst hiš. Čepovanska dolina vzbuja pozornost, saj je globoko vrezana v dve kraški planoti in leži visoko nad dolino reke Idrijce in Soče. Njen nastanek so preučevali mnogi znanstveniki,

ki so skušali ugotoviti, katera reka je zmogla izdolbsti tako obsežno dolino. Je eden najlepših dokazov obstoja suhe kraške doline brez vodnega toka. V dolini se čutita dva podnebna vpliva. Z juga prihaja vpliv sredozemskega podnebnja, s severa pa vpliv alpskega podnebnja.

V omenjeni knjigi o zgodovini Čepovana in čepovanske doline so natančno opisani in dokumentirani narodna zavednost tamkajšnjih ljudi, njihova prizadevnost za življenje in obstoj, trpljenje in žrtve v obdobju fašizma in boj za ohranitev slovenskega šolstva. Podroben je tudi opis trpljenja domačinov med prvo in med drugo svetovno vojno, "ko je bil Čepovan partizanska prestolnica." Zaradi bojev in represalij, ki so jih izvajali nemški okupatorji, je v knjigi leto 1944 označeno za "leto groze in strahu." Posebno poglavje je namenjeno čepovanski cerkvi Janeza Krstnika.

Žal je bilo življenje v Čepovanu in celotni čepovanski dolini zmeraj obremenjeno in zaznamovano z nikoli zaceljeno rano, ki se imenuje izseljevanje. Ljudje so odhajali bodisi zaradi težkih življenjskih pogojev ali pa spričo nasilja in pritiskov oblasti v obdobju fašistične Italije. Tudi razmere v desetletjih nove Jugoslavije so se le počasi urejale in izboljševale, zaradi česar se je izseljevanje nadaljevalo. Za ponazoritev demografskih gibanj je Rado Bolčina, soavtor nove knjige o Čepovanu skozi stoletja, navedel, da je Čepovan skupaj z zaselki ali hišami v čepovanski dolini leta 1931 imel 1003 prebivalce.

Leta 1944 jih je bilo še 993 ter leta 1948 750. Zdaj na območju Čepovana živi še 365 prebivalcev. "Prevladujejo ali stari ljudje, samski prebivalci, rojstev je malo. Če se bo tako nadaljevalo, bodo naše vasi kmalu prazne", je zapisano v knjigi. A izseljevanje se nadaljuje.

M.

PDG / Druga premiera sezone 2003/04

Beckett - Čakajoč Godota

belovega nagrajenca Samuela Becketta (1906-1989). Igro je v slovenski jezik prevedel Aleš Berger, v narečje prestavil igralec Danijel Malalan, režiral pa Vito Taufer, obenem še scenograf in kostumograf predstave. Poleg igralcev Iztoka Mlakarja, Radoša Bolčina, Primoža Pirnata in Iva Barišiča so odsko postavitev sooblikovali asistentka režiserja in dramaturginja Tea Rogelj, dramaturški sodelavec Primož Vitez, lektor Srečko Fišer, avtor glasbe Igor Leonardi in oblikovalec luči samo Oblokar. Izredno uspešno "poletno" premiero je uprizoritev doživela 10. in 11. julija na sečoveljskih solinah v okviru Primorskega poletnega festivala. O njej so se izredno pohvalno izrazili marsikateri gledališki kritiki. Slavko Pezdir je v Delu zapisal: "Beckettovo mojstrsko jezikovno partituro je virtuozno ter v zgljedno odmerjenem ritmu in tempu oživljal usklajen igralski kvartet".

Ponovitve bodo v petek, 17., soboto, 18., in v soboto, 25. t.m., vsakič ob 20. uri.

Skoraj vsaka šola na Goriškem ima knjižnico

Osnovne šole na Goriškem so v zadnjih letih skoraj v vseh krajih oblikovale svoje knjižnice, ki jih sproti dopolnjujejo z novimi deli, ki jih izdajajo slovenske založbe. Nabavljajo pa tudi pomembnejše knjige iz tujine. Takšna usmeritev je mogoča predvsem zaradi razumevanja in financiranja pomoči občin, ki so v Sloveniji odgovorne za financiranje in razvoj osnovnega šolstva. Knjižnice so internega značaja, saj so namenjene predvsem učencem in dijakom kot pripomoček pri njihovem izobraževanju, knjige pa si lahko sposojajo tudi učitelji, profesorji in drugi uslužbenci posameznih šol. Največje knjižnice so s spletom povezane tudi s splošnimi oziroma javnimi knjižnicami v državi, ki lahko omogočijo sposojajo kakšne knjige ali knjig, ki jih v šolskih knjižnicah morda nimajo. Na Goriškem ima največjo knjižnico gimnazija v Novi Gorici, ki ima na voljo okoli 35 tisoč knjig. Osnovne šole v Novi Gorici, Solkanu in v Šempetru pri Gorici pa imajo vsaka na voljo okoli 30 tisoč knjig, pretežno s področij, ki zadevajo šolstvo in izobraževanje.

Ustanavljanje varstvenega zavoda za invalide

V Stari Gori, kjer deluje Bolnišnica za predšolsko invalidno mladino, so začeli s pripravami za postopno ustanovitev še enega zdravstvenega in socialnega zavoda. Namenjen bo odraslim invalidom iz vseh primorskih občin, ki poleg zdravstvene oskrbe potrebujejo tudi varstvo. Takih invalidov je sedaj okoli petdeset. Za potrebe omenjenega zavoda bodo posodobili in preuredili zgradbo nekdanjega ortopedskega oddelka Splošne bolnišnice dr. Franca Derganca, ki se je že pred časom preselil v Šempeter pri Gorici. Projekt v Stari Gori izvajajo pod vodstvom in s finančnimi sredstvi ministertva za delo, družino in socialne zadeve Slovenije. Mestna občina Nova Gorica pa bo iz svojega proračuna zagotovila komunalno opremljenost bodočega socialno varstvenega objekta oz. zavoda, posodobila cesto v Staro Goro in omogočila zgraditev čistilne naprave. Samo čistilna naprava bo stala skoraj 40 milijonov tolarjev.

Najbolj obremenjene so medicinske sestre

Iz podatkov republiškega statističnega zavoda izhaja, da kar 270.000 zaposlenih v Sloveniji dela tudi ob nedeljah in praznikih. Gre predvsem za delavce in uslužbence v storitvenih dejavnostih. Med njimi je največ prodajalk oz. prodajalcev v trgovinah, ob nedeljah in praznikih pa delajo tudi v gostinstvu, zdravstvu, socialnih službah, policisti, cariniki, cestninski delavci na avtocestah, časniki in delavci oz. uslužbenci v nekaterih poklicih. Po nedavnem referendumu, na katerem so se volilci odločili, naj bodo trgovine v prihodnje ob nedeljah in praznikih praviloma zaprte, so tistim, ki zdaj delajo v omenjenih dneh, povišali dodatke k plači. To pa ne velja za medicinske sestre, ki jih samo v ljubljanskem kliničnem centru ob nedeljah in praznikih dela okoli tisoč. V zadnjem času imajo prost le en konec tedna na vsakih šest tednov. Vzrok za takšen delovni urnik naj bi bilo pomanjkanje medicinskih sester v Sloveniji.

ZAVAROVALNIŠKI KOTIČEK

Stojan Pahor

Zavarovalniške pogodbe

Pri zavarovalni pogodbi so prisotne tri figure, ki so lahko različne osebe. **Zavarovanec** je na splošno vsakdo, ki ga štiti zavarovalna policia. **Pogodbenik** je oseba, ki z zavarovalnico sklene zavarovalno pogodbo in plača premije. **Koristnik** je tisti, kateremu je izplačana škoda ali kapital.

S tehničnega vidika delimo zavarovalniške pogodbe v "odškodninske" in v življenjska zavarovanja. V prvem primeru se zavarovatelj proti plačilu premije obveže, da bo poravnal zavarovancu do dogovorjene vsote škodo, ki mu je povzročila nezgoda (npr. avtomobilsko zavarovanje, stanovanjsko zavarovanje, nezgodno zavarovanje). V drugem primeru zavarovalniška družba proti plačilu enkratne ali večletne premije izplača vnaprej navedenemu koristniku določeno vsoto v obliki kapitala ali rente, če se uresničijo nekateri dogodki, povezani s trajanjem življenja zavarovanca.

Zavarovalniško pogodbo urejajo določila Civilnega zakonika (IV. knjiga, III. naslov, XX. oddelek) in posebnih zakonov, ki dodatno in bolj specifično urejajo določene oblike zavarovanj. Pogodbenik in zavarovalniška družba lahko svobodno določita trajanje zavarovalne pogodbe. V slednji mora biti točno naveden rok veljavnosti zavarovanja (ura, dan, leto). Pogodbenik mora upoštevati, da zavarovanje stopi

navadno v veljavo na dan, ko plača premijo od 24. ure dalje. V vsakem primeru ima pravico do kopije police in knjižice z vsemi določili, ki urejajo podpisano pogodbo. Prava dokumenta sta za pogodbenika večkrat težko razumljiva. Potrpeljivo in natančno branje slednjih skupaj z zastopnikom družbe je zato obvezno.

Večkrat se pohvalimo, da naša policia nas krije za vsa tveganja. Pogodbenik mora upoštevati, da ima ta dokument določene meje. Vsaka policia namreč štiti zavarovanca pred osnovnimi in tako imenovanimi dodatnimi tveganji. Slednje morajo biti v polici izrecno navedene. Zavarovalna pogodba lahko vsebuje franšize oziroma delške, ki bremenijo pogodbenika in ne zavarovalne družbe. Poleg tega knjižica z vsemi določili, ki mora obvezno spremljati polico, izrecno navaja nekatera tveganja.

Zavarovanje se ukine pred zapadlostjo, določeno v pogodbi v nekaterih primerih. Lahko pride do dogovora med zavarovalno družbo in pogodbenikom. Nadalje tveganje, zaradi katerega smo podpisali polico, je odpadlo (npr. prodaja hiše ali avta). Predčasno razveljavljanje pogodbe pride v poštev zaradi neplačanih premij ali enostranske odpovedi pogodbenika ali zavarovalne družbe.

V slovenske deželne svetovalce imamo veliko zaupanja, je v pozdravnih besedah dejal predsednik Kmečke zveze Alojz Debelis na informativnem srečanju, ki ga je Kmečka zveza priredila v četrtek, 9. oktobra, v dvorani Zadrzne kraške banke na Opčinah, da bi petim slovenskim svetovalcem predstavila stanje, vlogo in potrebe kmetijstva na ozemlju, kjer je prisotna slovenska narodna skupnost v naši deželi. Najbolj pereča vprašanja kmetijstva, ki spada v območja z omejenimi proizvodnimi danostmi in v višinske predele, je predstavil tajnik Kmečke zveze Edi Bukavec. Navedel je deset nujnih ukrepov, za katere pričakuje KZ posluš od deželnih svetovalcev.

Potrebna je aktivnejša politika za razvoj predelov z omejenimi proizvodnimi danostmi. Tem območjem je treba zagotoviti večjo finančno podporo za strukturno okrepitev kmetij in teritorija s posebnim oziranjem na govedorejo. Glede na to je nujno financiranje *Posebnega načrta za kmetijske in okoljske resurse v Tržaški pokrajini*, ki ga je leta 1997 v dogovoru z Deželno izdelala Pokrajina kot kompenzacija za izključitev tržaške in goriške pokrajine iz evropskega programa Objekt 5b. V tem sklopu je treba uresničiti namakalni sistem in načrt za preureditev tržaškega Brega ter potrebne infrastrukture za valorizacijo tega območja z okoljskega in kmetijskega vi-

Kmečka zveza / Informativno srečanje s slovenskimi deželnimi svetovalci

Deset točk za rešitev najnujnejših vprašanj kmetijstva

FOTO KROMA

dika. V tretji točki je Bukavec izrazil željo po podpori Dežele za programe, ki jih nudi Evropska unija za čezmejno sodelovanje v smislu večje integracije teritorija in družbenega, gospodarskega in okoljskega vrednotenja. V tem smislu naj Bruselj prizna celotno tržaško pokrajino kot območje z omejenimi proizvodnimi danostmi.

Preprečiti bo treba, da se nekdanji deželni raziskovalni center Ersna na Proseku proda, in se obenem zavzeta, da ga namenijo razvojnim in promocijskim dejavnostim krajevnega kmetijstva. Pod šesto točko je Bukavec uvrstil večjo odprtost in sodelovanje z ustanovami, ki predstavljajo skupne juserske lastnine. Jusom ali srenjam gre večja vloga pri vrednotenju teritorija. Zagotoviti je treba večjo deželno finančno podporo stalenim organizacijam, ki so

izraz slovenske skupnosti. Pospešiti je treba odobritev potrebnih urbanističnih načrtov, da se omogoči izboljševanje kmetijskih in okoljevarstvenih posegov na teritoriju.

V primeru uresničenja kraškega parka je treba zagotoviti paritetno prisotnost kmetov in lastnikov (tudi juserjev) v upravnih organih parka. KZ se zavzema tudi za ponovno vzpostavitev Kraške gorske skupnosti, ki naj bo izraz domače realnosti.

Svetovalci so izpostavili nekatere aspekte Bukavčevega posega, vsi pa so si bili enotni v namenu, da bodo za kmetijstvo ob meji naredili čimveč. Spazzapan je izpostavil problem spornega načrta o tržaškem Bregu in se nato zavzel za čimprejšnjo ureditev namakalnega sistema na Krasu. Dolenc je potrdil, da bo Dežela sledila problematiki območij s težkimi

naravnimi danostmi, omenil je pomen kmetijskega vodovoda, uresničevanja zaščitnega zakona v polnopravnem priznanju Kmečke zveze in čimprejšnjo rešitev juserskega vprašanja. Canciani je podprl uresničitev pokrajinskega načrta iz leta 1997, izrazil pa je zaskrbljenost nad načrtom za Breg z željo, da se čimprej začne konstruktivna razprava. Zorzič je se je zavzela za oživitve gorske skupnosti, ureditev juserske problematike, kraškega parka in za javno razpravo o načrtu tržaške obale. Za Blažinovo pa je potrebna prioritarna lestvica posegov. Zavzela se je za mednarodni kraški park in omenila problem projektov, ki jih Evropa zahteva skorajda za vsak prispevek in o katerih mora naša skupnost temeljito razmisliti.

MR

Slovenija / Vipava

Prilaganje merilom EU

V gospodarski družbi Agroind v Vipavi bo letošnje poslovanje nekoliko manj donosno, kot so načrtovali in pričakovali. Pozeba, suša in burja so v Vipavski dolini povzročili upad pridelave grozdja za potrebe vinske kleti, ki je največja v Sloveniji, ter sena za živino. Zaradi tega se je zmanjšalo število goveje živine, mleka za odkup in pridelavo v vipavski mlekarni pa je v tem letu manj.

Vinska klet je od pridelovalcev odkupila okoli 13% manj grozdja kot lani, v primerjavi z letom 2001 pa celo za 38%. Največ odkupljenega grozdja je bilo sort merlot, malvazije, rebule in sauvignona. Grozdje je zaradi velike vročine doseglo višje sladkorne stopnje kot pa ob običajnih letinah. V pridelku je bilo okoli deset odstotkov več sladkorja kot v lanskem letu. Strokovnjaki pričakujejo, da bo kakovost letošnjega vina vrhunska in torej primerna za prodajo tudi na ameriškem in evropskih tržiščih.

V družbi Agroind kljub težavam zagotavljajo, da bo tudi letošnje poslovanje finančno uspešno. Dve leti pospešeno izvajajo nove naložbe za racionalizacijo in posodobitev pre-

delave grozdja in mleka, da bi se družba lahko s čim manjšimi težavami prilagodila merilom in konkurenci v državah članicah EU. V letih 2002 in 2003 so za investicije porabili skupaj okoli milijardo tolarjev. Ustanovili so tudi organizacijo pridelovalcev grozdja, ki bodo s svojim znanjem, izkušnjami in nasveti prispevali k uveljavljanju vipavskih vin v tujini, tako tudi v Italiji, kjer so bila vina iz tega območja nekoč dokaj znana. V Agroindu navajajo še en dosežek pri svojih poslovnih prizadevanjih. Vlada je namreč znanemu nanoškemu siru kot prvemu živilskemu izdelku v Sloveniji podelila oznako zaščitnega geografskega porekla. Za to vrsto sira je značilna intenzivna rumena barva, ki je posledica vsebinsko bogate krme na Nanosu. Ta zelo dolgo časa zadrži svojo močno vitaminsko in prehransko vrednost. Na Nanosu so že v 19. st. gojili ovce in govedo in izdelovali sir. V letošnjem letu bodo v vipavski mlekarni izdelali okrog 60 tisoč kilogramov nanoškega sira, in sicer za tržišča v Sloveniji, na Hrvaškem in v Italiji.

M.

Zadrzna kraška banka v korist članov in krajevne skupnosti

Ta družbena odgovornost je opisana v prvi bilanci družbenega učinka

Zadrzna kraška banka se je odločila, da sestavi svoj prvi družbeni obračun, to je dokument, ki dokazuje, koliko in kako je banka dejansko prispevala k razvoju družbe in prostora, v katerem posluje.

Dandanes je vedno več podjetij in zadrug, ki se odločijo, da objavijo bilanco družbenega učinka, ker imajo namen, da posredujejo svojim članom in širši skupnosti vesti glede institucionalne ureditve podjetja, svojih vrednot, povezav med proglašeni vrednotami in sprejetimi izbirami. V našem prostoru je prav Zadrzna kraška banka prva banka in prvo podjetje sploh, ki se je odločilo, da prikaže svoje delovanje s tem modernim instrumentom.

Zadrzna kraška banka, v kolikor krajevna banka, je tesno povezana z gospodarstvom svojega ozemlja, ker nudi finančne storitve krajevni skupnosti. Zbrana sredstva ponovno investira v gospodarski in družbeni krajevni razvoj, pri čemer zasleduje predvsem koristi svojih članov, krajevnih gospodarstvenikov in širše skupnosti.

Zelo dobro pozna razne problematike prostora, saj je edina banka krajevnega značaja, zato lahko opravlja odločilno vlogo v gospodarskem razvoju na pokrajinski ravni.

Upravitelji in celotno osebje Zadrzne kraške banke hočejo tudi ohraniti pri svojem delovanju istovetnost različne banke, ker ni samo banka, samo podjetje, ampak nekaj več: banka, ki nosi svojo odgovornost v družbi, ki je povezana s prostorom in z njegovimi ljudmi in ki želi povežati učinkovitost s solidarnostjo. To ni samo geslo, s kakršnim se banka predstavlja na zunaj, ampak gre za ravnanje v vsakodnevni praksi. Zadrzna kraška banka je zelo blizu krajevnim skupnostim in osebam, ki te skupnosti sestavljajo, tako da podpira predloge, pobude in načela družbenega, kulturnega,

škrbstvenega, športnega in okoljevarstvenega značaja. Zadrzna kraška banka se je torej odločila, da sestavi svoj prvi družbeni obračun in tako dokaže, da ne le zagotavlja načela in vrednote zadrznega kredita, ampak jih tudi dejansko uveljavlja. Ta dragocena dejavnost utegne ostati prikrita, ker številke tradicionalnega obračuna, sestavljenega na osnovi določil civilnega zakonika in davčnih predpisov, je ne morejo v celoti prikazati.

Bilanca družbenega učinka Zadrzne kraške banke je razdeljena na tri dele: najprej je prikazan zgodovinski pregled ter obračun njene družbene vloge in poslanstva; sledi opis odnosov med banko in glavnimi nosilci interesov, ki so člani, klienti, sodelavci in širša in krajevna skupnost; na koncu pa je zanimiv ponovni pregled obračuna poslovne dobe

2002 v družbenem ključu.

Družbeni obračun bo upravni odbor Zadrzne kraške banke predstavil članom in vsej zainteresirani skupnosti na slovesnosti v nedeljo, 19.10.2003, v Športno kulturnem centru v Zgoniku, ob 17.00 uri. Poleg govora predsednika upravnega odbora, g. Dragotina Daneva, in obrazložitev družbenega obračuna bo tudi kulturni program z nastopom oktetu Odmevi in skupine Ena urc'a al'pej dve. Sledila bo družabnost z vsemi udeleženci večera.

Vabljeni so vsi člani in klienti banke, a tudi vsa naša krajevna skupnost, saj bodo prikazane pobude na področju šole, kulture, umetnosti, okolja, športa, zdravstva in civilne zaštite. V skladu s svojim poslanstvom in ob upoštevanju vzajemnostnih načel se Zadrzna kraška banka ni omejila na zgolj finančne transakcije, ampak si dnevno prizadeva za družbeno in splošno rast skupnosti, v kateri posluje, za revitalizacijo družbenega tkiva v Trstu in v okoliških vaseh. Vse to bo prikazano v nedeljo s predstavitev prve bilance družbenega učinka.

V SVETU MLADIH

Jadranje / 35. Jesenski Pokal Barcolana 2003

Barcolana rekordov ustoličila navezavo Kiwi-Melona (1)

V nedeljo, 12. oktobra, je Tržaški zaliv preplavilo rekordnih 1.982 jadrnic, ki so se želele udeležiti vedno spektakularne regate Barcolane. Na obronkih kraške planote in na obali se je zbrala več kot 250.000-glava množica navdušencev in radovednežev, ki so prišli od vsepovsod. Tokratna Barcolana pa je bila rekordna tudi zaradi dolžine izvedbe, saj je zmagovalna jadrnica priplula pred Miramarski grad (in ne pred Barkovljanski nasip) šele po 4 urah!

Zaradi skoraj popolnega brezveterja oz. "bonace" anticipirano je ciljno črto na koncu preokračilo le 39 jadrnic! Kot je vsem znano, je slavila novozelandska velikanka Alfa Romeo Schockwave krmarja in lastnika, petičneža Nevilla Chrichtona ter taktikov Brada Butterwortha (da, prav tistega, ki je slavil na Pokalu Amerike s švicarskim Alinghijem) in Tržačana Lorenza Bressanija (od tod "melonarsko-kiwijevska" naveza, ki pa jo bomo poglobili prihodnjic). Gre za 27,43 metra dolgo, približno 10 milijard starih lir (brez jader) vredno jadrnico. Da, brez jader. Prav slednja naj bi bila namreč odločilna za zmago na Barcolani. Drugo leto zapored drugo-uvrščeni Koprčan Mitja Kosmina je namreč rapolagal s tremi metri krajšo (in zato tudi tri milijarde cenejšo) Magicjeno, bistvena razlika z novozelandskim biserom pa naj bi bila po mnenju člana posadke Maurizioja Benciča, v naših dveh družtvih (Čupa in Sirena) znanege trenerja, prav v jadrnih. "Erik, je kakor, da bi mi regatirali s cerado za pokrivanje tovora na tovornjakih, oni pa s svileni

FOTO M. LUPINC

odejo!" Približno tako je Maurizio izustil komentar takoj ob prihodu na nabrežje. Njegov kolega je dodal, da je tudi jabor Jene, čeprav enako visok, veliko težji in manj prožen kot tisti, ki ga ima Schockwave. Pa ne samo to. V časnikarskem ambientu se je celo šušljalo, da je Chrichton dal naročiti posebno jadra iz lahkih karbonskih vlaken samo za Barcolano. Dejstvo je, da sem med sprem-

ljanjem prvih dveh uvrščenih od blizu z morja opazil, da so imeli Novozelandski stalno nategnjena jadra, "naši" pa ne. Skoraj smešno je bilo videti, kako sta helikopterja na zadnji strani tik pred ciljem "pihala" veter v jadra obeh velikank, da bi vendar zaključili regato, ki je po 4 urah postala skoraj mučna.

Letošnjo Barcolano sem spremljal znotraj ekipe Magic Sailing Team, se pravi ekipe, ki se je združila s Kosminovim projektom MaxiJena in katere lastnik je podjetnik iz Padove Domenico Clienti. Jena je ime Kosminovi hčerki, lani se je jadrnica imenovala Maxi zaradi kategorije, v kateri nastopa in

ker je pač doslej največja jadrnica, kar so jih kdajkoli zgradili in imeli na slovenskem ozemlju. Priimek Kosmina, ki izhaja iz Šempolaja - kjer ima Mitja tudi sorodnike, prav tako kot v Nabrežini -, mnogi povezujejo z mogotcem goriva Istrabenzom, pri katerem je Kosminov oče, od katerega je prišla sploh zamisel za načrt MaxiJena, takorekoč "Bog i batina".

Na tretjem mestu skupne lestvice najdemo največje presenečenje letošnje Barcolane, nekdanjo Trappolo, sedaj Fondiaria srl, ki je veliko manjša jadrnica od ostalih. Naj se ob koncu tega prvega poročila zaenkrat le bežno pomudimo pri zamejcih, ki so se, kot običajno, izkazali kot odlični mornarji. Pod zastavo barkovljanskega Pomorskega društva Sirena in ob pomoči članov tega društva (npr. Peter Sterni) že vrsto let pluje Esimit Evropa, ki se je uvrstila točno na mesto, katerega je odgovorni pri projektu Igor Simčič napovedoval pred regato: 5.! Največjo pohvalo pa si nedvomno zasluži mlada, v celoti zamejska posadka jadrnice Graphart s skipperjem Miranom Guštinom, ki se je uvrstila na končno 32. mesto na 39 dospelih jadrnic, zlasti pa zmagala v svojem, četrtem razredu. Odgovorna pri projektu je Cristina Sulčić, društvo pa Jadralni Klub Čupa. Seveda pa se je ničkoliko zamejskih jadrcev udeležilo nedeljske Barcolane, veliko pa jih je bilo tudi soudeleženi pri drugih dejavnostih, prisotnih na in ob 35. Jesenskem Pokalu. A o tem, kot rečeno, več prihodnjic.

/ dalje
Erik Dolhar

Goriška alpinistična odprava v Peru

Andi, Cordillera Blanca, zvezdnato nebo, prijaznost ljudi... (2)

Ko so dospeli do prvega baznega tabora, je bilo postavljenih že nekaj šotorov. Tu so lahko najeli tudi osličke, ki so jim nosili težke nahrbtnike. Končno soočanje s prvim zastavljenim alpinističnim ciljem. Bela gladina, gaz v snegu. Morda enaka pokrajina, kot jo lahko vidimo pozimi v naših Julijcih, a ni tako. Občuti se neka globoka razlika, neka oddaljenost, absolutno so se nahajali v eni drugačni dimenziji. V prvem delu je bila še prisotna zmes kamenja in ledu, potem pa so bili obdani samo z nedotaknjeno snežno odejo, ki izžareva neko nepopisno svežino. Po sedemurni hoji so prispeli na vrh, a ne vsi; prav Marko Humar je še okleval v postelji. Toda ob povratku se je Enio Antonello vneto zavzel za to, da gresta naslednji dan na goro samo onadva. Po prvotnih pomislekih je Marko odločno sprejel njegovo zamisel. Tudi njima je vzpon uspel.

Ponovno so se zbrali v manjšem hotelu v Huarazu, kjer so prenočevali. Štiri dni oddiha in nabiranje informacij. Njihov naslednji cilj je bil Alpamayo, ki ga imajo za najlepšo goro sveta. Žal so se morali temu cilju odreči zaradi prevelike nevarnosti. Seraki so se v tem obdobju nenehno lomili, plazile so se velike količine snega. Teden pred njihovim

odhodom je ta gora terjala osem žrtev, nekaj dni je bil vzpon celo prepovedan in vsakomur so odsvetovali podvig. Sledili so nasvetom domači-

resnične težavnosti in s kancikom grenkobe v srcu so zavili proti Quitarayu. Čutili so težo nahrbtnikov, ko so se odpravljali proti višjemu baznemu taboru. Tu so postavili šotore. Nikogar ni bilo, vremeske razmere pa so jim bile vedno naklonjene. Tehnično ja ta gora ocenjena z D minus in to pomeni, da je tehnično še kar zahtevna. Naklon gore je bil vedno okoli 45 do 50%. Strmo! Pričakovale so jih ogromne gmote snega, gore v gori, razpoke, seraki, globoki desetine metrov. Ko se je Andrea dejansko soočil s realnimi razmerami, ko mu je gora predočila svojo težavnost, se je zavedal, da si je postavil pretežak cilj, in se odločil, da se povrne v bazni tabor. Marco Salva-

nov in se nekoliko razočarani usmerili na izbiro novega cilja, ki je bil kmalu skupno določen. Pričakovala jih je gora Quitarayu, ki se dviga prav nasproti Lepotice.

Zapustili so Huaraz in krenili proti Moreni Alpamayo. Evkaliptusi, rdeča zemlja, sinje-modra barva jezer je bila nekajdnevna pokrajina, ki jih je napajala z novimi močmi in lepoto ter jih pripravljala na novi podvig. V daljavi so že zagledali obe gori. Tudi Alpamayo se jim je zdel od daleč lahko dosegljiv, a zatem so se zavedali njegove veličine in

neschi in Ennio, ki sta bila z njim v navezi, sta ga pospremila v dolino. Ostali so po 13-urnem, napornem plezanju po ledu, osvojili vrh. Razgled enkrat! Nebo jasno, skoraj brez oblaka. Njihov pogled kraljuje nad perujskimi vrhovi in že se vračajo v bazni tabor. Naslednjega dne je Ennio sam krenil proti vrhu in v samih šestih urah prispel na vrh. Skoraj zavidljivo! Vsekakor je ekipa vedno enotno delovala, čeprav je prišlo med njimi tudi do manjših trenj.

/ dalje
Sabina Grahek

POTOPIS

Z ŽELEZNIŠKIM KONJIČKOM OD TRSTA DO KRAKOVA (6)

Primož Sturman

Pot od meje pri Drasenhofnu do Dunaja je bila zelo slikovita. Kraji spodnje Avstrije so me precej očarali, morda zaradi tega, ker sem se počutil, da Dunaj ni več tako daleč. Na Dunaj sem imel (in imam še) zelo lepe spomine iz poletja 1998, ko sem tam preživel cel mesec. Cesta, ki naju je vodila preko gričevnatega podeželja, se je kmalu spustila v nižino, kjer je v poznopoldanski meglici ležalo mesto Dunaj. Iz meglice je bilo mogoče razločiti samo višje mestne stavbe ter znameniti Donauturm, vrteči se stolp-restavracijo v bližini reke Donave. Počasi pa je iz meglice pokukalo še pratersko kolo. Kot bi trenil, sva se znašla na mestni vpadnici, prečkala naraslo reko Donavo, in se spustila v mesto. Čeprav sem na Dunaju pred štirimi leti preživel cel

mesec, se nisem nikoli pripeljal vanj iz severne smeri, zato je bila to zame novost. Ker se je bližal večer, je bilo jasno, da bova prenočila na Dunaju in ker sva še pred dvema urama tvegala 180 evrov kazni, sva se domenila, da si po slabo prespani noči zasluživa udobno posteljo v hotelu Korotan. Čeprav cena 60 evrov na noč za dvoposteljno sobo ni bila tako nizka, je vseeno bila pičla tretjina 180 evrov kazni, kateri sva se izognila. Brez težav sva pripeljala v osmo mestno okrožje, točneje v ulico Albertgasse, kjer stoji hotel Korotan. Ob pogledu na fasado hotela so se mi takoj prebudili spomini izpred štirih let, ko sem v hotelu preživel tri noči. Tudi ko sva vstopila v hotel, je bilo vse tako, kot pred štirimi leti: recepcija, čakalnica, celo stranišča, v katerih sem svojčas čistil sifon pri umivalniku. Celu vonjave v zraku so

bile enake. Takrat sem zadihal s polnimi pljuči in polno glavo spominov.

Če imaš srečo, lahko v Korotanu na Dunaju srečaš katerega zamejskega znanca. Ko sva namreč čakala na recepciji, se nama je približal gospod, ki je ogovoril Mitjo. Kot sem lahko opazil, sta se dobro poznala, kajti gospod je bil profesor na šoli, ki jo je obiskoval Mitja v Gorici.

Bližal se je večer in kot vedno ni bilo mogoče brez hrane. Meni so pata, hrenovke in ajvar po tednu dni naravnost presedali, Mitja pa je bil nad njimi navdušen kot prvi dan. Pred jedjo pa je bila na vrsti še dobra prha. Zunaj se je vedno bolj temnilo, začel se je dunajski večer, ki ga seveda nisva mo-

Železni konjiček pred hotelom Korotan na dunajski ulici Albertgasse

gla preživeti v hotelski sobi z računanjem prevoženih kilometrov. Po Mitjevi pašti in hrenovkami sva se odpravila v center mesta. Stavbe na du-

najskem Ringu so bile v soju žarometov naravnost krasne, Hofburg, parlament prav tako.

Sklenila, da se podava v srce Dunaja, na Štefanov trg. Še pred tem sva šla mimo stavbe, v kateri ima svoje prostore Knafljeva ustanova. V tisti stavbi sem pred štirimi leti stanoval večino svojega enomesečnega bivanja na Dunaju. Če se mi je zdel Korotan povsem enak, je bila Knafljeva hiša precej drugačna, saj so jo med tem časom lepoto prenovili. Od tam pa itak ni bilo daleč do glavnega dunajskega trga.

Ko sva se po osameli ulici bližala trgu, se je vedno glasneje slišal utrip dogajanja. Nenadoma se nama je na Stock im Eisen Platzu odprl pogled na mogočno Štefanovo stolnico, okoli katere je

mrgolelo na stotine turistov. Takrat sem sklenil poskrbeti tudi za svoj želodec ter že drugič v tednu stopil do McDonaldsa, ker je bilo mogoče tam najhitreje ter najbolj poceni dobiti kaj za pod zob.

Potem ko sem si potešil lakoto in pogasil žejo, sva stopila po eni izmed najbolj znanih dunajskih ulic z imenom Kärntner Straße. Ob izložbah se je trlo veliko ljudi, predvsem gostov z Daljnega vzhoda, katerim so trgovci tako radi prodajali spomine. Stopila sva po Grabnu ter si ogledala še nekaj središčnih ulic, kmalu pa naju je nezaprano začel premagovati spanec, zato sva odločila, da stopiva do avtomobila ter si kvečjemu še enkrat iz jeklene konjička ogledava Ring.

Precej sva tavalu po mestu ter celo zašla v neko spalno naselje na severovzhodnega mesta. Tam pa nama je na srečo prijazen taksist povedal, kako znova priti v središče mesta ter na Gürtel, po katerem sva se vrnila v osmo dunajsko okrožje, stopila v hotelsko sobico ter takoj zaspala.

/ dalje

15
ČETRTEK,
16. OKTOBR
2003

Jeremitišče / Štandrež: 2. mednarodno kiparsko srečanje

Toplina lesa in ducat novih kipov v njem obogatitev za vso Goriško

FOTO DP

Vaška skupnost Štandrež, zaselek Jeremitišče in vsa Goriška so od sobote, 11. t.m., bogatejši za deset lesenih kipov večjih dimenzij.

Gregor Grošelj, Andrej Grošelj, Mihaela Žakelj, Marco Bernot, Stefano Comelli, Angelo Simonetti, Boštjan Novak, Peter Gotthard ter domačina Dimitri Brajnik in Peter Paulin so izdelali svoje umetniške stvaritve v lesu na kiparski koloniji, ki jo je že drugič priredil štandreški rajonski svet v sodelovanju z vsemi vaškimi kulturnimi društvi, domačo župnijo in v sodelovanju z Rumitarji, ki so tudi letos gostili umetnike. Prijetna novost letošnjega srečanja sta seveda kipa dveh mladih domačinov, kar daje priveditvi še dodatno zlahklost, z gojenjem katere kaže vsekakor nadaljevati. Umetniki so v tednu dni bivanja na domačijah in na travniku v Jeremitišču naredili nekaj zelo lepih kipov večjih dimenzij, ki jih bodo sedaj domačini namestili na križišča in druge odprte prostore v vasi.

Zaključna slovesnost 2. kiparskega srečanja se je začela v Štandrežu v soboto zvečer, 11. t.m., na stopnišču pred cerkvijo sv. Andreja z nagovorom predsednika štandreškega rajonskega sveta Marjana Breščaka, ki je obrazložil, zakaj je nastala kulturna prirediteljska Skulptura leta 2001. Povedal je, da je s prvega srečanja zrasla potreba po drugem in da je Skulptura 2001 sedaj združenje, ki prireja kiparski likovni teden, ki naj bi tudi v prihodnje ostal dvoletna prireditev, predvsem pa vse bolj dobiva čezmejni in vsegoriški pomen.

Prav Marjan Breščak in Dimitri Brajnik sta bila in sta še med glavnimi pobudniki kiparske kolonije Skulptura 2001, iz katere je zraslo sedanje kiparsko srečanje. Na letošnji predstavitvi

je o tej pobudi goriški občinski odbornik za kulturo Claudio Cressatti dejal, da je le-ta izziv tudi za goriško občino, ki namerava prihodnje leto prirediti sorodno likovno srečanje umetnikov v večjem, mednarodno in organizacijsko zahtevnejšem obsegu. Lepo priznanje, ki samo potrjuje dejstvo, da se da v malem narediti veliko in to tudi na ljubiteljski ravni. Kipi, ki so nastali pred dvema letoma, so že del štandreške vaške skupnosti in pomenijo obogatitev za vso vas.

Po Marjanu Breščaku je spregovoril goriški občinski odbornik Ottavio Romano. Podčrtal je predvsem pomembnost kiparske kolonije, ki je bila v umetniškem izražanju v lesu. Povedal je, da je le-ta topel, kot je bil topel sprejem umetnikov v Jeremitišču. Za njim je prisotne nagovoril pokrajinski odbornik Marko Marinič, ki je povedal, da je zanj les tudi primerjava za take in drugačne korenine, ki pomenijo tudi navezanost štandreške skupnosti na stare navade, navezanost na lastno zemljo in omiko.

Sledila je krajša predstavitev posameznih del, ki so jih organizatorji namestili na vrt za župniščem, ki ga vaški župnik g. Karlo Bolčina kot pravi dušni pastir daje vedno na razpolago.

Razstavljeni kipi, med katerimi jih je nekaj izjemno dobre kakovosti, bodo na vrtu za štandreškim župniščem na ogled še nekaj mesecev, nakar jih bodo vaščani razporedili in za stalno namestili v vasi.

Organizatorji obljublajo večjezični katalog letošnjega srečanja in seveda tudi prihodnje kiparsko srečanje, ki bo čez dve leti, prav tako v Štandrežu, prav tako v Jeremitišču.

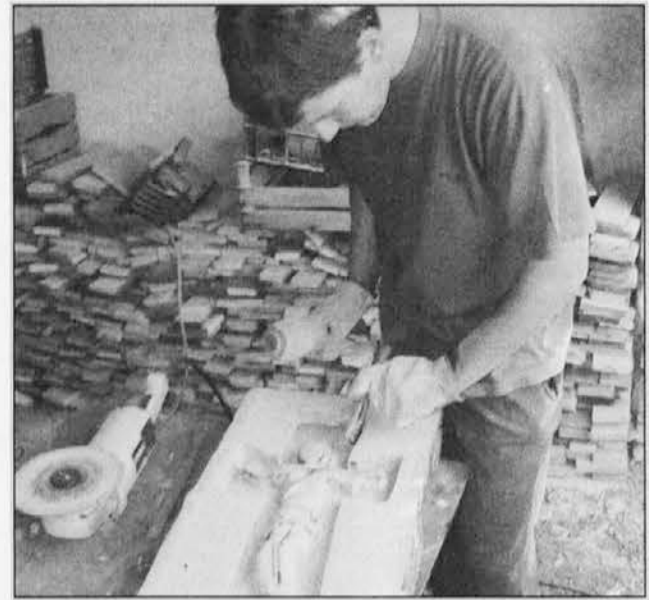

FOTO DP

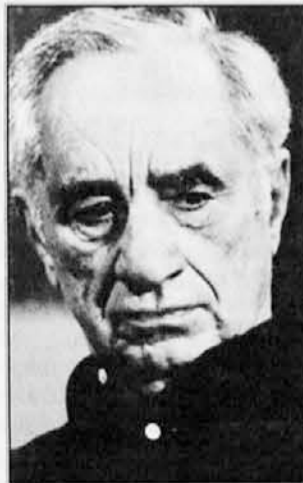

FOTO DP

JUP

1904 - 2003. V 95. letnem življenjskem razdobju je režiser Elia Kazan odigral vlogo enega najpomembnejših režiserjev v zgodovini filma.

Rodil e je v Carigradu še za časa turškega cesarstva, a se je kmalu preselil s starši v ZDA. Diplomiral je iz angleščine; študiral pa je tudi gledališče. Teater mu je vedno ostal pri srcu. Kazanovo ime ni zato povezano le s Hollywoodom. Bil je tudi eden najuglednejših režiserjev v Broadwayju, saj sta mu Tennessee Williams in Arthur Miller zaupala režije svojih dram *Tramvaj Poželenje* in *Smrt trgovskega potnika*. Pravo slavo pa je dosegel s filmi. V njegovi režiji so nastali *Vzhodno od raja*, *Razkošje v travi*, *Viva Zapata*,

Baby Doll in filmska različica *Tramvaja Poželenje*. Bil je tudi scenarist in s svojim pečatom zaznamoval prave filmske bi-

New York

V 95. letu starosti umrl režiser Elia Kazan

V dolgi umetniški karieri je prejel tri Oscarje

sere. Kljub temu, da je posnel okrog dvajset celovečernih filmov, od katerih je sedem skupno dobilo 20 oscarjev v različnih kategorijah, je o sebi vedno trdil, da je režiser skromnih zmoglosti. "To pa le v primeru, ko kakšno gledališko delo ali kak film nista povezana z mojo življenjsko izkušnjo. Pogumen pa sem in znam z igralci komunicirati".

In prav igralcem je bila namenjena slavna šola Actors studio, ki jo je Kazan ustanovil z Leejem Strasbergom v

New Yorku. Vanjo so med drugimi stopili Marlon Brando, James Dean, Montgomery Clift, Warren Beatty in Paul Newman: vsi ti so postali bleščeče zvezde ameriškega filma. Posebno hvaležen mora Kazanu biti Marlon Brando, ki je za film *Na pristaniški obali* prejel oscarja za najboljšo moško vlogo leta 1954. Ta film je pomenil za režiserja tudi drugo priznanje Akademije; prvega oscarja je dobil leta 1947 za film *Gentelmski sporazum* (*Gentleman's agreement*)

z Gregoryjem Peckom v glavni vlogi. Leta 1932 se je priključil skupini Group Theatre, ki so jo zaznamovale napredne ideje in skupinsko delo. Socialna tematika je bila temelj številnih njegovih filmov. Ko pa je leta 1952, v času najhujšega McCarthyjevega "lova na čarovnice", pred kongresnim odborom za odkrivanje protiameriške dejavnosti (HUAC) ovadil nekatere svoje bivše kolege zaradi simpatij do Komunistične partije (kateri je sam pripadal v letih 1934-1936), je Kazanov ugled upadel; sebi pa si je zagotovil možnost nadaljnega ustvarjanja. Ko pa je Kazan leta 1999 prejel tretjega oscarja, tokrat za življenjsko delo, so ga mnogi slavni filmarji

na podelitvi prikrajšali za aplavz. Kljub temu dogodku ostaja Kazan po mnenju številnih ameriških kritikov eden najboljših režiserjev v zgodovini svetovnega filma. Bil je tudi uspešen pisec. Kot poroča STA, je Kazan leta 1988 objavil veličastno avtobiografijo z naslovom *Življenje* (*A Life*). Pred tem je že leta 1969 na veliko platno prenesel svoj roman *Aranžma* (*The Arrangement*). Poleg avtobiografije je napisal šest romanov, med katerimi so bile tudi velike uspešnice. Njegov zadnji film je *Zadnji magnat* (*The Last Tycoon*) iz leta 1976, ki ga je Kazan posnel po Fitzgeraldovem romanu. Kazan se je preizkušal tudi kot producent.

IG

PREJELI SMO

Narod naš dokaze hrani

Že nekaj časa je med goriškimi politiki prisotna parola "Gorica eno mesto ali Gorica brez meja". V nadaljevanju te ideje pa so začeli govoriti še o nujnosti oblikovanja Goriške, kot čezmejne pokrajine, kamor naj bi spadala tudi Vipavska dolina. Ideji "brezmejašev" se je hitro pridružil tudi g. Rupel in pohitel s sporočilom županu Gorice Brancati, da vlada RS podpira odstranitev zaščitne ograje pred železniško postajo v Novi Gorici. Kakšna naglica in čemu?

Pri tem pozabljajo, da tu ne poteka samo meja med Goricami ampak gre za mednarodno priznano mejo med Slovenijo in Italijo, zato bi o tem goriški občinski politiki ne smeli barantati. Evropske smernice ne govorijo o odstranjevanju meja držav članic, ampak o dobrem medsebojnem sodelovanju, pri čemer pa meja ne sme biti ovira. Dva sosedata lahko dobro sodelujeta tudi, če ju loči ograja ali plot in obratno. Drugo je seveda režim, ki vlada na obeh straneh meje.

V Vipavski dolini živim že iz časa fašizma. Dobro se spominjam, ko je Gorica že bila eno mesto z eno upravo in brez meja. Na te čase nas je pred dnevi spomnil tudi g. Berlusconi, ko je omenjal nam vsiljena Mussolinijeva letovišča. Naj jih samo nekaj naštejemo: Rab, Gonars, Coronio, Fraschetti, Sardinija, Elba, Rimski zapor in še in še. Tu so naši ljudje zbolevali in umirali zaradi malarije, podhranjenosti in sodnih zapovedi ter tako brezplačno odhajali iz tega sveta. Gotovo se g. Berlusconi že pripravlja na

brezmejno ozemlje Goriške pokrajine in obnavlja "turstične postojanke". Še dobro, da od Slovenije ne zahteva kakšno povračilo stroškov. Samo iz naše hiše so že štirje okusili tovrstna letovanja.

Meje Republike Slovenije predstavljajo vrata mojega doma, moje domovine države Slovenije. Zakaj bi jih odstranjevali? Si lahko predstavljamo, kakšen bi bil naš dom brez vrat in kljuk in da bi vanj vstopal kdorkoli in kadarkoli? In kakšen je gospodar parcele, ki ne pozna njenih meja ali jih celo sam odstrani?

Popolnoma odveč pa je skrb goriških politikov, da bo po fizični odstranitvi meje med Goricami ta še vedno obstojala v naših glavah. Zakaj bi bilo to sporno? Če imajo naši sosedje Italijani v svojih glavah še vedno Rapalsko mejo na Sorici in Hrušici, zakaj bi jo torej ne smeli imeti mi tam, kjer živijo Slovenci od pradavnine in ne samo pred goriško železniško postajo? Dokler narod živi, ima narodnostno mejo in velika sreča je, če se ta meja ujema z državno mejo. In zakaj potem danes postavljamo spo-

menike bojevnikom Soške in Goriške fronte, če ne spoštujemo tiste meje, za katero so se ti borili in umirali? Državna meja mora biti nedotakljiva, kjer koli poteka.

Sploh pa mislim, da bi se morali Slovenci združevati najprej med seboj, ne pa deliti na zamejske, matične, regionalne, občinske pa vse do Spodnjega in Gornjega kašlja. Taka miselna delitev je škodljiva za narod in nepotrebna, početje okrog državne meje na Goriškem pa zavajajoče in v škodo slovenskega naroda.

Marjan Rodman